

ГРУПА СОФАРМА
КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2019 година

КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА ВСЕОБХВАТНИЯ ДОХОД	1
КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ	2
КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ	3
КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ	4
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ	
1.ИНФОРМАЦИЯ ЗА ГРУПАТА	5
2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ГРУПАТА	17
3. ПРИХОДИ ОТ ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ	81
4. ДРУГИ ДОХОДИ И ЗАГУБИ ОТ ДЕЙНОСТТА	82
5. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ	83
6. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ	84
7. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА	84
8. ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА	85
9. ОБЕЗЦЕНКА НА АКТИВИ	85
10. ОБЕЗЦЕНКА НА НЕТЕКУЩИ АКТИВИ ИЗВЪН ОБХВАТА НА МСФО 9	85
11. ФИНАНСОВИ ПРИХОДИ	86
12. ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ	86
13. ПЕЧАЛБИ И ЗАГУБИ ОТ АСОЦИИРАНИ И СЪВМЕСТНИ ДРУЖЕСТВА	86
14. РАЗХОД ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА	87
15. ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД	89
16. ИМОТИ, МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	90
17. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ	92
18. ИНВЕСТИЦИОННИ ИМОТИ	94
19. ИНВЕСТИЦИИ В АСОЦИИРАНИ И СЪВМЕСТНИ ДРУЖЕСТВА	96
20. ДРУГИ ДЪЛГОСРОЧНИ КАПИТАЛОВИ ИНВЕСТИЦИИ	101
21. ДЪЛГОСРОЧНИ ВЗЕМАНИЯ ОТ СВЪРЗАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ	104
22. ДРУГИ ДЪЛГОСРОЧНИ ВЗЕМАНИЯ	105
23. МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ	106
24. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ	108
25. ВЗЕМАНИЯ ОТ СВЪРЗАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ	112
26. ДРУГИ КРАТКОСРОЧНИ ВЗЕМАНИЯ И АКТИВИ	114
27. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ	115
28. СОБСТВЕН КАПИТАЛ	116
29. ДЪЛГОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ	117
30. АКТИВИ И ПАСИВИ ПО ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ	121
31. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ СВЪРЗАНИ ЛИЦА	124
32. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА	124
33. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ЛИЗИНГ	128
34. ПРАВИТЕЛСТВЕНИ ФИНАНСИРАНИЯ	130
35. КРАТКОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ	131
36. ТЪРГОВСКИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	133
37. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ СВЪРЗАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ	133
38. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ДОГОВОР ЗА ФАКТОРИНГ	134
39. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ	134
40. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДАНЪЦИ	134
41. ДРУГИ ТЕКУЩИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	136
42. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ	136
43. СЕГМЕНТНО ОТЧИТАНЕ	139
44. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК	141
45. ПРИДОБИВАНИЯ И УВЕЛИЧЕНИЯ НА УЧАСТИЯ В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА	156
46. ОСВОБОЖДАВАНЕ ОТ ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА И НАМАЛЕНИЯ НА УЧАСТИЯТА В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА	162
47. СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА	164
48. ОБОБЩЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА	167
49. ЕФЕКТИ ОТ ПЪРВОНАЧАЛНО ПРИЛАГАНЕ НА МСФО 16	170
50. СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД	172

1.ИНФОРМАЦИЯ ЗА ГРУПАТА

Група Софарма (Групата) включва дружество-майка и неговите четиредесет и девет (31.12.2018 г.: петдесет и две) дъщерни дружества. Допълнително, Групата има инвестиции в едно асоциирано дружество (31.12.2018 г.: в едно асоциирано и едно съвместно дружество).

Дружество-майка

Софарма АД (дружество-майка) е търговско дружество, регистрирано в България със седалище и адрес на управление гр. София, ул. Илиенско шосе № 16.

Съдебната регистрация на дружеството е от 15.11.1991 г., решение №1.1991 г. на Софийски градски съд.

Дъщерни дружества

Към 31.12.2019 г. дъщерните дружества в Групата са:

- Софарма Трейдинг АД – търговско дружество, регистрирано в България с решение на Варненски окръжен съд № 3594/16.10.1998 г. и със седалище и адрес на управление – гр. София, район Изгрев, ул.”Лъчезар Станчев” 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Фармалогистика АД – търговско дружество, регистрирано в България с решение на Софийски градски съд от 12.08.2002 г. и със седалище и адрес на управление - гр.София, ул.”Рожен” №16;
- Електронкомерс ЕООД – търговско дружество, регистрирано в България с решение на Софийски градски съд по ф.д. № 24456 от 1991 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, ул. “Самоковско шосе” № 1;
- Биофарм Инженеринг АД – търговско дружество, регистрирано в България с решение на Сливенски окръжен съд № 524/1997 г. и със седалище и адрес на управление - гр. Сливен, бул. “Тракия” № 75;
- Момина крепост АД – търговско дружество, регистрирано в България с решение на Великотърновски окръжен съд № 3426/1991 г. и със седалище и адрес на управление - гр. Велико Търново, ул. ”Магистрална” № 23;
- Софарма Билдингс АДСИЦ – търговско дружество, регистрирано в България с решение № 1 от 14.08.2007 г. на СГС и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул.”Лъчезар Станчев” 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 20;
- Фито Палаузово АД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20120924105551 от 24.09.2012 г. и със седалище и адрес на управление - гр. Казанлък, бул. “23 Пехотен шипченски полк” № 110;
- Софармаси ЕООД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 201501191300026 от 19.01.2015 г. и със седалище и адрес на управление- гр. София, район Изгрев, ул.”Лъчезар Станчев” 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;

- Софармаци 2 ЕООД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20150617110324 от 17.06.2015 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Софармаци 3 ЕООД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20151202165822 от 02.12.2015 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Софармаци 4 ЕООД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20160229093338 от 29.02.2016 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Софармаци 5 ЕООД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20160301155620 от 01.03.2016 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Софармаци 6 ЕООД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20140127170842 от 27.01.2014 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Софармаци 7 ЕООД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20170315161212 от 15.03.2017 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Софармаци 8 ЕООД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20170627142803 от 27.06.2017 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Софармаци 9 ЕООД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20170911100706 от 11.09.2017 и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Софармаци 10 ЕООД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20170911101412 от 11.09.2017 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Софармаци 11 ЕООД (До 15.05.2018 г. наименованието на дружеството е Фармастор 1 ЕООД) - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20170302125338 от 02.03.2017 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;

- Софармаси 12 ЕООД (До 15.05.2018 г. наименованието на дружеството е Фармастор 2 ЕООД) - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20170306085236 от 06.03.2017 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Софармаси 13 ЕООД (До 15.05.2018 г. наименованието на дружеството е Фармастор 3 ЕООД) - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20170306080850 от 06.03.2017 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Софармаси 14 ЕООД (До 15.05.2018 г. наименованието на дружеството е Фармастор 4 ЕООД) - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20170306081205 от 06.03.2017 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Софармаси 15 ЕООД (До 15.05.2018 г. наименованието на дружеството е Фармастор 5 ЕООД) - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20170302134305 от 02.03.2017 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Софармаси 16 ЕООД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20180515105543 от 15.05.2018 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Софармаси 17 ЕООД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20180515130642 от 15.05.2018 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Софармаси 18 ЕООД- търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20190228133836 от 28.02.2019 г. и със седалище и адрес на управление – гр. София, район Изгрев, ул. „Лъчезар Станчев“ 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда А, етаж 12;
- Вета Фарма АД - търговско дружество, регистрирано в България с регистрация по фирмено дело № 581 от 05.04.1999 г. на Великотърновския окръжен съд и със седалище и адрес на управление - гр. Велико Търново, ул. "Дълга лъка" № 32;
- Аромания АД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Варненски окръжен съд № 4276/27.06.2005 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 8;
- Софарма Поланд З.О.О, Полша, в ликвидация - търговско дружество, регистрирано в Полша с решение № KRS 0000178554 от 04.11.2003 г. на XX Икономическо отделение на Районния съдебен регистър на Варшава и със седалище и адрес на управление – Полша, гр. Варшава, ул. "Шъшкова" № 58;
- Софарма Варшава СП. З.О.О, Полша – търговско дружество, регистрирано в Полша с решение № ДСР 0000372245 от 17.12.2010 г. на XII стопанско отделение на Държавния съдебен регистър на Варшава и със седалище и адрес на управление – Полша, гр. Варшава,

- ул. "Халубинскиего" № 8;
- ООО Софарма Украина, Украина – търговско дружество, регистрирано в Украина с решение № 10691020000029051 от 07.08.2012 г. на Единния държавен регистър на юридическите лица и физическите лица - предприемачи и със седалище и адрес на управление – Украина, гр. Киев, Оболонски район, проспект "Московский" № 9, корпус 4, ет.2, офис 4-203;
 - ПАО Витамины, Украина – търговско дружество, регистрирано в Украина с решение № 133 от 15.04.1994 г. на Уманския градски съд и със седалище и адрес на управление – Украина, Черкаска област, гр. Уман, ул. „Ленински искри" № 31;
 - Софарма Трейдинг Фармасютикълс, Сърбия (До 14.03.2019 г. наименованието на дружеството е Софарма Трейдинг Д.о.о. Белград) - търговско дружество, регистрирано в Сърбия с БД 49136.2015 на 05.06.2015 г. от Агенция по стопанските регистри на гр. Белград и със седалище и адрес на управление – Република Сърбия, гр. Белград, ул. „Палмотичева" № 13;
 - Софарма Трейдинг, Сърбия (До 27.03.2019 г. наименованието на дружеството е Лековит Д.о.о) - търговско дружество, регистрирано в Сърбия с решение № 07829531 от 05.02.1992 г. на Агенция по стопанските регистри и със седалище и адрес на управление – Сърбия, Белград, бул. Зорана Джинджича 48в;
 - ТОО Софарма Казахстан, Казахстан - търговско дружество, регистрирано в Казахстан с решение № 5286-1910-04-ТОО от 06.11.2014 г. от Министерство на правосъдието, Ауезовски район, със седалище и адрес на управление – Казахстан, гр. Алмати, Ауезовски район, мкр. Мамир – 4, дом 190;
 - Рап Фарма Интернешънъл ООД, Молдова - търговско дружество, регистрирано в Молдова с решение № 1004601000376 от 11.02.2004 г. на Държавна регистрационна палата и със седалище – Молдова, гр. Кишинев, ул. Митрополит Варлаам 58 и адрес на управление - Молдова, гр. Кишинев, ул. Узинелор, 9/1;
 - СИА Бриз, Латвия – търговско дружество, регистрирано в Латвия с решение № 000302737 на 18.09.1991 г. от Търговския регистър на Латвийската република и със седалище и адрес на управление – Латвия, гр. Рига, ул. „Расас" № 5, LV – 1057;
 - СООО Брититрейд, Беларус - търговско дружество, регистрирано в Беларус с решение №1983 на 24.09.2004 г. от Минския градски изпълнителен комитет и със седалище и адрес на управление – Беларус, гр. Минск, ул."М. Богдановича" № 118, офис 303 – Б;
 - ООО Табина, Беларус – търговско дружество, регистрирано в Беларус с решение №1432/29.12.1999 г. от Минския градски изпълнителен комитет и със седалище и адрес на управление – Беларус, гр. Минск, Куйбышева, д. 57, к. 1;
 - СООО Бризфарм, Беларус - търговско дружество, регистрирано в Минския градски изпълнителен комитет в единния държавен регистър на юридическите лица и индивидуалните предприемачи под № 800007989 от 07.07.2009 г и със седалище и адрес на управление - Беларус, гр. Минск, ул."Есенина", д.16, помещ.1 Н;

- ООО Фармацевт плюс, Беларус - търговско дружество, регистрирано в Минския изпълнителен комитет на 24.11.2000 г. / №1348 в единния държавен регистър на юридическите лица и индивидуалните предприемачи под №190174236 и адрес на управление – Беларус, гр. Минск, 1-ый Твердый переулок, д. 7;
- ООО Галенафарм, Беларус - търговско дружество, регистрирано в Беларус с решение от 12.06.2013 г. на Брестски областен изпълнителен комитет и със седалище и адрес на управление - Беларус, Брестска област, гр. Пинск, ул. „Брестская“ 118-97;
- ОДО Меджел, Беларус - търговско дружество, регистрирано в Беларус с решение №1044 от 14.09.2000 г. на Мински градски изпълнителен комитет и със седалище и адрес на управление - Беларус, гр. Минск, ул. „Солтиса“ 60;
- ОДО Аленфарм-плюс, Беларус - търговско дружество, регистрирано в Беларус с решение от 25.09.2008 г. на Мински градски изпълнителен комитет и със седалище и адрес на управление- Беларус, гр. Минск, ул. „Логойский тракт“ 29;
- ОДО СалюсЛайн, Беларус - търговско дружество, регистрирано в Беларус с решение № 287 от 05.05.2006 г. на Гродненски градски изпълнителен комитет и със седалище и адрес на управление - Беларус, гр.Гродно, ул. Виленская 6;
- ЗАО Интерфарм, Беларус - търговско дружество, регистрирано в Беларус в Единния държавен регистър на юридическите лица и индивидуалните предприемачи под №300000556 и със седалище и адрес на управление – Беларус, гр. Витебск, площад Строителей, бл.3 ап.2;
- ООО Здравей, Беларус - търговско дружество, регистрирано в Беларус с решение от 04.06.2014 г. на Мински градски изпълнителен комитет и със седалище и адрес на управление - Беларус, гр. Минск, ул. „Бакинская“ 20;
- БООО СпецАфармация, Беларус - търговско дружество, регистрирано в Беларус с решение № 22-8 от 30.10.2000 г. от Могилевски областен изпълнителен комитет, със седалище и адрес на управление – Беларус, Могилевска област, гр. Бобруйск, ул. К. Маркса № 120, офис 2;
- ООО Беллерофон, Беларус – търговско дружество, регистрирано в Беларус с решение №1193 от 17.07.2003 г. издадено от Мински градски изпълнителен комитет, със седалище и адрес на управление – Беларус, гр. Минск, ул. „Сторожевская“ № 5-45;
- УАБ Рецесус, Литва- търговско дружество, регистрирано в Литва с решение от 31.10.2006 г. издадено от Каунаски филиал на Държавен център по фирмена регистрация, със седалище и адрес на управление - Литва, гр.Каунас, ул. „Ч. Саснауско” № 39.

На 02.01.2019 г. е регистрирано вливане на ООО Мед-дент, Беларус в БООО СпецАфармация, Беларус, чрез обединяване на активите и пасивите на двете дружества. Дейността на влялото дружество ООО Мед-дент, Беларус се прекратява и всичките му права и задължения към момента на вливането се поемат от БООО СпецАфармация, Беларус.

На 07.03.2019 г. чрез дъщерното дружество СООО Брититрейд, Беларус, Групата е придобила 25% дял от капитала на ООО Беллерофон, Беларус, в резултат на което компанията – майка придобива контрол и дружеството е класифицирано като дъщерно.

На 13.09.2018 г. в Търговския регистър към Агенцията по вписванията е вписано вливането на „Унифарм“ АД („преобразуващо се дружество“), дъщерно дружество до 2018 г., в „Софарма“ АД по смисъла на чл. 262 и следващите от ТЗ. Преобразуващото се дружество е прекратено без ликвидация и цялото му имущество е преминало в патримониума на „Софарма“ АД („приемащо дружество“). За дата на счетоводно отразяване на вливането е приета датата 01.01.2018 г.

Съвместни дружества

Към 31.12.2019 г. Групата няма инвестиции в съвместни дружества.

Към 31.12.2018 г. съвместното дружество в Групата е:

- ООО Беллерофон, Беларус – търговско дружество, регистрирано в Беларус с решение №1193 от 17.07.2003 г. издадено от Мински градски изпълнителен комитет, със седалище и адрес на управление – Беларус, гр. Минск, ул. „Сторожевская“ № 5-45.

Асоциирани дружества

Към 31.12.2019 г. асоциираното дружество в Групата е:

- Доверие Обединен Холдинг АД – търговско дружество, регистрирано в Софийски градски съд по фирмено дело № 13056 от 1996 г. и със седалище и адрес на управление гр. София 1504, бул. “Княз Дондуков” № 82.

1.1. Собственост и управление на дружеството-майка

Софарма АД е публично дружество съгласно българския Закон за публично предлагане на ценни книжа. От м. ноември 2011 г. акциите на дружеството се търгуват и на Варшавската фондова борса. Към 31.12.2019 г. разпределението на акционерния капитал на дружеството-майка е както следва:

	%
Донев Инвестмънтс Холдинг АД	25.42
Телекомплект Инвест АД	20.68
Софарма АД (обратно изкупени акции)	6.76
Ромфарм Компани ООД	6.21
ЗУПФ Алианц България	5.09
Други юридически лица	28.50
Физически лица	7.34
	100.00

Софарма АД има едностепенна система на управление със Съвет на директорите от петима членове. Ръководството на дружеството-майка в лицето на Съвета на директорите има следния състав към 31.12.2019 г.:

Д.и.н. Огнян Донев	Председател
Весела Стоева	Член
Огнян Палавеев	Член
Александър Чаушев	Член
Иван Бадински	Член

Дружеството-майка се представлява и управлява от изпълнителния директор д.и.н. Огнян Донеv. Одитният комитет подпомага работата на Съвета на директорите, има роля на лица, натоварени с общо управление, които извършват мониторинг и надзор над вътрешната контролна система, управлението на риска и системата на финансово отчитане на дружеството.

Одитният комитет има следния състав:

Васил Найденов	Председател
Цветанка Златева	Член
Кристина Атанасова – Елиът	Член

1.2. Структура на Групата и предмет на дейност

Структурата на Групата включва Софарма АД като дружество – майка и посочените по-долу дъщерни дружества:

<i>Дъщерни дружества</i>	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>	<i>Дата на</i>	<i>Дата на</i>
<i>Дружества в България</i>	<i>Участие %</i>	<i>Участие %</i>	<i>придобиване на</i>	<i>освобождаване от</i>
			<i>контрол</i>	<i>контрол/вливане</i>
Софарма Трейдинг АД	74.23	72.96	08.06.2006	
Фармалогистика АД	89.39	89.39	15.08.2002	
Електронкомерс ЕООД	100.00	100.00	09.08.2005	
Биофарм Инженеринг АД	97.15	97.15	10.03.2006	
Софарма Билдингс АДСИЦ	40.38	40.38	04.08.2008	
Момина крепост АД	63.12	93.56	01.01.2008	
Фито Палаузово АД	95.00	95.00	21.09.2012	
Вега Фарма АД	99.98	99.98	11.11.2016	
Аромания АД	76.00	76.00	31.07.2017	
Софармаси ЕООД**	74.23	72.96	19.01.2015	
Софармаси 2 ЕООД**	74.23	72.96	05.06.2015	
Софармаси 3 ЕООД**	74.23	72.96	02.12.2015	
Софармаси 4 ЕООД**	74.23	72.96	29.02.2016	
Софармаси 5 ЕООД**	74.23	72.96	01.03.2016	
Софармаси 6 ЕООД**	74.23	72.96	03.12.2015	
Софармаси 7 ЕООД**	74.23	72.96	15.03.2017	
Софармаси 8 ЕООД**	74.23	72.96	27.06.2017	
Софармаси 9 ЕООД**	74.23	72.96	11.09.2017	
Софармаси 10 ЕООД**	74.23	72.96	11.09.2017	
Софармаси 11 ЕООД**	74.23	72.96	07.12.2017	
Софармаси 12 ЕООД**	74.23	72.96	07.12.2017	
Софармаси 13 ЕООД**	74.23	72.96	07.12.2017	
Софармаси 14 ЕООД**	74.23	72.96	07.12.2017	
Софармаси 15 ЕООД**	74.23	72.96	07.12.2017	
Софармаси 16 ЕООД**	74.23	72.96	15.05.2018	
Софармаси 17 ЕООД**	74.23	72.96	15.05.2018	
Софармаси 18 ЕООД**	74.23	-	28.02.2019	

* *ефективен процент на участие*

** *непряко участие*

<i>Дъщерни дружества</i>	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>	<i>Дата на придобиване на контрол</i>	<i>Дата на освобождаване от контрол/вливане</i>
<i>Дружества в чужбина</i>	<i>Участие %</i>	<i>Участие %</i>		
СИА Бриз	68.14	66.13	10.11.2009	
СООО Брититрейд **	54.51	52.90	10.11.2009	
ПАО Витамины	100.00	99.56	18.01.2008	
Софарма Варшава СП. З.О.О	100.00	100.00	23.11.2010	
Софарма Трейдинг Фармасютикълс** (Софарма Трейдинг Д.о.о. Белград)	74.23	72.96	05.06.2015	
Софарма Поланд З.О.О – в ликвидация	60.00	60.00	16.10.2003	
ООО Табина**	54.66	53.05	08.04.2011	
СООО Бризфарм **	56.42	35.85	20.12.2012	
ООО Софарма Украйна	100.00	100.00	07.08.2012	
ООО Фармацевт плюс **	41.28	40.72	31.05.2013	
УАБ ТБС Фарма **	-	33.73	01.03.2013	27.12.2019
ТОО Софарма Казахстан	100.00	100.00	06.11.2014	
ООО Галенафарм **	61.73	59.91	28.02.2015	
ОДО Меджел **	55.87	54.23	28.02.2015	
ОДО Аленфарм-плюс **	62.68	55.54	30.06.2015	
ООО Фарматея **	-	35.80	30.11.2015	19.09.2019
ОДО СалюсЛайн **	52.47	50.92	18.11.2016	
Рап Фарма Интернешънъл ООД	80.00	51.00	14.04.2017	
ЗАО Интерфарм**	61.33	59.52	26.04.2017	
Софарма Трейдинг Д.о.о.** (Лековит Д.о.о)	74.23	51.07	09.08.2017	
ООО Здравей **	46.38	38.94	16.08.2017	
ООО Ивем и К **	-	29.65	16.08.2017	19.09.2019
ООО Ариенс **	-	39.83	16.08.2017	19.09.2019
ООО Заботливая аптека **	-	34.74	03.04.2018	19.09.2019
ООО Мед-дент **	-	46.29	16.08.2018	02.01.2019
БООО СпецАфармация **	47.70	46.29	16.08.2018	
ООО Беллерофон **	61.33	-	07.03.2019	
УАБ Рецесус **	34.74	-	26.09.2019	

* *ефективен процент на участие*

** *непряко участие*

- Софарма Билдингс АДСИЦ е дъщерно дружество по силата на сключено писмено споразумение за контрол между Софарма АД и други акционери;
- Софармаси ЕООД е дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД - Софарма Трейдинг АД притежава 100% от капитала на Софармаси ЕООД;
- Софармаси 2 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софармаси ЕООД - Софармаси ЕООД притежава 100% от капитала на Софармаси 2 ЕООД;
- Софармаси 3 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софармаси ЕООД - Софармаси ЕООД притежава 100% от капитала на Софармаси 3 ЕООД;

- Софармаси 4 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софармаси ЕООД - Софармаси ЕООД притежава 100% от капитала на Софармаси 4 ЕООД;
- Софармаси 5 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софармаси ЕООД - Софармаси ЕООД притежава 100% от капитала на Софармаси 5 ЕООД;
- Софармаси 6 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софармаси ЕООД - Софармаси ЕООД притежава 100% от капитала на Софармаси 6 ЕООД;
- Софармаси 7 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софармаси ЕООД - Софармаси ЕООД притежава 100% от капитала на Софармаси 7 ЕООД;
- Софармаси 8 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софармаси ЕООД - Софармаси ЕООД притежава 100% от капитала на Софармаси 8 ЕООД;
- Софармаси 9 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софармаси ЕООД - Софармаси ЕООД притежава 100% от капитала на Софармаси 9 ЕООД;
- Софармаси 10 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софармаси ЕООД - Софармаси ЕООД притежава 100% от капитала на Софармаси 10 ЕООД;
- Софармаси 11 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД - Софарма Трейдинг АД притежава 100% от капитала на Софармаси 11 ЕООД;
- Софармаси 12 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД - Софарма Трейдинг АД притежава 100% от капитала на Софармаси 12 ЕООД;
- Софармаси 13 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД - Софарма Трейдинг АД притежава 100% от капитала на Софармаси 13 ЕООД;
- Софармаси 14 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД - Софарма Трейдинг АД притежава 100% от капитала на Софармаси 14 ЕООД;
- Софармаси 15 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД - Софарма Трейдинг АД притежава 100% от капитала на Софармаси 15 ЕООД;
- Софармаси 16 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софармаси ЕООД - Софармаси ЕООД притежава 100% от капитала на Софармаси 16 ЕООД;
- Софармаси 17 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софармаси ЕООД - Софармаси ЕООД притежава 100% от капитала на Софармаси 17 ЕООД;
- Софармаси 18 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софармаси ЕООД - Софармаси ЕООД притежава 100% от капитала на Софармаси 18 ЕООД;
- Софарма Трейдинг Фармасютикълс е дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД - Софарма Трейдинг АД притежава 100% от капитала на Софарма Трейдинг Фармасютикълс;
- Софарма Трейдинг Д.о.о. е дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД - Софарма Трейдинг АД притежава 100% от капитала на Софарма Трейдинг Д.о.о.;
- СООО Брититрейд, Беларус е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия - СИА Бриз притежава 80% от капитала на Брититрейд СООО;
- ООО Табина, Беларус е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия и неговото дъщерно дружество СООО Брититрейд, Беларус - СИА Бриз притежава 1.10% от капитала на ООО Табина, а СООО Брититрейд – 98.9% от капитала на ООО Табина;
- СООО Бризфарм, Беларус е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия и неговото дъщерно дружество СООО Брититрейд, Беларус - СИА Бриз притежава 14.02% от капитала на Бризфарм СООО, а СООО Брититрейд – 85.98% от капитала на СООО Бризфарм;

- ООО Фармацевт плюс, Беларус е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия - СИА Бриз притежава 60.58% от капитала на ООО Фармацевт плюс;
- ООО Галенафарм, Беларус е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия и неговото дъщерно дружество СООО Брититрейд, Беларус - СИА Бриз притежава 53%, а СООО Брититрейд - 47% от капитала на ООО Галенафарм;
- ОДО Меджел, Беларус е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия и неговото дъщерно дружество СООО Брититрейд, Беларус - СИА Бриз притежава 50%, а СООО Брититрейд - 40% от капитала на ОДО Меджел;
- ОДО Аленфарм-плюс, Беларус е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия и неговото дъщерно дружество СООО Брититрейд, Беларус - СИА Бриз притежава 59.90%, а СООО Брититрейд – 40.10% от капитала на ОДО Аленфарм-плюс;
- ОДО СалюсЛайн, Беларус е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия и неговото дъщерно дружество СООО Брититрейд, Беларус - СИА Бриз притежава 25%, а СООО Брититрейд - 65% от капитала на ОДО СалюсЛайн.
- ЗАО Интерфарм, Беларус е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия и неговото дъщерно дружество СООО Брититрейд, Беларус - СИА Бриз и СООО Брититрейд притежават по 50% от капитала на ЗАО Интерфарм.
- ООО Здравей, Беларус е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия и неговото дъщерно дружество ООО Фармацевт плюс, Беларус - СИА Бриз притежава 19%, а ООО Фармацевт плюс - 81% от капитала на ООО Здравей.
- БООО СпецАфармация, Беларус е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия и неговото дъщерно дружество СООО Брититрейд, Беларус - СИА Бриз притежава 50%, а СООО Брититрейд - 25% от капитала на БООО СпецАфармация.
- ООО Беллерофон, Беларус е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия и неговото дъщерно дружество СООО Брититрейд, Беларус - СИА Бриз притежава 50%, а СООО Брититрейд - 50% от капитала на ООО Беллерофон.
- УАБ Рецесус, Литва е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия - СИА Бриз притежава 50.98% от капитала на УАБ Рецесус.

Основният предмет на дейност на дружествата от Групата е концентриран във фармацевтичния сектор, с изключение на отделни дружества, чийто предмет на дейност е и в областта на инвестициите в имоти и ценни книжа.

Дружеството-майка притежава разрешение за производство на лекарствени средства/внос № Р-І-10-14.В-І-21-002 от 28.10.2015 г., издаден от Изпълнителната агенция по лекарствата (ИАЛ).

Предметът на дейност на дружествата от Групата е както следва:

- Софарма АД - производство и търговия на лекарствени субстанции (активни съставки) и лекарствени форми; научно-изследователска и инженерно-внедрителска дейност в областта на лекарствените средства;
- Софарма Трейдинг АД - търговия с фармацевтични продукти;
- Биофарм Инженеринг АД - производство и търговия с инфузионни разтвори;
- Фармалогистика АД - вторична опаковка на фармацевтични продукти и отдаване под наем на недвижими имоти;

- Електронкомерс ЕООД - търговия, транспортиране и разфасовка на радиоактивни материали и ядрена техника за медицината, битова електроника и електротехника;
- Софарма Билдингс АДСИЦ - инвестиране на парични средства, набрани чрез издаване на ценни книжа в недвижими имоти (секюритизация на недвижими имоти) посредством покупка на право на собственост и други вещни права върху недвижими имоти, отдаване под наем, лизинг, аренда и/или продажбата им;
- Момина крепост АД - разработване, внедряване и производство на медицински изделия за хуманната и ветеринарната медицина;
- Фито Палаузово АД – производство, събиране, изкупуване, добив и реализация на билки и лечебни растения;
- Вета Фарма АД - производство на лекарствени, нелекарствени и други продукти;
- Софармаси ЕООД – франчайзинг, ноу-хау, наемане на имоти, търговия и други;
- Софармаси 2 ЕООД – търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 3 ЕООД – търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 4 ЕООД – търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 5 ЕООД – търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 6 ЕООД – онлайн и офлайн търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 7 ЕООД - търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 8 ЕООД - търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 9 ЕООД - търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 10 ЕООД - търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 11 ЕООД - търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 12 ЕООД - търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 13 ЕООД - търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 14 ЕООД - търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 15 ЕООД - търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 16 ЕООД - търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 17 ЕООД - търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 18 ЕООД- търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Аромания АД - разработване и маркетирание на хранителни добавки;
- ПАО Витамини, Украйна - производство и търговия на фармацевтични продукти;
- ООО Софарма Украйна, Украйна - търговия с фармацевтични продукти и изследване на пазара и общественото мнение;
- Софарма Трейдинг Фармасютикълс, Сърбия – консултантска дейност;
- Софарма Трейдинг Д.о.о. - търговия на едро с лекарствени продукти;
- Софарма Поланд З.О.О, Полша, в ликвидация - изследване на пазара и общественото мнение;
- Софарма Варшава СП. З.О.О, Полша - търговия на едро с фармацевтични и медицински стоки и изследване на пазара и общественото мнение;
- СИА Бриз, Латвия - търговия с фармацевтични продукти;
- ТОО Софарма Казахстан, Казахстан - търговия с фармацевтични продукти;
- Рап Фарма Интернешънъл ООД, Молдова - търговия с фармацевтични продукти;
- СООО Брититрейд , Беларус - търговия с фармацевтични продукти;

- ООО Табина, Беларус - търговия с фармацевтични продукти;
- СООО Бризфарм, Беларус - търговия с фармацевтични продукти;
- ООО Фармацевт плюс, Беларус - търговия с фармацевтични продукти;
- ООО Галенафарм, Беларус - търговия на дребно с лекарствени средства, медицинска техника и фармацевтични продукти;
- ОДО Меджел, Беларус - търговия на дребно с лекарствени средства, медицинска техника и фармацевтични продукти;
- ОДО Аленфарм-плюс, Беларус - търговия на дребно с лекарствени средства, медицинска техника и фармацевтични продукти;
- ОДО СалюсЛайн, Беларус - търговия на дребно с лекарствени средства, медицинска техника;
- ЗАО Интерфарм, Беларус - търговия с фармацевтични продукти и хранителни добавки;
- ООО Здравей, Беларус - търговия с фармацевтични продукти;
- БООО СпецАфармация - търговия с фармацевтични продукти и хранителни добавки;
- ООО Беллерофон - търговия на дребно с лекарствени средства, медицинска техника и хранителни добавки;
- УАБ Рецесус, Литва - търговия и маркетизиране на медицински стоки и хранителни добавки.

Дружеството-майка и дъщерните дружества: Софарма Трейдинг АД, Фармалогистика АД, Електронкомерс ЕООД, Биофарм Инженеринг АД, Софарма Билдингс АДСИЦ, Момина крепост АД, Фито Палаузово АД, Софармаси ЕООД, Софармаси 2 ЕООД, Софармаси 3 ЕООД, Софармаси 4 ЕООД, Софармаси 5 ЕООД, Софармаси 6 ЕООД, Софармаси 7 ЕООД, Софармаси 8 ЕООД, Софармаси 9 ЕООД, Софармаси 10 ЕООД, Вета Фарма АД, Софармаси 11 ЕООД, Софармаси 12 ЕООД, Софармаси 13 ЕООД, Софармаси 14 ЕООД, Софармаси 15 ЕООД, Софармаси 16 ЕООД, Софармаси 17 ЕООД, Софармаси 18 ЕООД и Аромания АД, извършват своята дейност в България.

Софарма Поланд З.О.О - в ликвидация и Софарма Варшава СП. З.О.О оперират в Полша, ПАО Витамини и ООО Софарма Украйна - в Украйна, Софарма Трейдинг Фармасютикълс и Софарма Трейдинг Д.о.о. - в Сърбия, СИА Бриз - в Латвия, СООО Брититрейд, ООО Табина, СООО Бризфарм, ООО Фармацевт плюс, ООО Галенафарм, ОДО Меджел, ОДО Аленфарм-плюс, СалюсЛайн, ЗАО Интерфарм, ООО Здравей, БООО СпецАфармация и ООО Беллерофон - в Беларус, УАБ Рецесус - в Литва, ТОО Софарма Казахстан - в Казахстан, Рап Фарма Интернешънъл ООД – в Молдова.

Към 31 декември 2019 г. участието на Групата в *асоциирани дружества е следното*:

- Доверие Обединен Холдинг АД – 24.98% участие на Софарма АД. Предметът на дейност на дружеството е придобиване, управление, оценка и продажба на дялове и/или акционерни участия в български и чуждестранни дружества – юридически лица.

Към датата на настоящия консолидиран годишен финансов отчет средно-списъчният състав на персонала в Групата е 5,163 работници и служители (2018 г.: 5,075 работници и служители).

1.3. Основни показатели на стопанската среда

Валутните курсове са един от ключовите показатели на стопанската среда, който оказва влияние върху дейността на дружествата от Групата за периода 2017 – 2019 г. Релавантните валутни курсове са представени в таблицата по-долу:

Показател	2017	2018	2019
USD.BGN средно за годината.периода	1.71916	1.65770	1.74735
USD.BGN в края на годината.периода	1.63081	1.70815	1.74099
PLN.BGN средно за годината.периода	0.45956	0.45907	0.45520
PLN.BGN в края на годината.периода	0.46824	0.45470	0.45946
RSD.BGN средно за годината.периода	0.01612	0.01654	0.01659
RSD.BGN в края на годината.периода	0.01651	0.01655	0.01663
UAH.BGN средно за годината.периода	0.06528	0.06094	0.06782
UAH.BGN в края на годината.периода	0.05839	0.06167	0.07403
EUR.BGN средно за годината.периода	1.95583	1.95583	1.95583
EUR.BGN в края на годината.периода	1.95583	1.95583	1.95583
BYN.BGN средно за годината.периода	0.89931	0.81357	0.83569
BYN.BGN в края на годината.периода	0.83112	0.79145	0.83015
KZT.BGN средно за годината.периода	0.00533	0.00481	0.00456
KZT.BGN в края на годината.периода	0.00491	0.00445	0.00458
MDL.BGN средно за годината.периода	0.09393	0.09862	0.09945
MDL.BGN в края на годината.периода	0.09583	0.10019	0.10154

Източник: БНБ, Национални банки на: Украйна, Полша, Сърбия, Беларус, Казахстан и Молдова.

2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ГРУПАТА

2.1. База за изготвяне на консолидирания финансов отчет

Консолидираният финансов отчет за годината, завършваща на 31 декември 2019 година, е изготвен в съответствие с всички Международни стандарти за финансови отчети (МСФО), които се състоят от: стандарти за финансови отчети и от тълкувания на Комитета за разяснения на МСФО (КРМСФО), одобрени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС), и Международните счетоводни стандарти и тълкуванията на Постоянния комитет за разясняване (ПКР), одобрени от Комитета по Международни счетоводни стандарти (КМСС) и които са приети от Комисията на Европейския съюз. МСФО, приети от ЕС, е общоприетото наименование на рамката с общо предназначение-счетоводна база, еквивалентна на рамката, въведена с дефиницията съгласно § 1, т. 8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството под наименованието „Международни счетоводни стандарти” (МСС).

За текущата финансова година Групата е приела всички нови и/или ревизирани стандарти и тълкувания, издадени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и респ. от Комитета за разяснения на МСФО, които са били уместни за нейната дейност.

От възприемането на тези стандарти и/или тълкувания, практически приложими за годишни отчетни периоди, започващи най-рано на 1 януари 2019 г. за предприятията в Република България, са настъпили промени в счетоводната политика на Групата относно принципите, правилата и критериите за отчитане на лизинговите договори (Приложение № 6, 16, 31, 33, 37).

Промените произтичат от прилагането на следните стандарти и тълкувания:

- МСФО 16 Лизинг (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., приет от ЕК) *Този стандарт е с изцяло променена концепция. Той въвежда нови принципи за признаване, измерване и представяне на лизинга чрез налагане на нов модел с цел да осигури по-достовърно и адекватно представяне на тези сделки най-вече при лизингополучателя. Стандартът заменя действащия до този момент стандарт за лизинга – МСС 17 и свързаните с него тълкувания.*

а) При лизингополучателите водещият принцип на новия стандарт е въвеждането на еднотипен модел на счетоводно балансово третиране на лизинга – за всички лизингови договори с реална продължителност от повече от 12 месеца ще се признава актив под формата на „право на ползване”, който ще се амортизира за периода на договора, и респективно, ще се отчита финансов пасив за задължението по тези договори. Това е и съществената промяна спрямо досегашната отчетна практика до 2018 г. За краткосрочни или на ниска стойност лизинги се допуска изключение и запазване на досегашната практика. Стандартът ще окаже влияние върху финансовия резултат за периода, тъй като през първите години разходите, свързани с лизинговите договори са по-големи, допълнително оперативните разходи се заменят с разходи за амортизации и лихви, което ще доведе до определена промяна в ключови показатели като EBITDA, оперативните парични потоци ще се увеличат, тъй като главниците и лихвите се класифицират като парични потоци от финансова дейност; б) При лизингодателите няма да има съществени промени в отчетната практика и те ще продължат да отчитат лизингите аналогично на правилата на стария стандарт МСС 17 – като оперативни и финансови. Доколкото новият стандарт дава по-цялостна концепция, следва да се направи и от тяхна страна един по-подробен анализ на условията на договорите и е възможно и при тях (лизингодателите) да настъпят основания за рекласификация на определени лизингови сделки. Новият стандарт изисква разширяване на оповестяванията. Ръководството е направило проучване и е определило, че промените чрез новия стандарт оказват влияние върху счетоводната политика и върху стойностите и класификацията на активите, пасивите, операциите и резултатите на Групата по отношение на: разходите за външни услуги (Приложение № 6), разходи за амортизация (Приложения № 16, 17), финансови разходи (Приложение № 12), имоти, машини и оборудване (Приложение № 16), задължения по лизинг (Приложения № 31, 33), дългосрочни и краткосрочни задължения към свързани лица (Приложения № 31, 37) и пасиви по отсрочени данъци, както и върху представянето на паричните потоци, произтичащи от тях. Ефектите от направените от него анализи и преизчисления и рекласификации са оповестени в Приложение № 49. Ръководството е избрало да приложи модифицирано ретроспективно приложение за първи път на МСФО 16 и да не преизчислява сравнителните данни.

За останалите стандарти и тълкувания, посочени по-долу, ръководството е проучило възможния им ефект и е определило, че те не биха имали ефект върху счетоводната политика, респ. активите, пасивите, операциите и резултатите на Групата поради това, че тя не разполага/оперира с такива обекти и/или не реализира подобни сделки и транзакции:

- КРМСФО 23 (променен) Несигурности при третирането на данъци върху дохода (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., прието от ЕК). *Това разяснение дава насоки за счетоводното третиране и отчитане на данъците върху дохода по МСС 12, когато са налице определени несигурности по данъчното третиране. То не засяга данъци и други държавни вземания и такси, извън МСС 12, нито включва специални изисквания относно лихви и други санкции, асоциирани с несигурности по данъчно третиране. Разяснението покрива следните въпроси: а) дали предприятието да преценява всяка несигурност по данъчното третиране отделно или в комбинация с други, в зависимост от това кой подход по-добре предвижда решението на съответната несигурност; б) допусканията, които предприятието прави за преценка как данъчните власти биха изследвали и проверили дадена несигурност на данъчно третиране на основата, че данъчните власти имат цялата налична информация; в) как предприятието определя данъчната печалба или загуба, данъчните бази, неизползваните данъчни загуби, данъчните ставки и неизползваните данъчни кредити при наличието на определени несигурности; г) изискването за оценка на ефектите от несигурността върху отчетените данъци върху дохода, при условие, че данъчните власти не е вероятно да приемат данъчното третиране на предприятието; д) измерването на ефекта може да стане по по-подходящия от двата подхода - „най-вероятната сума” или „очакваната стойност”; и е) как предприятието преценява и третира промените във фактите и обстоятелствата.*
- МСФО 9 (променен) – Финансови инструменти – относно случаи на негативни компенсации при предсрочно погасяване и модификации на финансови пасиви (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., приет от ЕК). *Тази промяна покрива два въпроса: а) изменя настоящите изискванията на МСФО 9, като позволява класифицирането на определени финансови активи (заеми и други дългови инструменти) по амортизирана стойност и преминаването им на теста СПГЛ, независимо от наличието на условия за предсрочно погасяване с негативна компенсация. Негативна компенсация е налице, когато условията по договора позволяват на длъжника да плати предсрочно инструмента преди неговия падеж, и предсрочно платената сума може да е различна от останалите неплатени главница и лихви. Важно условие е тази негативна компенсация да е разумна и релевантна за ранното прекратяване на договора. Предварителното плащане само по себе си не е достатъчен индикатор за преценка, т.е. необходимо е да се прецени спрямо текущо преобладаващия лихвен процент и други пазарни условия и обстоятелства, и спрямо него и тях - сумата на предплащането и полза за страната, иницирала го. Важно е изчисляването на компенсацията да е последователно като подход и при санкция за по-ранно плащане, и при полза от по-ранно плащане. Също така съответният актив следва да е в категорията „държан за събиране на паричните потоци” съгласно бизнес модела на предприятието; б) потвърждава (с изменение в Основания за заключения), че когато даден финансов пасив,*

отчитан по амортизирана стойност, е модифициран без да се отписва, то ефектът от тази модификация трябва да се признае в печалбата или загубата. Ефектът се измерва като разлика между оригиналните договорени парични потоци и тези, след модификацията, дисконтирани по оригиналния ефективен лихвен процент.

- МСС 28 (променен) – Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия – относно дългосрочни участия в асоциирани и съвместни предприятия (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г. приет от ЕК). Тази промяна уточнява, че предприятието трябва да прилага МСФО 9, включително изискванията му за обезценка, относно форми на дългосрочни участия в асоциирани или съвместни предприятия, които са част от нетната инвестиция с тези дружества, и за които не се прилага отчитането по метода на собствения капитал. Счетоводното отчитане на ефектите съгласно МСФО 9 при тези форми на участия се прави преди отчитането на разпределението на дела на загубата и на обезценките по реда на МСС 28. Промяна в намеренията или плановете на ръководството не се считат за доказателство за промяна.
- Подобрения в МСФО Цикъл 2015-2017 (м. декември 2017 г.) – подобрения в МСС 23, МСС 12 и МСФО 3 във връзка с МСФО 11 (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., приети от ЕК). Тези подобрения внасят частични промени и редакции в съответните стандарти, основно с цел да премахнат съществуваща непоследователност или неясноти в приложението на правилата и изискванията на отделните стандарти, както и да се внесе по-прецизна терминология на понятия. Основно промените са насочени към следните обекти или операции: а) поясняват, че когато едно предприятие придобива контрол над бизнес, който е съвместна дейност, то следва да преизчисли (преоцени) предишно държаните си дялове в този бизнес при прилагане на МСФО 3 като бизнес комбинация, постигната на етапи; б) когато едно предприятие придобие съвместен контрол в бизнес, който е съвместна дейност, то не следва да преизчислява предишно държаните дялове в него при прилагане на МСФО 11; в) поясняват, че всички данъчни последици от данъци върху доходи от дивиденди следва да се посочат в печалбата или загубата или друг всеобхватен доход или директно в собствения капитал – в зависимост от това къде са отчетени съответните транзакции и/или събития, които са генерирани съответната разпределяема печалба, доколкото тези последици са по-скоро свързани с тях.; и в) поясняват, че ако при заеми със специални цели за финансиране на определен квалифициран актив, останат непогасени след като активът стане готов за предвидената употреба или продажба, тези заеми се третират като част от финансиращите средства с общо предназначение за целите на изчисляване нормата и сумите за капитализация по реда на МСС 23.
- МСС 19 (променен) – Промени в плановете за дефинирани доходи, съкращения на персонала или уреждане (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г. – приет от ЕК). Тази промяна уточнява, че в случаи на промени в плановете за дефинирани доходи, съкращаване или уреждане, в определянето на разходите за текущ трудов стаж и нетните лихви за периода след промяната, Групата е длъжна да използва заложените в нея предположения. Допълнително са включени изменения в представянето и оповестяването на ефекта при промени в плановете за дефинирани доходи,

калкулирането на минал стаж, ефекти от промени на плана, съкращаване или уреждане във връзка с горната граница(тавана) на актив по плана.

Към датата на одобряване за издаване на този финансов отчет са издадени, но не са в сила (и/или не са приети от ЕК) и следните променени стандарти и тълкувания, които не са били приети за по-ранно приложение от Групата. От тях ръководството е преценило, че следните биха имали потенциален ефект в бъдеще за промени в счетоводната политика и класификацията и стойностите на отчетни обекти във финансовите отчети на Групата за следващи периоди, а именно:

- Промени в Концептуалната рамка за финансово отчитане и съответни промени в референциите към нея в различни МСФО (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г. - приети от ЕК). *Тези промени в Рамката включват преработени изцяло дефиниции за „актив” и „пасив”, както и нови насоки за тяхното измерване, отписване, представяне и оповестяване. Промените в Концептуалната рамка са съпроводени с изменения в някои препратки към нея в Международните стандарти за финансово отчитане, в т.ч. МСФО 2, МСФО 3, МСФО 6, МСФО 14, МСС 1, МСС 8, МСС 34, МСС 37, МСС 38, КРМСФО 12, КРМСФО 19, КРМСФО 20, КРМСФО 22 и ПКР 32. Част от препратките насочват към коя версия на Концептуалната рамка следва се отнасят изявленията в посочените стандарти (рамката на КМСС, приета от СМСС през 2001 г., рамката на СМСС от 2010 г. или новата ревизирана рамка от 2018 г.), други изрично посочват, че дефинициите в стандарта не са актуализирани в съответствие с новите изменения в рамката.*
- МСФО 3 (променен) – Бизнес комбинации (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г., не е приет от ЕК). *Тази промяна касае даденото в приложенията към стандарта определение за „бизнес” и е свързана с трудностите, които придобиващото предприятие среща в преценката дали се придобива бизнес или съвкупност от активи. Изменението цели: а) да изясни, че за да бъде определен като бизнес, придобитият набор от дейности и активи трябва да включва като минимум вложените ресурси и оперативни процеси, които заедно водят до създаването на продукт; б) да се стеснят дефинициите за „бизнес” и за „продукт”, като се съсредоточат до стоките и услугите, предоставяни на клиента и като се снесе фокусът върху способността за намаляване на разходите; в) да добави насоки и илюстративни примери, които да помогнат на предприятията в преценката дали е придобит оперативен процес; г) да премахне изискването за оценка за това дали пазарните участници са в състояние да заместят липсващите ресурси и оперативни процеси в придобиваното предприятие, за да продължат да създават продукт, и д) да се добави опцията за т.нар. тест за концентрация, който позволява опростена оценка за това, дали дадена съвкупност от дейности и активи е бизнес, или не.*
- Промени в МСС 1 Представяне на финансови отчети и МСС 8 Счетоводна политика, промени в приблизителните оценки и грешки (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г.- приети от ЕК). *Тези промени касаят прецизиране определението за „същественост”, посочено в двата стандарта. Според тях новото определение за същественост е: „информацията е съществена, ако пропусната, представена неточно или прикрита, би могло в разумна степен да се очаква да повлияе на решенията на основните потребители на финансовите отчети с обща цел, които предоставят финансова информация за*

дадено отчетно предприятие”. Налице са три нови аспекта от определението, които следва да бъдат отбелязани: а) ”прикриване” – настоящото определение се фокусира само върху пропускане и неточно представяне. Заключението на СМСС е, че прикриването на съществена информация може да има същия ефект като пропускане на съществена информация; б) „очакване в разумна степен да се повлияе на решенията на основните потребители” – настоящото определение се отнася до „би могло да повлияе”, което според СМСС може да се приеме, че се изисква твърде много информация, тъй като почти всичко „би могло да повлияе” върху решенията на някои потребители, дори вероятността да е минимална; и в) ”основни потребители” (съществуващи или потенциални инвеститори, заемодатели и други кредитори)– настоящото определение се отнася до „потребители”, което според СМСС може да бъде прието твърде широко, т.е. да се вземат предвид всички възможни ползватели на финансовите отчети, когато се решава каква информация да се оповести. Също така, посочват се изрично пет начина за прикриване на съществена информация: а) използване на език за съществен елемент, който е уклончив или неясен; б) информация за съществен елемент, сделка или събитие, която е разпръсната на различни места във финансовите отчети; в) несходни елементи, сделки и събития, по същество, които неподходящо са представени съвкупно; г) сходни елементи, сделки и събития, които неподходящо са представени самостоятелно; и д) съществена информация е скрита чрез несъществена информация до такава степен, че става неясно коя информация е съществена. Също така промените поясняват, че адресирането към неясна информация има същия ефект както при пропуснатата или липсваща информация, както и че предприятието оценява съществеността в контекста на финансовия отчет в неговата цялост.

- Промени в МСФО 9 Финансови инструменти, МСС 39 Финансови инструменти: Признаване и оценяване и МСФО 7 Финансови инструменти: Оповестявания (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г – приети от ЕК). Тези промени са свързани с произтичащата несигурност от реформата на референтните лихвени проценти, предприета от Съвета за финансова стабилност към Г20. Тази реформа е насочена към замяна на съществуващите и използвани като базови, в сделките с финансови инструменти, междубанкови лихвени проценти (Например: Libor, Euribor, Tibor), с алтернативни базови лихвени проценти, основаващи се на между банкови пазари, както и за разработване на алтернативни базови лихвени проценти, които са почти безрискови. Целта на реформата е да се преодолеят последиците от реформата на базовите лихвени проценти върху финансовото отчитане през периода преди замяната на съществуващ базов лихвен процент с алтернативен базов лихвен процент. Измененията предвиждат временни и ограничени изключения от изискванията за отчитане на хеджирането по МСС 39 Финансови инструменти: признаване и оценяване и МСФО 9 Финансови инструменти, така че дружествата да могат да продължат да отговарят на изискванията, като се приема, че съществуващите базови лихвени проценти не се променят поради реформата на

междубанковия лихвен процент. В резултат на тази реформа, промените засягат следните области: 1) Изискване за хеджиране на парични потоци с висока вероятност (МСФО 9 и МСС 39) – ако хеджираната позиция е прогнозна транзакция, Дружествата от Групата следва да определят дали прогнозната транзакция е с висока вероятност, приемайки, че референтния лихвен процент, въз основа на които са базирани хеджираните парични потоци, не се променя в резултат на реформата на референтните лихвени проценти; 2) Рекласификация на сумата, отчетена като резерв от хеджиране на парични потоци в печалбата или загубата (МСФО 9 и МСС 39) – за да определи дали хеджираните парични потоци се очаква да възникнат, дружествата следва да приемат, че референтният лихвен процент, въз основа на които са базирани хеджираните парични потоци, не се променя в резултат на реформата на референтните лихвени проценти; 3) Оценка на икономическото взаимоотношение между хеджираната позиция и хеджиращия инструмент (МСФО 9) – дружествата следва да приемат, че референтния лихвен процент, въз основа на който са базирани хеджираните парични потоци и/или хеджиран риск, или референтния лихвен процент, въз основа на който са базирани паричните потоци на хеджиращия инструмент, не се променят в резултат на реформата на референтните лихвени проценти; 4) Проспективно и ретроспективно оценяване (МСС 39) – дружествата следва да приемат, че референтния лихвен процент, въз основа на който са базирани хеджираните парични потоци и/или хеджиран риск, или референтния лихвен процент, въз основа на който са базирани паричните потоци на хеджиращия инструмент, не се променят в резултат на реформата на референтните лихвени проценти. От дружествата от Групата не се изисква да преустановяват хеджиращо взаимоотношение през периода на несигурност, възникваща единствено от реформата на референтните лихвени проценти, защото действителните резултати от хеджирането не са високоефективни, т.е. извън диапазона между 80 – 125%, когато се прави ретроспективна оценка. В този случай Групата следва да приложи другите условия, които се изискват едно хеджиращо взаимоотношение да се отчете като хеджиране, включително проспективна оценка, за да оцени дали хеджиращото взаимоотношение следва да се преустанови; 5) Определяне на компонент от позиция като хеджирана позиция (МСФО 9 и МСС 39) – за хеджиране на референтен компонент на лихвен риск, който е засегнат от реформата на референтните лихвени проценти, Групата следва да приложи специфичните изисквания на МСФО 9 и МСС 39, за да определи дали рисковия компонент е самостоятелно идентифицируем при възникване на хеджиращото взаимоотношение. Ако хеджирането е динамично хеджиране, при което Групата често преглежда

хеджиращото взаимоотношение, рисковият компонент е необходимо да се идентифицира като самостоятелен само при първоначалното определяне на хеджираната позиция; б) Край на прилагане на облекченията (МСФО 9 и МСС 39) – промените посочват обстоятелства, при които Групата следва проспективно да спре прилагането на облекченията, посочени в точки от 1 до 5 по-горе. Облекченията, посочени в точки от 1 до 4 по-горе, са приложими до по-ранното събитие от: когато несигурността по отношение на момента и сумата на паричните потоци, породена от реформата на референтните лихвени проценти, вече не съществува по отношение на хеджираната позиция и хеджиращия инструмент; и когато хеджиращото взаимоотношение се преустанови. За точка 5 по-горе, облекчението се прилага до прекратяване хеджиращото взаимоотношение.

7) Оповестявания (МСФО 7) – от Групата се изисква да оповести: съществените референтни лихвени проценти, към които хеджиращите взаимоотношения са изложени; обхвата на рисковата експозиция, която дружествата от Групата управляват, засегнат от реформата на референтните лихвени проценти; как Групата управлява процеса по преминаване към алтернативни референтни лихвени проценти; описание на съществените допускания и преценки, които Групата е направила за приложение на промените в МСФО 9 и МСС 39; номиналната сума на хеджиращия инструмент в хеджиращото взаимоотношение, за която Групата прилага изключения в обхвата на промените.

Ръководството е в процес на проучване, анализ и оценка на ефектите от направените промени в Концептуалната рамка и горепосочените стандарти, които ще окажат влияние върху счетоводната политика и върху стойностите и класификациите на активите, пасивите, операциите и резултатите на Групата в следващите отчетни периоди.

Допълнително, за посочените по-долу променени стандарти, които са издадени, но все още не са в сила за годишни периоди започващи на 1 януари 2019 г., ръководството е преценило, че следните не биха имали потенциален ефект за промени в счетоводната политика и класификацията и стойностите на отчетни обекти в консолидирания финансов отчет на Групата, а именно:

- МСФО 17 Застрахователни договори (в сила за годишни периоди от 01.01.2021 г. – не е приет от ЕК). Този стандарт е изцяло нов счетоводен стандарт за всички видове застрахователни договори, вкл. за някои гаранции и финансови инструменти, като обхваща правила за признаване и оценяване, за представяне и оповестяване. Стандартът ще замени действащия до този момент стандарт за застрахователните договори – МСФО 4. Той установява нов цялостен модел за отчитането на застрахователните договори, покриващ всички релевантни счетоводни аспекти.
- МСФО 10 (променен) – Консолидирани финансови отчети и МСС 28 (променен) – Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия – относно продажби или апорт на активи между инвеститор и негови асоциирани или съвместни предприятия (с отложена ефективна дата на влизане в сила, подлежаща на определяне от СМСС). Тези промени са

насочени към решаването на счетоводното третиране на продажбите или апортите на активи между инвеститор и негови асоциирани или съвместни предприятия. Те потвърждават, че счетоводното третиране зависи дали продаваните активи или апортираните немонетарни активи, конституират или не по същество „бизнес“ по смисъла на МСФО 3. Ако тези активи като съвкупност не отговарят на определението за „бизнес“ инвеститорът признава печалба или загуба до процента, съответстващ на дела на другите несвързани инвеститори в асоциираното или съвместното предприятие. В случаите когато се продават активи или се апортират немонетарни активи, които като съвкупност са „бизнес“, инвеститорът признава изцяло печалбата или загубата от транзакцията. Тези промени ще се прилагат перспективно. СММС отложи началната дата на приложение на тези промени за неопределено време.

Консолидираният годишен финансов отчет е изготвен на база историческа цена с изключение на:
а/ имотите, машините и оборудването, които са оценени по преоценена стойност; и
б/ инвестиционните имоти и другите дългосрочни капиталови инвестиции, които са оценени по тяхната справедлива стойност към датата на консолидирания отчет за финансовото състояние.

Българските дъщерни дружества от Групата, както и асоциираното дружество Доверие Обединен Холдинг АД водят своите счетоводни регистри в български лев (BGN), който приемат като тяхна функционална и отчетна валута на представяне. Задграничните дъщерни дружества организират своето счетоводство и отчетност съгласно изискванията на съответното местно законодателство: ООО Софарма Украйна и ПАО Витамини – законодателство на Украйна, Софарма Трейдинг Фармасютикълс и Софарма Трейдинг Д.о.о. – законодателство на Сърбия, СИА Бриз – законодателство на Латвия, УАБ Рецесус – законодателство на Литва, СООО Брититрейд, ООО Табина, СООО Бризфарм, ООО Фармацевт плюс, ООО Галенафарм, ОДО Меджел, ОДО Аленфарм-плюс, ОДО СалюсЛайн, ЗАО Интерфарм, ООО Здравей, БООО СпецАфармация и ООО Беллерофон - законодателство на Беларус, Софарма Поланд З.О.О – в ликвидация, Софарма Варшава СП. З.О.О. - полското законодателство, ТОО Софарма Казахстан - законодателство на Казахстан и Рап Фарма Интернешънъл ООД – законодателството на Молдова. Дружествата поддържат своите счетоводни регистри в съответната местна валута - беларуска рубла (BYN), украински гривни (UAH), сръбски динар (RSD), евро (EUR), полски злоти (PLN), казахстанско тенге (KZT) и молдовска лея (MDL).

Данните в консолидирания годишен финансов отчет и приложенията към него са представени в хиляди лева освен ако не е оповестено изрично нещо друго, като българският лев е приет за отчетна валута на представяне на Групата. Индивидуалните финансови отчети на чуждестранните дружества се преизчисляват от местна валута в български лев за целите на всеки консолидиран финансов отчет съгласно политиката на Групата (*Приложение № 2.5*).

Представянето на консолидирания годишен финансов отчет съгласно Международните стандарти за финансово отчетане изисква ръководството да направи най-добри приблизителни оценки, начисления и разумно обосновани предположения, които оказват ефект върху отчетените стойности на активите и пасивите, на приходите и разходите, и на оповестяването на условни вземания и задължения към датата на консолидирания финансов отчет.

Тези приблизителни оценки, начисления и предположения са основани на информацията, която е налична към датата на консолидирания годишен финансов отчет, поради което бъдещите фактически резултати биха могли да бъдат различни от тях (като в условия на финансова криза несигурностите са по-значителни). Обектите, които предполагат по-висока степен на субективна преценка или сложност, или където предположенията и приблизителните счетоводни оценки са съществени за консолидирания финансов отчет, са оповестени в *Приложение № 2.33* и *Приложения № 16, 17, 18, 19, 20, 24, 25, 42*.

2.2. Дефиниции

Дружество-майка

Това е дружеството, което контролира едно или повече други дружества, в които е инвестирало. Притежаването на контрол означава, че инвеститорът е изложен на, или има права върху променливата възвръщаемост от неговото участие в дружеството, в което е инвестирано, както и има възможност да окаже въздействие върху размера на тази възвръщаемост посредством своите правомощия върху предприятието, в което е инвестирано.

Дружество-майка е Софарма АД, България (*Приложение № 1*).

Дъщерно дружество

Дъщерно дружество е такова дружество, или друга форма на предприятие, което се контролира директно или индиректно от дружеството – майка.

Дъщерните дружества се консолидират от датата, на която ефективният контрол е придобит от Групата, и спират да се консолидират от датата, на която се приема, че контролът е прекратен и е прехвърлен извън Групата. За тяхната консолидация се прилага методът на пълната консолидация.

Дъщерните дружества са посочени в *Приложение № 1.2*.

Съвместно дружество

Съвместно дружество е такова дружество или друга форма на предприятие, създадено по силата на договорно споразумение между дружеството – майка като инвеститор и една или повече други страни (дружества), които се заемат с обща стопанска дейност и върху която контролиращите съдружници (вкл. и дружеството – майка има такъв статут) упражняват съвместен контрол. Съвместен контрол е налице, когато вземането на стратегическите финансови и оперативни решения, свързани със съвместното дружество, е договорно установено да се приемат със задължително единодушно съгласие (консенсус) между контролиращите съдружници. Последните имат права върху нетните активи на съвместното дружество.

Съвместното дружество се включва в консолидирания финансов отчет на Групата, като се прилага методът на собствения капитал - от датата, на която ефективният съвместен контрол е придобит от контролиращия съдружник (конкретно - дружеството-майка), и спира да се консолидира чрез този метод от датата, когато съвместното дружество се трансформира в дъщерно, или от датата, на която се приема, че съвместният контрол е прехвърлен от контролиращия съдружник на трети лица.

Към датата на изготвяне на настоящия консолидиран годишен финансов отчет Групата няма инвестиции в съвместни дружества.

Асоциирано дружество

Това е дружество, в което инвеститорът (конкретно - дружеството-майка) упражнява значително влияние, но което не представлява нито дъщерно дружество, нито съвместно дружество на инвеститора.

Значително влияние е правото на участие при вземането на решения, свързани с финансовата и оперативната политика на предприятието, в което е инвестирано, но не е контрол или съвместен контрол върху тази политика.

Обичайно то е налице при: а) притежаване, пряко или косвено, от страна на инвеститора на дялове (акции) от 20% до 50 % от капитала на дружеството, в което е инвестирано (вкл. по силата на споразумение между акционери) и, б) в допълнение, инвеститорът има представителство в управляващия орган на дружеството, в което е инвестирано и/или участва в процеса на вземане на решенията по отношение на политиката и стратегията на дружеството, в което е инвестирано, и/или са налице съществени операции между инвеститора и дружеството, в което е инвестирано.

Асоциираното дружество се включва в консолидирания финансов отчет на Групата, като се прилага методът на собствения капитал - от датата, на която е придобито значително влияние от инвеститора (конкретно - дружеството-майка) и спира да се включва чрез този метод или от датата, когато дружеството се трансформира в дъщерно, или от датата, на която се приема, че значителното влияние е прехвърлено от инвеститора на трети лица.

Асоциирано дружество е Доверие Обединен Холдинг АД. (*Приложение № 1.2*).

2.3. Принципи на консолидацията

Консолидираният финансов отчет включва финансовите отчети на дружеството-майка, дъщерните дружества, съвместните дружества и асоциираните дружества, изготвени към 31 декември, която дата е датата на финансовата година на Групата. При консолидацията е прилаган подходът на “икономическо предприятие”, като за оценката на неконтролиращото участие при бизнес-комбинации и други форми на придобивания на дъщерни дружества е избран методът на “пропорционален дял в нетните активи”.

Финансовите отчети на дъщерните, съвместните и асоциираните дружества за целите на консолидацията са изготвени за същия отчетен период, както този на дружеството-майка и при прилагане на единна счетоводна политика.

2.3.1. Консолидация на дъщерни дружества

В консолидирания финансов отчет отчетите на включените дъщерни дружества са консолидирани на база на метода “пълна консолидация”, ред по ред, като е прилагана унифицирана за съществените обекти счетоводна политика. Инвестициите на дружеството-майка са елиминирани срещу дела в собствения капитал на дъщерните дружества към датата на придобиване. Вътрешно-груповите операции и разчети са напълно елиминирани, вкл. нереализираната вътрешногрупова печалба или загуба. Отчетен е и ефектът на отсрочените данъци при тези елиминиращи консолидационни записвания.

Дяловете на съдружници - трети лица в дъщерните дружества, извън тези на акционерите на дружеството-майка, са посочени самостоятелно в консолидирания отчет за финансовото състояние, консолидирания отчет за всеобхватния доход и отчета за промените в собствения капитал като "неконтролиращо участие". Неконтролиращото участие съдържа: а) сумата на дела на акционерите (съдружниците) - трети лица към датата на консолидацията за първи път в справедливата (намерената стойност) на всички разграничими придобити активи, поети пасиви и условните (изкристализирали) задължения на всяко от съответните дъщерни дружества, определена (на база дела) чрез пропорционалния метод, и б) изменението на сумата на дела на тези лица в собствения капитал на всяко от съответните дъщерни дружества от първата им консолидация до края на текущия отчетен период.

2.3.2. Придобиване на дъщерни дружества

При придобиване на дъщерно дружество (предприятие) от Групата при бизнес-комбинации се използва методът на придобиване (покупко-продажба). Прехвърленото възнаграждение включва справедливата стойност към датата на размяната на предоставените активи, възникналите или поети задължения и на издадените инструменти на собствен капитал от придобиващото дружество, в замяна на получаването на контрола над придобиваното дружество. То включва и справедливата стойност на всеки актив или пасив, който се явява резултат от споразумение за възнаграждение под условие. Преките разходи, свързани с придобиването, се признават като текущи за периода, в който те са извършени, с изключение на разходите за емисия на дългови или инструменти на собствения капитал, които се признават като компонент на собствения капитал.

Всички придобити разграничими активи, поети пасиви и условните (изкристализирали) задължения в бизнес-комбинацията, се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност към датата на размяната. Всяко превишение на сбора от прехвърленото възнаграждение (оценено по справедлива стойност), сумата на неконтролиращото участие в придобиваното предприятие и, при придобиване на етапи, справедливата стойност на датата на придобиване на по-рано притежаваното капиталово участие в придобиваното предприятие, над придобитите разграничими активи и поети пасиви на придобиващото дружество, се третира и признава като репутация. Ако делът на придобиващото дружество в справедливата стойност на нетните придобити разграничими активи надвишава цената на придобиване на бизнес-комбинацията, това превишение се признава незабавно в консолидирания отчет за доходите на Групата в статията "печалби/(загуби) от придобиване на/(освобождаване от) дъщерни дружества". Всяко неконтролиращо участие при бизнес комбинация се оценява на база метода "пропорционален дял в нетните активи" на придобиваното дружество.

Когато бизнес комбинацията по придобиването на дъщерно дружество се осъществява на етапи, на датата на придобиване всички предишни инвестиции, държани от придобиващия, се преоценяват до справедлива стойност, като получените ефекти от тази преоценка се признават в текущата печалба или загуба на Групата, съответно към "финансови приходи" и "финансови разходи" или „печалби/(загуби) от асоциирани и съвместни дружества”, вкл. всички предишно отчетени ефекти в другите компоненти на всеобхватния доход се рециклират.

Групата прилага провизорно отчитане за позициите, възникнали при бизнескомбинации (придобивания), когато първоначалното отчитане е непълно към края на отчетния период, в който бизнескомбинацията е осъществена.

Това провизорно отчитане са коригира по време на периода на оценката или се признават допълнителни активи и пасиви, за да се отрази новата информация за факти и обстоятелства, които са съществували към датата на придобиване. Корекции, направени през периода на оценката, се отчитат ретроспективно, а сравнителната информация се коригира към датата на придобиване.

2.3.3. Продажба на дъщерни дружества

При продажба или друга форма на загуба (трансфер) на контрол върху дъщерно дружество:

- Отписват се активите и пасивите (вкл. ако има принадлежаща репутация) на дъщерното дружество по балансова стойност към датата на загубата на контрол;
- Отписва се неконтролиращото участие в това дъщерно дружество по балансова стойност в консолидирания отчет за финансовото състояние към датата на загубата на контрола, вкл. всички компоненти на друг всеобхватен доход, свързани с тях;
- Признава се полученото възнаграждение по справедлива стойност от сделката, събитието или операцията, довела до загубата на контрол;
- Рекласифицират се към “печалби или загуби за годината” или се трансферират директно към натрупани печалби всички компоненти на собствения капитал, представляващи нереализирани доходи или загуби – съгласно изискванията на съответните МСФО, под чиито правила попадат тези компоненти на собствения капитал;
- Признава се всяка резултатна разлика като “печалба или загуба от освобождаване (продажба) на дъщерно дружество” в консолидирания отчет за всеобхватния доход, принадлежаща на дружеството-майка.
- Останалите за държане дялове, формиращи инвестиции в асоциирани, съвместни дружества или другите дългосрочни капиталови инвестиции, се оценяват първоначално по справедлива стойност към датата на продажбата и впоследствие се оценяват по реда на приетата от Групата счетоводна политика (*Приложения № 2.14 и Приложение № 2.15*).

Методът на придобиване (покупко-продажба) се прилага и при операции за обединение и/или реструктуриране на предприятия под общ контрол спрямо предприятия от Групата, в случай че те се явяват преки придобивания от позицията на дружеството-майка.

2.3.4. Сделки с неконтролиращо участие

Операциите с неконтролиращо участие се третира от Групата като сделки с лица, притежаващи инструменти на общия собствен капитал на Групата. Ефектите от продажби на дялове на дружеството-майка, без загуба на контрол, към притежатели на неконтролиращи участия не се третира като компоненти на текущата печалба или загуба на Групата, а като движения директно в компонентите на собствения ѝ капитал, обикновено към компонента-резерв „неразпределена печалба”. И обратно, при покупки от дружеството-майка без придобиване на контрол на допълнителни дялове от участието на притежатели на неконтролиращи участия, всяка разлика между платената сума и съответния придобит дял от балансовата стойност на нетните активи на дъщерното дружество се признава също директно в консолидирания отчет за собствения капитал, обикновено към компонента-резерв „неразпределена печалба”.

Когато Групата престане да притежава контрол, съвместен контрол и значително влияние, всяка оставаща малцинствена инвестиция като дял в капитала на съответното дружество се преценява по справедлива стойност, като разликата до балансовата стойност се признава в текущата печалба или загуба, като съответно всички суми преди признати в други компоненти на всеобхватния доход се отчитат така както при операция на директно освобождаване на всички свързани с първоначалната инвестиция (в дъщерното, съвместното или асоциираното дружество) компоненти.

2.3.5. Консолидация на асоциирани и съвместни дружества

За включването на асоциираните и съвместни дружества в консолидирания финансов отчет е приложен методът на собствения капитал, според който инвестицията на дружеството-майка в него първоначално се отчита по цена на придобиване (себестойност), а впоследствие се преизчислява, за да отрази промените на дела на инвеститора (конкретно – дружеството-майка) в нетните активи на асоциираните и съвместни дружества след придобиването. Инвестицията на Групата в асоциираните и съвместни дружества включва и репутациите, идентифицирани при придобиването им, нетно от всяка призната обезценка.

Печалбата или загубата след придобиването за Групата (чрез дружеството-майка) от асоциираните и съвместните дружества, за съответния отчетен период, представлява нейния дял в нетните им финансови резултати (след данъци) от тяхната стопанска дейност за този период, който дял се признава и представя на отделен ред в консолидирания отчет за всеобхватния доход. Аналогично, делът на Групата в измененията след придобиването на другите компоненти на всеобхватния доход на асоциираните и съвместни дружества (предприятия), също се признава и представя като движение в другите компоненти на всеобхватния доход в консолидирания отчет за всеобхватния доход, съответно консолидираните резерви на Групата в отчета за измененията в собствения капитал. Групата признава своя дял в загуби на асоциирани и съвместни дружества до размера на нейната инвестиция, в т.ч. и предоставените им вътрешни заеми, освен ако тя не е поела определени задължения или плащания от името на асоциираното или съвместното дружество.

Вътрешните разчети между Групата и асоциираните и съвместните дружества не се елиминират. Нереализираната печалба или загуба от сделки между тях се елиминира до процента на груповото участие в асоциираните и съвместни дружества, като включително се проверява за обезценка в случаите на загуба. Отчита се и ефектът на отсрочените данъци при тези консолидационни процедури.

2.4. Сравнителни данни

Групата представя сравнителна информация в този консолидиран финансов отчет за една предходна година. Когато е необходимо, сравнителните данни се рекласифицират (и преизчисляват), за да се постигне съпоставимост спрямо промени в представянето в текущата година.

Изключение от това правило е представянето на ефектите от приложението за първи път от 1 януари 2019 г. на *МСФО 16 Лизинг*. Групата е избрала модифицирано ретроспективно прилагане за първи път на МСФО 16 и сравнителните данни за предшестващата (2018) година няма да бъдат преизчислявани.

2.5. Функционална валута и признаване на курсови разлики

Функционалната валута на дружествата от Групата в България и отчетната валута на представяне на Групата е българският лев. Левът е фиксиран по Закона за БНБ към еврото в съотношение BGN 1.95583:EUR 1.

При първоначално признаване сделка в чуждестранна валута се записва във функционалната валута, като към сумата в чуждестранна валута се прилага обменният курс към момента на сделката или операцията. Паричните средства, вземанията и задълженията като монетарни отчетни обекти, деноминирани в чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута, като се прилага обменният курс, публикуван от БНБ за последния работен ден на съответния месец. Към 31 декември те се оценяват в български лева, като се използва заключителният обменен курс на БНБ.

Немонетарните отчетни обекти в консолидирания отчет за финансовото състояние, първоначално деноминирани в чуждестранна валута, се отчитат във функционалната валута като се прилага историческият обменен курс към датата на операцията и последващо не се преоценяват по заключителен курс.

Ефектите от курсовите разлики, свързани с уреждането на сделки в чуждестранна валута, или отчитането на търговски сделки в чуждестранна валута по курсове, които са различни, от тези, по които първоначално са били признати, се включват в консолидирания отчет за всеобхватния доход в момента на възникването им, като се третира като „други доходи/(загуби) от дейността” и се представят нетно.

Функционалната валута на дружествата в Полша (Софарма Поланд АД – в ликвидация, и Софарма Варшава СП. З.О.О) е полската злота, за дъщерното дружество ТОО Софарма Казахстан – казахстанско тенге, на дъщерните дружества в Украйна (ПАО Витамини, ООО Софарма Украйна) – украинска гривна на дъщерните дружества в Сърбия (Софарма Трейдинг Фармасютикълс, Софарма Трейдинг Д.о.о.) – сръбски динар, на дъщерното дружество в Латвия (СИА Бриз) и на дружеството в Литва (УАБ Рецесус) – евро, на дъщерните дружества в Беларус (СООО Брититрейд, ООО Табина, СООО Бризфарм, ООО Фармацевт плюс, ООО Галенафарм, ОДО Меджел, ОДО Аленфарм-плюс, ОДО СалюсЛайн, ЗАО Интерфарм, ООО Здравей, БООО СпецАфармация и ООО Беллерофон) - беларуска рубла, на дъщерното дружество в Молдова (Рап Фарма Интернешънъл ООД) – молдовска лея.

За целите на всеки консолидиран финансов отчет се извършва преизчисление на валутата на финансовите отчети на дъщерните дружества в чужбина: от функционалната валута на съответното чуждестранно дъщерно дружество във валутата на представяне (BGN), приета в консолидирания финансов отчет, като:

а) всички активи и пасиви се преизчисляват в груповата валута по заключителен курс на местната валута спрямо нея към 31 декември или към датата на освобождаване на дружеството;

б) всички приходни и разходни позиции се преизчисляват в груповата валута по среден курс на местната валута спрямо нея за периода на отчета (*Приложение № 2.6 и № 2.7*);

в) всички получени курсови разлики в резултат на преизчисленията се признават и представят като отделен компонент на собствения капитал в консолидирания отчет за финансовото състояние – „резерв от преизчисление във валутата на представяне на чуждестранни дейности”, и

г) курсовите разлики, получени в резултат на валутното преизчисление на нетната инвестиция в задграничните (чуждестранните) дружества, заедно със заемите и други валутни инструменти, приети за хедж на тези инвестиции, се представят директно в собствения капитал.

При освобождаване (продажба) от чуждестранна дейност (дружество) кумулативната сума на курсовите разлики, които са били отчетени директно като отделен компонент в капитала, се признават като част от печалбата или загубата в консолидирания отчет за всеобхватния доход на ред "печалби /(загуби) от придобиване на и освобождаване от дъщерни дружества, нетно", получена при освобождаването (продажбата).

Репутацията и корекциите до справедливи стойности, възникнали при придобиване на задгранично (чуждестранно) дружество, се третират аналогично като активите и пасивите на това дружество и се преизчисляват във валутата на представяне по заключителен курс.

2.6. Приходи

2.6.1. Признаване на приходи по договори с клиенти

Обичайните приходи на Групата са от дейностите оповестени в *Приложение № 1.2*.

Приходите в Групата се признават, когато контролът върху обещаните в договора с клиента стоки и/или услуги се прехвърли на клиента. Контролът се прехвърля на клиента при *удовлетворяване на задълженията за изпълнение по договора* чрез прехвърляне на обещаните стоки и/или предоставяне на обещаните услуги.

Оценка на договор с клиент

Договор с клиент е налице само когато при влизането му в сила той: а) има търговска същност и мотив; б) страните са го одобрили (устно, писмено или на база „установена и общопризната стопанска практика“) и са се ангажирали да го изпълнят; в) правата на всяка страна могат да бъдат идентифицирани; г) условията за плащане могат да бъдат идентифицирани; и д) съществува вероятност възнаграждението, на което Групата има право при изпълнение задълженията си за изпълнение, да бъде получено.

При оценка на събираемостта се вземат предвид всички релевантни факти и обстоятелства по сделката, вкл. минал опит, обичайни бизнес практики, публикувани правила и направени изявления от страна на дружествата от Групата, обезпечения и възможности за удовлетворяване.

Договор, за който някой от горепосочените критерии все още не е изпълнен, подлежи на нова оценка всеки отчетен период. Получените възнаграждения по такъв договор се признават като задължение (пасив по договор) в отчета за финансовото състояние, докато: а) всички критерии за признаване на договор с клиент не бъдат изпълнени; б) Групата изпълни задълженията си за изпълнение и цялото или почти цялото възнаграждение (което не подлежи на възстановяване) е получено; и/или в. когато договорът е прекратен и полученото възнаграждение не подлежи на възстановяване.

При първоначалната оценка на договорите си с клиенти Групата прави допълнителен анализ и преценка дали два или повече договора трябва да бъдат разглеждани в тяхната комбинация и да бъдат отчетени като един, и респ. дали обещаните стоки и/или услуги във всеки отделен и/или комбиниран договор трябва да бъдат отчетени като едно и/или повече задължения за изпълнение.

Всяко обещание за прехвърляне на стоки и/или услуги, които са разграничими (сами по себе си и в контекста на договора), се отчита като едно задължение за изпълнение.

Групата признава приход за всяко отделно задължение за изпълнение на ниво индивидуален договор с клиент като се анализират вида, срока и условията за всеки конкретен договор. При договори със сходни характеристики приходите се признават на портфейлна база само ако групирането им в портфейл не би имало съществено различно въздействие върху финансовите отчети.

Когато при изпълнение на задълженията за изпълнение участва друга (трета) страна, Групата определя дали действа в качеството на принципал или агент като оценява естеството на обещанието си към клиента: да предостави самостоятелно определените стоки или услуги (принципал) или да се уреди друга страна да ги предоставя (агент). Групата е принципал и признава приход като брутната сума на възнаграждението, ако контролира обещаните стоки и/или услуги преди да ги прехвърли към клиента. Ако, обаче, Групата не получава контрол върху обещаните стоки и/или услуги и неговото задължение е единствено да организира трета страна да предостави тези стоки и/или услуги, то Групата е агент и признава приходите от сделката в размер на нетната сума, която задържа за предоставените като агент услуги.

2.6.2. Измерване/(оценяване) на приходите по договори с клиенти

Приходите се измерват въз основа на определената за всеки договор *цена на сделката*.

Цената на сделката е размерът на възнаграждението, на което Групата очаква да има право, с изключение на сумите, събрани от името на трети страни. При определянето на цената на сделката, Групата взема предвид условията на договора и обичайните си търговски практики, вкл. влиянието на променливи възнаграждения, наличието на съществен финансов компонент, непарични възнаграждения и възнаграждения, дължими на клиента (ако има такива). При договори с повече от едно задължение за изпълнение цената на сделката се разпределя към всяко задължение за изпълнение на база индивидуалните продажни цени на всяка стока и/или услуга, определени по един от допустимите в МСФО 15 методи, като приоритет се дава на метода на „наблюдаемите продажни цени”.

Промяната в обхвата или цената (или и в двете) на договора се отчита като отделен договор и/или като част от съществуващия договор в зависимост от това дали промяната е свързана с добавяне на стоки и/или услуги, които са разграничими, и от определената за тях цена. В зависимост от това:

а) модификацията се отчита като отделен договор, ако обхвата на договора се разширява поради добавянето на стоки и/или услуги, които са разграничими, и промяната в договорната цена отразява индивидуалните продажни цени на добавените стоки и/или услуги; б) модификацията се отчита като прекратяване на съществуващия договор и сключване на нов договор (прилагане в бъдещето), ако оставащите стоки и/или услуги са разграничими от прехвърлените преди модификацията, но промяната в договорната цена не отразява индивидуалните продажни цени на добавените стоки и/или услуги;

в) модификацията се отчита като част от съществуващия договор (кумулятивно коригиране), ако оставащите стоки и/или услуги не са разграничими от прехвърлените преди модификацията и следователно са част от едно задължение за изпълнение, което е уредено частично.

2.6.3. Задължения за изпълнение по договори с клиенти

Продажби на продукцията

Продажбите на едро на лекарствени субстанции и лекарствени форми са в страната и чужбина, както по собствена на дружествата производители от Групата спецификация (технология), така и по спецификация (технология) на клиента.

Продажби на продукцията по собствена спецификация

При продажба на продукцията по собствена на спецификация контролът се прехвърля към клиента в *точно определен времеви момент*.

При *продажби в страната* това обичайно става с предаването на продукцията и физическото владение върху нея на клиента, когато клиентът може да се разпорежда със стоките, като управлява употребата им и получава по същество всички останали ползи.

При *продажби в чужбина* преценката за момента, в който клиентът получава контрол върху породената продукция се прави на базата на договорените условия на продажба по ИНКОТЕРМС.

Продажби на продукцията по спецификация на клиента

За продукцията, произвеждана по спецификация на клиента, обичайно Групата има законово и договорно ограничение за пренасочване за друга употреба (продажба на друга страна) и тя няма алтернативна употреба. Начинът за прехвърляне на контрола в тези случаи се определя конкретно за всеки договор с клиент (на ниво индивидуален договор). За целта се определя дали Групата има право да получи плащане за извършената до момента работа, което най-малко да компенсира за направените разходи плюс разумен марж, в случай, че договорът бъде прекратен поради причини, различни от неизпълнение от страна на Групата (юридически упражняемо право на плащане).

В случай, че за конкретния договор Групата *има юридически упражняемо право* на плащане, приходите се признават *в течение на времето*, като за измерване на напредъка по договора (етапа на завършеност) се използва *метод, отчитащ постигнатите резултати*. Този метод е определен като най-подходящ за измерване на напредъка, тъй като постигнатите резултати най-добре описват дейността на Групата към пълно удовлетворяване на задължението за изпълнение. Напредъкът се измерва *на базата на произведените единици спрямо общо поръчаните от клиента*. Оценките за приходите, разходите и/или степента на напредък към пълно удовлетворяване на задълженията се преразглежда в края на всеки отчетен период, вкл. при промяна на обстоятелствата и/или настъпване на нови такива. Всяко последващо увеличение или намаление на очакваните приходи и/или разходи се отразява в печалбата или загубата в периода, в който обстоятелствата, довели до преразглеждането, станат известни на ръководството.

Ако Групата *няма юридически упражняемо право на плащане*, приходите се признават *в точно определен времеви момент*, когато контролът върху продадената продукция се прехвърли към клиента: с предаването на продукцията и физическото владение върху нея на клиента (при продажби в страната) и съгласно условия на продажба по ИНКОТЕРМС (при продажби в чужбина).

Продажби на фармацевтични и медицински стоки

Продажбите на фармацевтични и медицински стоки от дружествата-дистрибутори в Групата са към клиенти – аптеки, болнични заведения и търговци на едро (търговия на едро) в страната и чужбина.

Търговия на едро

При продажби на едро контролът върху продадените стоки е оценено, че се прехвърля към клиента в точно определен *времеви момент*. Това обичайно става с предаването на стоките и физическото владение върху тях на клиента, когато клиентът може да се разпорежда със стоките, като управлява употребата им и получава по същество всички останали ползи.

Търговия на дребно

При продажби на дребно контролът върху продадените стоки се прехвърля на клиента при предаването им на клиента.

Програми за клиентска лоялност

Групата поддържа програма за лоялност, която позволява на клиентите, притежаващи клубна карта, да натрупват точки при всяка покупка. Натрупаните точки могат да бъдат обменени срещу продукти, участващи в програмата, без заплащане от страна на клиента в срок, определен съгласно условията на програмата. Ръководството на Групата е определило, че точките за лоялност предоставят на клиентите съществено право, което няма да получат, без първоначалната покупка. Поради това предоставянето на точки е отделно задължение за изпълнение. Цената на сделката, заплащана от клиента при първоначалната покупка, се разпределя между продадените стоки и точките за лоялност, които Групата очаква да бъдат предявени и обменени, на базата на съответните индивидуални продажни цени. Самостоятелната продажна цена за една точка отразява продажната цена на продуктите, които клиента има право да получи срещу натрупаните точки, коригирана с вероятността точките да бъдат предявени и компенсирани, определена на база информация за използваните точки (минал опит). Самостоятелната продажна цена на продадените стоки се определя на база действащата към момента на първоначалната продажба ценова листа. Задълженията по програмата за лоялност се представят като пасив по договор в консолидирания отчет за финансовото състояние. Приход се признава при обмяна на точките за лоялност или когато срокът им за предявяване изтече. Групата преразглежда приблизителната си оценка за точките, които ще бъдат предявени и компенсирани в края на всеки отчетен период и при необходимост коригира признатото задължение (пасив по договор), съответно признатите приходи към момента на промяната (преоценката) чрез кумулативно наваксване.

Продажби на медицинско оборудване (апаратура)

Продажбите на медицинско оборудване обичайно включват доставка, монтаж, въвеждане в експлоатация, обучение за работа и гаранционно обслужване, като продажната цена е обща за конкретния договор и/или апарат. Приходите от продажба на медицинско оборудване се признават на ниво индивидуален договор, като се преценява дали обещаните стоки и/или услуги са отделни задължения за изпълнение.

Преценката за това се извършва в зависимост от момента на прехвърляне на контрола върху медицинското оборудване и взаимозависимостите между отделните компоненти на договора.

Обичайно контролът върху медицинското оборудване (апаратура) се прехвърля към клиента в точно определен *времеви момент*, с доставката на оборудването (апаратурата) на уговореното местоназначение и предаването на физическото владение на клиента. От този момент Групата прехвърля всички рискове и изгоди, свързани с медицинското оборудване (апаратура), предмет на договора с клиента, и клиентът има възможност да се разпорежда и направлява използването му.

Услугите по монтаж, въвеждане в експлоатация и обучение за работа, които се продават заедно с оборудването, обичайно се извършват след неговата доставка и имат относителна независимост. Тези услуги се отчитат като отделно задължение за изпълнение, тъй като: а) могат да бъдат извършени от друг доставчик; б) в повечето случаи услугите са краткосрочни и нямат специфичен характер; в) не модифицират доставеното оборудване (апаратура) и не са взаимосвързани и интегрирани с него. Затова е оценено, че в тези случаи, контролът върху услугите по монтаж, пускане в експлоатация и обучение за работа се прехвърля *в периода от времето при тяхното предоставяне*, тъй като се извършват върху актив, контролиран от клиента и той получава и консумира ползите от тях едновременно с изпълнението на услугите. Приходите от извършените услуги се признават *в течение на времето*, като за измерване на напредъка по договора (етапа на завършеност) се използва *метод базиран на оценка на постигнатите резултати*. Този метод е определен като най-подходящ за измерване на напредъка, доколкото най-адекватно описва схемата на прехвърляне на контрола и удовлетворяване на задълженията, и съответно най-точно отразява нивото на всички незавършени дейности.

Гаранционно обслужване

Предлаганото гаранционно обслужване обичайно включва стандартна гаранционна клауза, която установява, че продаденото медицинско оборудване (апаратура) отговаря на договорените спецификации и стандартни условия за качество в рамките на обичайния гаранционен срок (обичайно 12 месеца) и се покрива от производителя.

Транспорт при продажба на продукция и стоки

Обичайно при продажба в чужбина Групата има ангажимент да транспортира стоката до уговорено местоназначение, като транспорта се организира от Групата, а стойността на транспорта се включва (калкулира) в продажната цена. В зависимост от договорените с клиента условия услугата по транспорт, може да се извършва и след като контролът върху продадената продукция е прехвърлен на клиента. До момента на прехвърляне на контрола върху продукцията, продажбата на продукцията и услугата по транспорт се отчитат като *едно задължение за изпълнение*, тъй като са част от една интегрирана услуга.

Услугата по транспорт, предоставена след прехвърляне на контрола върху продукцията се отчита като *отделно задължение за изпълнение*, тъй като транспортът може да се извърши от друг доставчик (т.е. клиента може да се възползва от продадената продукция с други лесно достъпни ресурси) и услугата по транспорт не модифицира и не видоизменя по никакъв начин продадената продукция.

В този случай, възнаграждението, на което Групата очаква да има право (цената на сделката), се разпределя между отделните задължения за изпълнение на база индивидуалните им продажни цени. Индивидуалната продажна цена на продадената продукция се определя съгласно действащата към датата на сделката ценова листа, а за услугата по транспорт индивидуалната продажна цена се определя приблизително като се използва метода разходи плюс марж.

За извършване на услугата по транспорт се използват транспортни фирми - подизпълнители. Групата е определила, че контролира конкретните услуги, преди те да бъдат предоставени на клиента и следователно действа в качеството си на принципал, тъй като: а) то носи основната отговорност, че услугите са извършени и са приемливи за клиента (т.е. Групата носи отговорност за изпълнението на обещанието в договора, независимо дали Групата извършва услугите или ангажира доставчик на услуги - трета страна, която да ги извърши; и б) тя договаря цената на услугите самостоятелно и без намеса от страна на клиента.

Приходите от продажба на транспортна услуга се признават *в течение на времето*, тъй като не е необходимо извършената до момента работата да се преповтори, ако друга страна трябва да извърши оставащата част от работата, и следователно клиента получава и консумира ползите едновременно с изпълнение на услугата. За измерване на напредъка по договора (етапа на завършеност) се използва *метод, свързан с вложените ресурси*. Този метод е определен като най-подходящ за измерване на напредъка, тъй като най-добре описва дейността на Групата по прехвърляне на контрола и удовлетворяване на задълженията и съответно най-точно отразява нивото на изпълнение на задълженията, доколкото между усилията на Групата (направените разходи) и предоставянето на услугата към клиента съществува пряка връзка. Напредъкът се измерва *на базата на направените разходи спрямо общо планираните разходи за изпълнение на договора*.

Договорености от типа „Фактурирай и задръж“

В определени случаи при продажба на стоки на едро продадените стоки остават във физическото владение на Групата. Групата е направила анализ на тези договорености и е определила, че въпреки, че клиентът не получава физическо владение върху стоките, обичайно той има контрол върху тях, тъй като: а) задържането е по искане на клиента; б) стоките могат да бъдат идентифицирани като принадлежащи на клиента; в) стоките са готови за незабавна експедиция по искане на клиента, г) Групата няма възможност да използва стоките или да ги насочи към други клиент и д) за услугата по съхранение се договаря отделно възнаграждение. В тези случаи доставката на стоки и предоставянето на услугата по отговорно пазене се отчитат като отделни задължения за изпълнение. Съответно: а) контролът върху продадените стоки се прехвърля на клиента *в точно определен времеви момент*, когато стоките могат да бъдат идентифицирани като принадлежащи на клиента и съответно той има законно право на собственост върху тях; б) задължението за изпълнение за предоставяне на услугите по отговорно пазене се удовлетворява *с течение на времето*, в хода на предоставянето на тези услуги.

Продажби на услуги

Предоставяните от Групата услуги включват: услуги по съхранение (преддистрибуция) на стоки на клиента, абонаментно извънгаранционно обслужване на медицинска апаратура, медицинско представителство и др. Приходите от услуги се представят като други доходи в отчета за всеобхватния доход, доколкото те не са част от основната дейност на Групата.

Извънгаранционно (сервизно) обслужване

Дружество от Групата извършва услуги за извънгаранционно (сервизно) обслужване на своите клиенти при условията на абонаментно плащане. Договорите за извънгаранционно обслужване са с продължителност обичайно до 2 години. Възнаграждението е фиксирано и определено на годишна база и/или за целия срок на договора, като се разпределя по равно на месечна база. Извършените услуги обичайно се фактурират месечно, а срокът за плащане е от 30 до 60 дни от датата на издаване на фактурата към възложителя.

Услугата по извънгаранционно обслужване включва различни задачи/дейности с постоянен и/или повтарящ се характер, които са разграничими и са част от една интегрирана услуга. Те представляват серия от разграничими услуги и следователно са *едно задължение за изпълнение*, тъй като: а) интегрираната услуга по поддръжка включва множество разграничими времеви периоди (обичайно един месец); б) услугите са еднакви по същество, тъй като клиентът получава постоянна полза от тях всеки отделен времеви период (всеки месец), дори и ако изпълнените задачи са различни по характер и количество; в) контролът се прехвърля в *течение на времето*, тъй като клиентът получава и консумира услугата едновременно с нейното предоставяне и не е необходимо друго дружество да повтори по същество работата, която Дружеството от Групата е извършило към съответната дата, ако това друго дружество трябва да изпълни оставащата част от задължението.

Приходите се признават *в течение на времето*, като напредъкът по договора (етапа на завършеност) се измерва на база изминало време (на линейна база - месечно). Този метод е определен като най-подходящ за измерване на напредъка, тъй като услугите се предоставят месечно и са част от серия и следователно, най-добре описва дейността на дружеството от Групата по прехвърляне на контрола и удовлетворяване на задълженията.

Други услуги

При останалите услуги, извършвани от Групата, контролът се прехвърля на клиента в периода от времето при тяхното предоставяне, тъй като клиентът едновременно получава и консумира ползите от дейността на Групата. Приходите от продажби се признават в течение на времето чрез измерване на степента на изпълнение на задълженията на Групата (етапа на завършеност). За измерването на напредъка (етапа на завършеност) Групата използва метода на изхода, основаващ се на количеството предоставени услуги.

2.6.4. Задължения за възстановяване по договори с клиенти

Задълженията за възстановяване включват задължението на Групата да възстанови част или цялото получено (или подлежащо на получаване) възнаграждение от клиента по договори с условия за право на връщане - за очакваните ретроспективни отстъпки, работи и/или бонуси за обем.

Първоначално задължението за възстановяване се оценява в размер на сумата, на която Групата не очаква да има право и очаква да възстанови на клиента. В края на всеки отчетен период Групата актуализира оценката на задълженията за възстановяване, съответно на цената на сделката и на признатите приходи.

Задълженията за възстановяване по договори с клиенти се представят към „Други текущи задължения” в отчета за финансово състояние.

2.6.5.Цена на сделката и условия за плащане

Продукция и фармацевтични и медицински продукти

Продажните цени за продаваните от Групата продукти (продукция и стоки) са фиксирани по обща и/или клиентска ценова листа и са определени индивидуално за всеки конкретен продукт. При определяне на цената на сделката Групата взема предвид още различните форми на променливо възнаграждение и други суми (възнаграждения), дължими на клиента.

Променливо възнаграждение

Променливото възнаграждение се включва в цената на сделката само доколкото е много вероятно, че няма да настъпи съществена корекция в размер на признатите кумулативно приходи. Формите на променливо възнаграждение, приложими за Групата включват:

- *Отстъпки за обем:* Форма на допълнителни стимулиращи ретроспективни търговски отстъпки, които се предоставят на клиента за достигане на предварително определен месечен, тримесечен и/или годишен оборот, определени като единен праг и/или като прогресираща бонус схема. При оценка на променливото възнаграждение, Групата определя какъв е очаквания от клиента оборот като използва метода на най-вероятна стойност. Предоставените отстъпки се компенсират срещу дължимите от клиента суми.
- *Ценови отстъпки от обща ценова листа:* съгласно приетата ценова политика при продажба на стоки на едро, продажната цена по обща ценова листа, се намалява с обичайната за съответния артикул отстъпка. Размерът на отстъпката за всеки клиент се определя от договорения за определен период оборот спрямо общия потенциален оборот на клиента. Тези ценови отстъпки се предоставят на клиента при всяка продажба и/или в края на всеки месец. В случай, че клиента не достигне предвидения в договора оборот и не компенсира разликата през следващия период, Групата има право да претендира неустойка за неизпълнение, определена като процент от неизпълнената част от договорения паричен размер на оборота.
- *Ценова защита:* за продажбите на българския пазар Групата има ангажимент, в случай на намаляване на цените, наложена от държавен регулаторен орган, да компенсира купувача и/или негови клиенти за закупената на по-висока цена от Групата продукция, която не е продадена на крайни клиенти. Плащането на това възнаграждение зависи от държавната политика за регулация на цените на лекарствените продукти и е извън контрола на Групата.
- *Компенсация за скрити дефекти:* клиента може да предявява рекламации за скрити дефекти (рекламации за качество) през целия срок на годност на продадените стоки, който може да варира от една до пет години. Предявените рекламации за качество се уреждат чрез предоставяне на нова годна стока или чрез възстановяване на заплатената от клиента сума.

При определяне на дължимите към края на отчетния период компенсации за скрити дефекти се взема предвид въведената от Групата система за гарантиране качеството на производството и натрупания опит.

- Неустойки, дължими на клиента: при неточно изпълнение на задълженията по договор от страна на Групата, обичайно във връзка с неспазване на договорения срок за доставка и/или във връзка с оставащия срок на годност на доставените продукти (продукция и стоки). Те се включват в намаление на цената на сделката, само ако плащането им е твърде вероятно. Опитът на Групата показва, че исторически договореностите се спазват и Групата не е начислявала задължения за плащане на неустойки.
- Право на връщане: Някои договори за продажба на стоки дават право на клиента да върне стоките в определен период. Групата отчита правото на връщане като форма на променливо възнаграждение и признава приход от продажба само в размер на стойността на възнаграждението, за което е разумно убедена, че има право (като се имат предвид стоките, които се очаква да бъдат върнати). При определяне каква част от продадените стоки се очаква да бъдат върнати Групата използва исторически данни за върнатите от клиенти стоки за последната една година.
- Неустойки, дължими от клиента: променливо възнаграждение под формата на неустойки поради забавено плащане от страна на клиента. Получаването на тези възнаграждения зависи от действията на клиента и е извън контрола на Групата. Те се включват като част от цената на сделката, само когато несигурността за получаването им е разрешена.

Включването на неустойките (дължими от и на клиента) като част от цената на сделката се преценява за всеки отделен договор и подлежи на преразглеждане в края на всеки отчетен период.

Очакваното променливо възнаграждение под формата на различни отстъпки, неустойки, компенсации и право на връщане се определя и оценява на база натрупания исторически търговски опит с клиентите и се признава като корекция за целите на цената по сделката и съответно на приходите (като компонент „увеличение“ или „намаление“) само до степента, до която е много вероятно, че няма да настъпи съществена обратна промяна в размера на кумулативно признатите приходи, включително поради наличието на ограничения за оценка. Всички последващи промени в размера на променливото възнаграждение се признават като корекция на приходите (като увеличение или намаление) към датата на промяната и/или разрешаване на несигурността. В края на всеки отчетен период Групата актуализира цена на сделките, в т.ч. дали приблизителната оценка съдържа ограничения, така че да представи вярно съществуващите и настъпилите през отчетния период обстоятелства. При оценка на променливото възнаграждение, Групата използва метода на най-вероятната стойност.

Начислените, но неуредени към края на отчетния период отстъпки, за които клиента все още няма безусловно право на получаване, се представят като задължение за възстановяване в отчета за финансовото състояние.

Възнаграждение, дължимо на клиента

Възнаграждението, дължимо на клиента, включва суми, които дружествата в Групата плащат и/или са обещали да платят на клиента. То се включва като компонент на цената на сделката, освен ако плащането към клиента не е в замяна на ясно разграничени (отделни) стоки и/или услуги, които клиентът прехвърля и/или предоставя на дружествата в Групата и справедливата стойност на тези отделни стоки и/или услуги не надвишава размерът на възнаграждението, което Групата плаща. В случай, че последното е по-голямо от справедливата стойност на получените от клиента стоки и/или услуги, като част от цената на сделката се включва само превишението. Платените на клиента възнаграждения се признават като активи по договори с клиенти и се включват като част от цената на сделката и *съответно в намаление на приходите от договори с клиенти* при прехвърляне на контрола върху продадените стоки или когато Групата обещае да плати, *което настъпи по-късно*.

Съществен финансов компонент

При продажби на едро обичайният кредитен период е от 30 до 270 дни след доставката на стоките. При някои продажби плащането може да е частично авансово, като платените авансово суми се възстановяват, ако договърът бъде анулиран. Събраните авансово плащания от клиента се представят в отчета за финансовото състояние като пасиви по договори с клиенти.

Поради специфичното финансово състояние и кредитния риск на част от клиентите – болнични заведения, практика е те да заплащат за доставените стоки със съществено закъснение от договорения за плащане срок, като е възможно в някои случаи периодът между датата на прехвърляне на контрол върху стоките и датата на плащане от съответния клиент- болнично заведение да достигне до и над 2 години. Групата е направила анализ и е определила, че при договорите с такива клиенти в цената на сделката не се съдържа елемент на финансиране, тъй като: а) договореният с клиента срок за плащане не се различава от обичайния за този тип сделки и при сключване на договора за продажба няма изрично договорено разсрочено плащане; б) самите продажни цени не включват елемент на финансиране (лихва). Те са нормативно регламентирани и не се различават съществено от продажната цена на същите стоки и/или услуги при продажба на други клиенти и/или при продажба на същия клиент от друг търговец на лекарства и медицински консумативи. Разликите (ако такива съществуват) са в резултат на предоставените променливи възнаграждения под формата на отстъпки, а не в резултат на договорените и/или очакваните сроковете за плащане; в) забавянето в плащанията е в резултат на самото финансово състояние и кредитния риск на клиентите – болнични заведения; г) при забава на плащане от страна на клиентите- болнични заведения Групата начислява лихва (неустойка) в размер на законната лихва, считано от датата на просрочие; д) елементът на финансиране възниква от датата на просрочие, от която датата Групата начислява лихва за забава върху сумите, които са определни на база продажните цени; е) клиентът- болнично заведение заплаща начислените лихви (неустойки), като те отразяват и ефекта на стойността на парите във времето.

Признатите приходи от лихви поради неплащане в срок от клиентите – болнични заведения се представят към финансови приходи в отчета за всеобхватния доход (Приложение № 11).

При продажби на дребно плащането се дължи веднага в момента на продажба. Изключение са продажбите на дребно на територията на България, при които НЗОК реимбурсира част от цената. Тази част от продажната стойност се заплаща от НЗОК в срок до 60 дни.

Медицинско оборудване (апаратура)

Договорената продажната цена при договорите за продажба на медицинско оборудване (апаратура) обичайно е обща за конкретния договор и/или апарат. Поради това възнаграждението по договора, на което дружеството очаква да има право (цената на сделката) се разпределя към всяко отделно задължение за изпълнение на база индивидуалните продажни цени, определени приблизително чрез метода „разходи плюс марж”.

Съществен финансов компонент

Условията за плащане на цената на сделката се определят индивидуално за всеки конкретен договор. Обичайно клиентът заплаща аванс в размер до 20% от стойността на договора, а останалата част от договореното възнаграждение - след изпълнение на задълженията по договора отложено на конкретна дата или съгласно договорена схема за плащане. Отложеното плащане обичайно е от 30 дни до 2 години.

За договорите с отложено плащане над 1 година дружеството е определило, че е налице *елемент на финансиране, който е със съществен ефект за приходите*. В тези случаи се коригира цената на сделката, за да се отрази ефекта на стойността на парите във времето като използва дисконтов процент, който отразява кредитните характеристики на страната получаваща финансирането (клиента). Събраните авансово плащания от клиента се представят в отчета за финансовото състояние като пасиви по договори с клиенти, а начислените лихви се представят като финансов приход в отчета за всеобхватния доход (*Приложения № 11 и 41*).

За договори, при които очакването е периодът между прехвърлянето на контрола върху обещаните стоки и услуги и плащането на клиента да е до 12 месеца, дружеството не коригира цената на сделката за отчитане на ефекта на финансиращия компонент.

Продажба на услуги

Обичайно цените на услугите са фиксирани.. Възнаграждението при извънгаранционното (сервизно) обслужване е фиксирано и определено на годишна база и/или за целия срок на договора, като се разпределя по равно на месечна база.

Извършените услуги най-често се фактурират месечно, а срокът за плащане е от 30 до 60 дни от датата на издаване на фактурата към клиента.

2.6.6. Разходи по договори с клиенти

Като разходи по договори с клиенти Групата отчита:

- допълнителните и пряко обвързани разходи, които тя поема при сключване на договор с клиент и които не биха възникнали ако договорът не беше сключен и очаква тези разходи да бъдат възстановени за период по-дълъг от дванадесет месеца (*разходи за получаване на договор с клиент*) и
- разходите, които тя поема при изпълнение на договор с клиент и които са пряко свързани с конкретния договор, спомагат за генерирането на ресурси за използване при самото изпълнение на договора и се очаква да бъдат възстановени за период по-дълъг от дванадесет месеца (*разходи за изпълнението на такива договори*).

В обичайната си дейност Групата не поема директни и специфично направени разходи за получаване на договори с клиенти и разходи за изпълнение на такива договори, които не биха възникнали, ако съответните договори не бяха сключени.

2.6.7. Салда по договори с клиенти

Търговски вземания и активи по договори

Активът по договор е правото на Групата да получи възнаграждение в замяна на стоките или услугите, които е прехвърлила на клиента, но което не е безусловно (начисление за вземане). Ако чрез прехвърляне на стоките и/или предоставянето на услугите Групата изпълни задължението си преди клиента да заплати съответното възнаграждение и/или преди плащането да стане дължимо, актив по договор се признава за заработеното възнаграждение (което е под условие). Признатите активи по договор се рекласифицират като *търговско вземане*, когато правото на възнаграждение стане безусловно. Правото на възнаграждение се счита за безусловно, ако единственото условие за това, плащането на възнаграждението да стане дължимо, е изтичането на определен период от време.

Пасиви по договори

Като пасив по договор Групата представя получените от клиента плащания и/или безусловно право да получи плащане, преди да е изпълнила задълженията си за изпълнение по договора. Пасивите по договор се признават като приход, когато (или като) удовлетвори задълженията за изпълнение.

Активите и пасивите по договор се представят към другите вземания и задължения в отчета за финансовото състояние. Те се включват в групата на текущите активи, когато матуритетът им е в рамките на 12 месеца или в обичаен оперативен цикъл на Групата, а останалите – като нетекущи. Активите и пасивите, произтичащи от един договор се представят нетно в отчета за финансовото състояние, дори ако те са резултат от различни договорни задължения по изпълнението на договора.

След първоначалното признаване, търговските вземания и активите по договора се подлагат на преглед за обезценка в съответствие с правилата на МСФО 9 *Финансови инструменти*.

Активи по правото на връщане по договори с клиенти

Правото на връщане представлява правото на Групата да получи обратно продадени стоки, които се очаква да бъдат върнати от клиентите (Приложение № 23). Първоначално това право се оценява по балансовата стойност на стоките, които се очаква да бъдат върнати, намалена с очакваните разходи за възстановяване, вкл. очаквано намаление на стойността на върнатите продукти, вкл. поради изтичане срока на годност. В края на всеки отчетен период Групата актуализира оценката на признатите активи по право на връщане, свързана с промени в очакванията относно обема на върнатите стоки и други намаления в стойността им.

Активите *по правото на връщане* се представят в отчета за финансово състояние към материалните запаси и се оповестяват отделно в приложенията към годишния финансов отчет.

2.7. Разходи

Разходите в Групата се признават в момента на тяхното възникване и на база принципите на начисляване и съпоставимост (до степента, до която не би довело до признаване на актив или пасив, неотговарящ на определенията за активи и пасиви в Общата (концептуална) рамка към и в самите МСФО).

Разходите за бъдещи периоди се отлагат за признаване като текущ разход за периода, през който договорите, за които се отнасят, се изпълняват.

Загубите, възникнали в резултат на преценка на инвестиционни имоти до справедлива стойност, се представят в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на ред „други приходи/(загуби) от дейността”.

2.8. Финансови приходи и разходи

2.8.1. Финансови приходи

Финансовите приходи се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, и се състоят от: приходи от лихви по предоставени заеми и срочни депозити, приходи от лихви по вземания по специални договори, приходи от лихви по просрочени вземания, дивиденди от капиталови инвестиции, нетна печалба от курсови разлики по заеми в чуждестранна валута, приходи от операции по уреждане на дълг, печалба от преценка до справедлива стойност на дългосрочни капиталови инвестиции, които са част от поетапно придобиване на дъщерно дружество.

Приходите от лихви се изчисляват чрез прилагане на ефективния лихвен процент върху брутната балансова стойност на финансовите активи, с изключение на финансовите активи, които са кредитно обезценени (Етап 3), за които приходите от лихви се изчисляват чрез прилагане на ефективния лихвен процент върху тяхната амортизирана стойност (т.е. брутната балансова стойност, коригирана за провизията за загуби).

2.8.2. Финансови разходи

Финансовите разходи се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, като се посочват отделно от финансовите приходи и се състоят от: разходи за лихви по получени заеми, разходи за лихви по лизинг, банкови такси по заеми и гаранции, нетна загуба от курсови разлики по заеми в чуждестранна валута и договори за лизинг, обезценки на предоставени търговски заеми.

2.9. Задължителен дивидент за разпределение

Дъщерното дружество Софарма Билдингс АДСИЦ има статут на акционерно дружество със специална инвестиционна цел по смисъла на българския ЗДСИЦ. Поради това дружеството има специфичната политика на разпределение на дивидентите на акционерите в съответствие с изискванията на закона, а именно:

- дружеството е задължено по закон да разпредели като дивидент не по-малко от 90% от реализираната печалба за съответната финансова година след нейното преизчисление съгласно ЗДСИЦ; и

- разпределението на останалите 10% се определя с решение на Общото събрание на акционерите по общия ред на българския Търговски закон, в т.ч. за изплащане на дивидент.

Задължителният по закон дивидент в размер на не по-малко от 90% от реализираната печалба се признава като задължение в текущата година и намаление (задължително разпределение) на текущата печалба за годината.

През 2018 г. и 2019 г. дъщерното дружество не е разпределяло задължителен дивидент, тъй като е отчело отрицателен финансов резултат (загуба).

2.10. Имоти, машини и оборудване

Имотите, машините и оборудването, вкл. трайни насаждения (дълготрайни материални активи) са представени в консолидирания финансов отчет по преоценена стойност, намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка.

Първоначално придобиване

При първоначално придобиване имотите, машините и оборудването се оценяват по цена на придобиване (себестойност), която включва покупната цена, митническите такси и всички други преки разходи, необходими за привеждане на актива в работно състояние. Преките разходи основно са: разходи за подготовка на обекта, разходи за първоначална доставка и обработка, разходи за монтаж, разходи за хонорари на лица, свързани с проекта, невъзстановяеми данъци, разходи за капитализирани лихви за квалифицирани активи и др.

Имотите, машините и оборудването на придобити дъщерни дружества се оценяват по справедлива стойност към датата на сделката (бизнес комбинацията), която се приема за цена на придобиване за целите на консолидацията.

При придобиване на имоти, машини и оборудване при условията на разсрочено плащане, покупната цена е еквивалентна на сегашната стойност на задължението, дисконтирано на база на лихвеното равнище по привлечените от Групата кредитни ресурси с аналогичен матуритет и предназначение.

Групата е определила стойностен праг от 500 лв., под който придобитите активи, независимо че притежават характеристиката на дълготраен актив, се изписват като текущ разход в момента на придобиването им.

Последващо оценяване

Избраният от Групата подход за последваща балансова оценка на имотите, машините и оборудването е моделът на преоценената стойност по МСС 16 – преоценена стойност, намалена с последващо начислените амортизации и натрупаните загуби от обезценка.

Преоценка на имотите, машините и оборудването е прието да се извършва от лицензирани оценители обичайно на период от 5 години. Когато тяхната справедлива стойност се променя съществено на по-кратки интервали от време, преоценката може да се извършва по-често.

Последващи разходи

Разходите за ремонти и поддръжка се признават за текущи в периода, през който са направени. Извършените последващи разходи, свързани с имоти, машини и оборудване, които имат характер на подмяна на определени възлови части и агрегати или на преустройство и реконструкция, се капитализират към балансовата стойност на съответния актив и се преразглежда остатъчния му полезен живот към датата на капитализация. Същевременно, неамортизираната част на заменените компоненти се изписва от балансовата стойност на активите и се признава в текущите разходи за периода на преустройството.

Методи на амортизация

Групата използва линеен метод на амортизация на имотите, машините и оборудването. Амортизирането на активите започва, когато те са на разположение за употреба. Земята не се амортизира. Полезният живот по групи активи е съобразен с физическото износване, спецификата на оборудването, бъдещите намерения за употреба и с предполагаемото морално остаряване.

Срокът на годност по групи активи е както следва:

- сгради – 20-70 г.
- съоръжения – 5-25 г.
- машини и оборудване – 7-25 г.
- компютри и мобилни устройства – 2-5 г.
- транспортни средства – 5-17 г.
- сървъри и системи – 4-12 г.
- стопански инвентар – 6-12 г.

Определените срокове на полезен живот на дълготрайните материални активи се преглеждат от ръководството на всяко дружество в Групата и респективно, и от дружеството-майка в края на всеки отчетен период и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използването на активите, същият се коригира перспективно.

Обезценка на активи

Балансовите стойности на имотите, машините и оборудването подлежат на преглед за обезценка, когато са налице събития или промени в обстоятелствата, които показват, че балансовата стойност би могла да се отличава трайно от възстановимата им стойност. Ако са налице такива индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната балансова стойност, то последната се изписва до възстановимата стойност на активите. Възстановимата стойност на имотите, машините и оборудването е по-високата от двете: справедлива стойност без разходи за продажба или стойност при употреба. За определянето на стойността при употреба на активите бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност, като се прилага дисконтова норма преди данъци, която отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете, специфични за съответния актив.

Загубите от обезценка се отчитат в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) освен ако за дадения актив не е формиран преоценъчен резерв. Тогава обезценката се третира като намаление на този резерв (през другите компоненти на всеобхватния доход) освен ако тя не надхвърля неговия размер, и надвишението вече се включва като разход в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Печалби и загуби от продажба

Дълготрайните материални активи се отписват от отчета за финансовото състояние когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “имоти, машини и оборудване” се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което Групата очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата, на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към “други доходи/(загуби) от дейността, нетно” на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината). Частта от компонента “преоценъчен резерв”, отнасяща се за продадения актив, се прехвърля директно към компонента “неразпределена печалба” в отчета за промените в собствения капитал.

2.11. Биологични активи

Биологичните активи се оценяват по справедлива стойност, намалена с приблизителната оценка на разходите за продажба. Справедливата стойност на биологичните активи се определя въз основа на тяхното настоящо местонахождение и състояние на база цена ,котирана на активен пазар или други алтернативни източници за текущи цени. Печалбата или загубата, възникнала при първоначалното признаване на биологичен актив по справедлива стойност, намалена с приблизителната оценка на разходите за продажба и от промени в справедливата му стойност, намалена с приблизителната оценка на разходите за продажба, се признават в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в периода, в който са възникнали и се представят към “други доходи/(загуби) от дейността, нетно”. Когато справедливата стойност на определен биологичен актив не може да бъде надеждно оценена, той се оценява по неговата себестойност, намалена с натрупаната амортизация или загуби от обезценка. Впоследствие, когато вече стане възможно справедливата стойност на този биологичен актив да бъде надеждно оценявана, Групата променя подхода си и започва да оценява актива по справедлива стойност, намалена с приблизителната оценка на разходите за продажба.

2.12. Нематериални активи

Репутация

Репутацията представлява надвишението на цената на придобиване (предоставеното възнаграждение) над справедливата стойност на дела на групата в нетните разграничими активи на придобитото дружество към датата на придобиването (бизнес комбинацията). В консолидирания финансов отчет тя първоначално се оценява по цена на придобиване (себестойност), а последващо - по цена на придобиване минус натрупаните загуби от обезценки. Репутацията не се амортизира.

Репутацията, възникнала при придобиване на дъщерно предприятие се представя в консолидирания отчет за финансовото състояние към групата на “нематериалните активи”, а тази възникнала при придобиване на съвместни и асоциирани дружества (предприятия) е инкорпорирана в общата стойност на инвестицията и се посочва към групата на “инвестициите в съвместни предприятия” или съответно в “инвестициите в асоциирани предприятия”.

Репутацията по придобиването на съвместни и асоциирани дружества (предприятия) се тества като част от общото салдо (стойност) на инвестицията. Самостоятелно признатата репутация по придобиването на дъщерни дружества (предприятия) се тества задължително за обезценка поне веднъж годишно. Загубите от обезценки на репутацията не се възстановяват впоследствие. Печалбите или загубите от продажба (освобождаване) на дадено дъщерно дружество (предприятие) от Групата включват и балансовата стойност на репутацията, приспадащата се за продаденото (освободеното) дружество (предприятие).

На всяка призната репутация се определя принадлежност към даден обект, генериращ парични постъпления още при реализирането на дадена бизнес комбинация, и този обект се прилага при извършването на тестовете за обезценка. При определянето на обектите, генериращи парични потоци се вземат предвид обектите, от които са се очаквали бъдещи стопански изгоди при придобиването при бизнес комбинацията и по повод, на които е възникнала самата репутация.

Загубите от обезценка на репутация се представят в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към позицията “обезценка на нетекущи активи”.

Други нематериални активи

Нематериалните активи са представени в консолидирания финансов отчет по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка. Нематериалните активи основно включват права върху интелектуална собственост, програмни продукти и комплексни нематериални активи (лицензии и мрежи от аптечни локации).

В Групата се прилага линеен метод на амортизация на нематериалните активи при определен полезен живот 3 - 18 години.

Балансовата стойност на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка, когато са налице събития, или промени в обстоятелствата, които посочват, че балансовата стойност би могла да надвишава възстановимата им стойност. Тогава обезценката се включва като разход за амортизации в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Нематериалните активи се отписват от отчета за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат, към датата на прехвърляне на контрола към получателя на актива. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “нематериалните активи” се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което Групата очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата, на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към “други приходи/ (загуби) от дейността” на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.13. Инвестиционни имоти

Инвестиционни имоти са тези имоти, които дългосрочно се държат от Групата за доходи от наеми и/или заради вътрешното увеличение на тяхната стойност. Те са представени в консолидирания отчет за финансовото състояние по тяхната справедлива стойност (*Приложение № 18*). Печалбите или загубите от промените в справедливата стойност на инвестиционните имоти се отчитат в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към статия “други доходи/(загуби) от дейността, нетно” за периода, през който са възникнали. Реализираните приходи от инвестиционни имоти се представят в същата статия от консолидирания отчет за всеобхватния доход.

Инвестиционните имоти се отписват от отчета за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “инвестиционните имоти” се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което Групата очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата на на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към “други доходи/(загуби) от дейността, нетно” в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Трансфери от и към групата “инвестиционните имоти” се правят, когато има промяна във функционалното предназначение и употребата на даден имот. В случай на прехвърляне от “инвестиционни имоти” към “имоти за използване в собствената дейност” активът се завежда в новата си група по намерена историческа цена, която представлява справедливата му стойност към датата на прехвърлянето.

Обратно, когато от “имоти за използване в собствената дейност” има прехвърляне към “инвестиционни имоти”, активът се оценява по справедливата му стойност към датата на прехвърлянето, като разликата до балансовата му стойност се представя като компонент на консолидирания отчет за всеобхватния доход (в други компоненти на всеобхватния доход) и се представя към “преоценъчен резерв – имоти, машини и оборудване” в отчета за промените в собствения капитал.

2.14. Инвестиции в асоциирани и съвместни дружества

Дългосрочните инвестиции, представляващи участия в асоциирани и съвместни дружества, са представени в консолидирания финансов отчет по метода на собствения капитал – стойност, която включва цената на придобиване, представляваща справедливата стойност на възнаграждението, което е платено, вкл. преките разходи по придобиване на инвестицията, коригирана с дела на дружеството-инвеститор в печалбите или загубите, и респективно другите резерви на съвместните и асоциираните дружества след датата на придобиването им.

Делът в печалбите и загубите след датата на придобиване на асоциираните и съвместните дружества се представят на отделен ред в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), а делът в другите компоненти на всеобхватния доход на съответния ред в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в другите компоненти на всеобхватния доход) и като самостоятелно движение на отделните компоненти на резервите в консолидирания отчет за промените в собствения капитал.

Притежаваните от Групата инвестиции в асоциирани и съвместни дружества, в т.ч. включената репутация, подлежат на преглед за обезценка към датата на всеки отчет. При установяване на условия за обезценка и като се определи нейният размер, същата се отразява в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в статията “печалби/(загуби) от асоциирани и съвместни дружества”.

При покупка и продажба на инвестиции в асоциирани и съвместни дружества се прилага “датата на сключване” на сделката.

Инвестициите в асоциирани и съвместни дружества се отписват, когато се прехвърлят правата, които произтичат от тях на други лица при настъпването на правните основания за това и по този начин се загубва значителното или съвместното влияние върху стопанските изгоди от инвестициите. Доходът от продажбата им се представя към статия “печалби/(загуби) от асоциирани и съвместни дружества” на консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.15. Други дългосрочни капиталови инвестиции

Другите дългосрочни капиталови инвестиции са недеривативни финансови активи, под формата на акции и дялове от капитала на други дружества (малцинствено участие), държани с дългосрочна перспектива.

Първоначално оценяване

Първоначално капиталовите инвестиции се признават по цена на придобиване, която е справедливата стойност на възнаграждението, което е било платено, включително преките разходи по придобиване на инвестицията (финансовият актив) (*Приложение № 2.26*).

Всички покупки и продажби на капиталови инвестиции се признават на “датата на търгуване” на сделката, т.е. датата, на която Групата поема ангажимент да закупи или продаде актива.

Последващо оценяване

Притежаваните от Групата капиталови инвестиции се оценяват последващо по справедлива стойност (*Приложение № 2.32*), установена със съдействието на независим лицензиран оценител.

Ефектите от последващата преоценка до справедлива стойност се представят в отделен компонент на отчета за всеобхватния доход (в други компоненти на всеобхватния доход) и респ. в резерв по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Тези ефекти се прехвърлят в неразпределената печалба при освобождаване (продажба) от съответната инвестиция.

Приходи от дивиденди

Приходите от дивиденди, свързани с дългосрочните инвестиции, представляващи акции в други дружества (неконтролиращо участие), се признават като текущи приходи и представят в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към статията „финансови приходи”.

При отписването на акции поради продажба се използва методът на средно-претеглена цена, определена към края на месеца, в който се извършва отписването.

2.16. Материални запаси

Материалните запаси са оценени в консолидирания финансов отчет както следва:

- суровини, материали и стоки - по по-ниската от: доставната цена на придобиване (себестойност) и нетната им реализируема стойност;
- готова продукция, полуфабрикати и незавършено производство – по по-ниската от: производствената себестойност и нетната реализируема стойност;

Разходите, които се извършват, за да доведат даден продукт от материалните запаси в неговото настоящо състояние и местонахождение, се включват в цената на придобиване (себестойността), както следва:

- суровини, материали и стоки – всички доставни разходи, които включват покупната цена, вносни мита и такси, транспортни разходи, невъзстановяеми данъци и други разходи, които допринасят за привеждане на материалите и стоките в готов за тяхното използване (реализация) вид;
- готова продукция, полуфабрикати и незавършено производство – всички необходими производствени разходи, които формират производствената себестойност, като в нея се включват преките разходи на материали и труд и приспадащата се част от общопроизводствените разходи (променливи и постоянни), с изключение на административните разходи, курсовите разлики и разходите по привлечени финансови ресурси.

Включването на условно постоянните общопроизводствени разходи в производствената себестойност на произвежданата готова продукция, полуфабрикати и незавършеното производство се извършва на базата на нормален капацитет.

Избраните от Групата бази за разпределението им по продукти са:

- за производството на лекарствени средства – нормата на човеческите ресурси на пряко заетия персонал в производството на конкретния продукт;
- за производството на инфузионни разтвори – количество произведена продукция;
- за производство на пластмасови медицински изделия за еднократна употреба – планова себестойност на произведената продукция.

Дружеството-майка прилага като текуща оценка „стандартна производствена себестойност“ по отношение на готовата продукция, полуфабрикатите и незавършеното производство, и респ. „стандартната доставна себестойност“ – за основните суровини и материали за производството.

В края на всеки отчетен период ръководството извършва анализ на факторите, довели до формиране на отклонения при: а) доставка на суровини и материали за производството - чрез сравнение между фактическите и стандартните доставни разходи и б) производството на готова продукция, полуфабрикати и незавършено производство - чрез сравнение между фактическите и стандартните производствени разходи.

При необходимост се извършват корекции на оценката на наличните материални запаси във финансовия отчет. На база проучвания на добри отчетни практики във фармацевтичния отрасъл са възприети прагове на същественост за: а) отклонението при доставка на суровини и материали за производството – до 2 % и б) производствено отклонение – до 1 %, в рамките на които не се коригира текущата оценка на наличните крайни запаси от суровини и материали, готова продукция и незавършеното производство за целите на консолидирания финансов отчет.

При употребата (влагане и продажбата) на материалните запаси те се изписват текущо, като се използва методът на средно-претеглената цена (себестойност).

Нетната реализируема стойност представлява приблизително определената продажна цена на даден актив в нормалния ход на стопанска дейност, намалена с приблизително определените разходи по довършването в търговски вид на този актив и приблизително определените разходи за реализация.

2.17. Търговски вземания

Търговските вземания представляват безусловно право на Групата да получи възнаграждение по договори с клиенти и други контрагенти (т.е. то е обвързано само с изтичане на време преди изплащането на възнаграждението).

Първоначално оценяване

Търговските вземания се представят и отчитат първоначално по справедлива стойност на база цената на сделката, която стойност е обичайно равна на фактурната им стойност, освен ако те съдържат съществен финансиращ компонент, който не се начислява допълнително. В този случай те се признават по сегашната им стойност, определена при дисконтова норма в размер на лихвен процент, преценен за присъщ на клиента - длъжник .

Последващо оценяване

Групата държи търговските вземания единствено с цел събиране на договорни парични потоци и ги оценява последващо по амортизирана стойност, намалена с размера на натрупаната обезценка за кредитни загуби. (*Приложение № 2.26 Финансови инструменти*).

Обезценка

Групата прилага модела на очакваните кредитни загуби за целия срок на всички търговски вземания, използвайки опростения подход, определен от МСФО 9, и на база матричен модел за процента на загубата (*Приложение № 24*).

2.18. Лихвоносни заеми и други предоставени финансови ресурси

Всички заеми и други предоставени финансови ресурси се представят първоначално по цена на придобиване (номинална сума), която се приема за справедлива стойност на предоставеното по сделката, нетно от преките разходи, свързани с тези заеми и предоставени ресурси. След първоначалното им признаване лихвоносните заеми и други предоставени ресурси последващо се оценяват и представят в отчета за финансово състояние по амортизирана стойност, определена чрез прилагане на метода на ефективната лихва.

Те са класифицирани в тази група тъй като бизнес моделът на Групата е единствено с цел събиране на договорни парични потоци на главница и лихви. Амортизираната стойност е изчислена като са взети предвид всички видове такси, комисионни и други суми, асоциирани с тези заеми. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като финансови приходи (лихви) или разходи през периода на амортизацията или когато вземанията се погасят, отпишат или редуцират.

Приходите от лихви се признават в съответствие с етапа, в който е класифициран съответният заем или друго вземане по предоставен финансов ресурс на база метода на ефективния лихвен процент.

Лихвоносните заеми и други предоставени финансови ресурси се класифицират като текущи, освен за частта от тях, за която Групата има безусловно право да уреди задължението си в срок над 12 месеца от края на отчетния период (*Приложение № 2.26*).

2.19. Парични средства и парични еквиваленти

Паричните средства включват касовите наличности и наличностите по разплащателните сметки, а паричните еквиваленти - депозити в банки с оригинален матуритет до три месеца и средствата на депозитите с по-дълъг матуритет, които са свободно разполагаеми за Групата съгласно условията на договореностите с банките по време на депозита (*Приложение № 2.26*).

Последващо оценяване

Паричните средства и еквиваленти в банки се представят последващо по амортизирана стойност, намалена с натрупаната обезценка за очаквани кредитни загуби.

За целите на изготвянето на отчета за паричните потоци:

- паричните постъпления от клиенти и паричните плащания към доставчици са представени брутно, с включен ДДС (20%);
- лихвите по получени инвестиционни кредити се включват като плащания за финансова дейност, а лихвите, свързани с кредити, обслужващи текущата дейност (за оборотни средства), се включват в оперативна дейност
- получените лихви по просрочени търговски вземания се включват в състава на паричните потоци от оперативна дейност към постъпленията от клиенти;
- получените лихви от депозити в банки се включват в състава на паричните потоци от инвестиционна дейност;
- платеният ДДС по покупки на дълготрайни активи от чуждестранни доставчици се посочва на позиция "Платени данъци", а при доставка на дълготрайни активи от страната се посочва на позиция "Плащания към доставчици" към паричните потоци от оперативна дейност, доколкото той участва и се възстановява заедно и в оперативните потоци на дружествата от Групата за съответния период (месец).
- постъпленията и плащанията от и по овърдрафти са показани нетно от Групата.
- трайно блокираните парични средства над 3 месеца не се третираат като парични средства и еквиваленти.

- постъпленията по договори за факторинг се представят към парични потоци от финансова дейност.

2.20. Търговски и други задължения

Търговските и другите текущи задължения в консолидирания финансов отчет се представят по стойността на оригиналните фактури (цена на придобиване), която се приема за справедливата стойност на сделката и ще бъде изплатена в бъдеще срещу получените стоки и услуги. В случаите на разсрочени плащания над обичайния кредитен срок, при които не е предвидено допълнително плащане на лихва или лихвата значително се различава от обичайния пазарен лихвен процент, задълженията се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност на база сегашната им стойност при дисконтова норма, присъща за дружествата от Групата, а последващо – по амортизирана стойност (Приложение № 2.26).

2.21. Лихвоносни заеми и други привлечени финансови ресурси

В консолидирания финансов отчет всички заеми и други привлечени финансови ресурси се представят първоначално по себестойност (номинална сума), която се приема за справедлива стойност на полученото по сделката, нетно от преките разходи, свързани с тези заеми и привлечени ресурси.

След първоначалното им признаване лихвоносните заеми и други привлечени ресурси последващо се оценяват и представят в консолидирания финансов отчет по амортизирана стойност, определена чрез прилагане на метода на ефективната лихва. Амортизираната стойност е изчислена като са взети предвид всички видове такси, комисионни и други разходи, вкл. дисконт или премия, асоциирани с тези заеми. Печалбите и загубите се признават в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като финансови приходи или финансови разходи (лихви) през периода на амортизацията или когато задълженията се отпишат или редуцират (Приложение № 2.26).

Разходите за лихви се признават за срока на финансовия инструмент на база метода на ефективния лихвен процент.

Лихвоносните заеми и други привлечени финансови ресурси се класифицират като текущи, освен за частта от тях, за която Групата има безусловно право да уреди задължението си в срок над 12 месеца от края на отчетния период.

2.22. Капитализиране на разходи по заеми

Разходите по заеми, които пряко се отнасят към придобиването, строителството или производството на отговарящ на условията /квалифициран/ актив на Групата, се капитализират като част от стойността на този актив. Отговарящ на условията /квалифициран/ актив е актив, който непременно изисква поне 12-месечен период от време, за да стане готов за предвижданата му употреба или продажба.

Размерът на разходите по заеми, които могат да се капитализират в стойността на един отговарящ на условията /квалифициран/ актив, се определя чрез коефициент /норма/ на капитализация.

Коефициентът на капитализация е среднопретеглената величина на разходите по заеми, отнесени към заемите, които са непогасени през периода, с изключение на заемите, извършени специално с цел придобиване на един отговарящ на условията /квалифициран/ актив.

Капитализирането на разходите по заеми като част от стойността на един отговарящ на условията /квалифициран/ актив започва, когато са изпълнени следните условия: извършват се разходите за актива, извършват се разходите по заеми и в ход са дейности, които са необходими за подготвяне на актива за предвижданата му употреба или продажба.

Разходите по заеми се намаляват и с всякакъв инвестиционен доход от временното инвестиране на средствата от тези заеми.

2.23. Лизинг

2.23.1. Счетоводна политика, приложима от 1 януари 2019 година

Групата прилага МСФО 16 Лизинг, считано от 1 януари 2019 година. Ефектите от преминаването към МСФО 16 Лизинг са описани в Приложение №. 49.

На началната дата на лизинга, която е по-ранната от двете дати - датата на лизинговото споразумение или датата на ангажирането на страните с основните условия на лизинговия договор, Групата прави анализ и оценка дали даден договор представлява или съдържа елементи на лизинг. Даден договор представлява или съдържа лизинг, ако по силата на него се прехвърлят срещу възнаграждение правото на контрол над използването на даден актив за определен период от време.

Лизингополучател

Групата прилага единен модел на признаване и оценка на всички договори за лизинг, с изключение на краткосрочните лизингови договори (лизингов договор със срок от 12 месеца или по-малко от датата на стартиране на лизинга и който не съдържа опция за покупка) и лизинговите договори на активи на ниска стойност (като таблети, персонални компютри, телефони, офис техника и други).

Групата не се е възползвала от практическата целесъобразна мярка на МСФО 16, която позволява на лизингополучателя за всеки клас идентифициран актив да не отделя нелизинговите от лизинговите компоненти, а вместо това да отчита всеки лизингов компонент и свързаните с него нелизингови компоненти като отделен лизингов компонент. За договори, които съдържат лизинг на един или повече лизингови и нелизингови компоненти, Групата прилага политика да разпределя възнаграждението по договори, които съдържат лизингови и нелизингови компоненти, на база относителните единични цени на лизинговите компоненти и съвкупната единична цена на нелизинговите компоненти.

а) активи „право на ползване“

Групата признава в отчета за финансовото състояние актив „право на ползване“ на датата на стартиране на лизинговите договори, т.е. датата, на която основният актив е на разположение за ползване от страна на дружествата-лизингополучатели.

Активите „право на ползване“ се представят в отчета за финансовото състояние по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация, загуби от обезценка и корекциите, вследствие на преоценки и корекции на задължението по лизинг.

Цената на придобиване включва:

- размера на първоначалната оценка на задълженията по лизинг;
- лизингови плащания, извършени към или преди началната дата, намалени с получените стимули по договорите за лизинг;
- първоначалните преки разходи, извършени от дружествата от Групата, в качеството им на лизингополучатели;
- разходи за възстановяване, които дружествата ще направят за демонтаж и преместване на основния актив, възстановяване на обекта, на който активът е разположен, или възстановяване на основния актив в състоянието, изисквано съгласно договора;

Групата амортизира актива „право на ползване“ за по-краткият период от полезния живот и срока на лизинговия договор. Ако собствеността върху актива се прехвърля по силата на лизинговия договор до края на срока на договора, тя го амортизира за полезния му живот. Амортизацията започва да се начислява от датата на стартиране на лизинга.

Сроковете на амортизация по типове активи, предмет на договорите за лизинг, са както следва:

- за земи – от 3 до 15 г.
- за сгради – от 1 до 8 г.
- за транспортни средства – от 1 до 4 г.
- за стопански инвентар – от 2 до 4 г.

Групата е избрала да прилага модела на цената на придобиване за всички свои активи „право на ползване“.

Активите „право на ползване“ се тестват за обезценка в съответствие с МСС 36 Обезценка на активи, като се прилага политика за определяне и отчитане на обезценката, аналогична на тази при имотите, машините и оборудването (дълготрайните материални активи). Възстановимата стойност на активите „право на ползване“ е по-високата от двете: справедлива стойност без разходи за продажба или стойност при употреба. За определянето на стойността при употреба на активите бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност като се прилага дисконтова норма преди данъци, която отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете специфични за съответния актив. Загубите от обезценка се определят като разлика между възстановимата и балансовата стойност (когато възстановимата стойност е по-ниска от балансовата), и се представят в отчета за всеобхватния доход като обезценка на нетекущи активи.

Активите „право на ползване“ са представят към Имоти, машини и оборудване в отчета за финансовото състояние, а тяхната амортизация – към Разходи за амортизация в отчета за всеобхватния доход.

б) задължения по лизинг

Дружествата в Групата признават задължения по лизинг на датата на стартиране на лизинга, оценени по настояща стойност на лизинговите плащания, които не са изплатени към тази дата. Те включват:

- фиксирани плащания (включително фиксирани по същество лизингови плащания), намалени с подлежащите на получаване лизингови стимули;
- променливи лизингови плащания, зависещи от индекси или проценти първоначално оценени, използвайки индексите или процентите на датата на стартиране на лизинга;

- цената за упражняване на опцията за покупка, ако е достатъчно сигурно, че дружеството-лизингополучател ще ползва тази опция;
- плащания на санкции за прекратяване на лизинговите договори, ако в срока на лизинговия договор е отразено упражняването на опция за прекратяването на договора от страна на дружеството-лизингополучател;
- сумите, които дружеството очаква да плати на лизингодателите като гаранции за остатъчна стойност.

Променливите лизингови плащания, които не зависят от индекси или преоценки, а са свързани с изпълнение или с използването на основния актив, не се включват в оценката на задължението по лизинг и в актива „право на ползване“. Те се признават като текущ разход в периода, в който настъпи събитието или обстоятелството, довело до тези плащания.

Лизинговите плащания се дисконтират с лихвения процент, заложен в договора, ако той може да бъде непосредствено определен или с диференциалния лихвен процент на дружествата от Групата, който те биха плащали в случай, че заемат финансови средства, необходими за получаването на актив със сходна стойност на актива „право на ползване“, за сходен период от време, при сходно обезпечение и в сходна икономическа среда.

Лизинговите плащания (вноски) съдържат в определено съотношение финансовия разход (лихва) и припадащата се част от лизинговото задължение (главница). Лихвените разходи по лизинга се представят в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на дружеството през периода на лизинга на периодична база, така че да се постигне постоянен лихвен процент за оставащата неизплатена част от главницата по лизинговото задължение, като се представят като „финансови разходи“.

Задълженията по лизинг се представят на отделни редове в отчета за финансовото състояние: „Задължения за лизинг“ - нетекущата част на задълженията, „Краткосрочна част на задължения за лизинг“ - текущата част на задълженията, Дългосрочни задължения към свързани лица - нетекуща част и Задължения към свързани предприятия – текуща част.

Групата оценява последващо задължението по лизинг като:

- увеличава балансовата стойност, за да отрази лихвата по задълженията по лизинг;
- намалява балансовата стойност, за да отрази извършените лизингови плащания;
- преоценява балансовата стойност на задълженията по лизинг, за да отрази преоценките или измененията на лизинговия договор;
- гаранциите за остатъчна стойност се преразглеждат и коригират, ако е необходимо към края на всеки отчетен период.

Групата преоценява задълженията си по лизинг (при което извършва и кореспондиращи записвания към съответните активи „право на ползване“), когато:

- има промяна в срока на лизинга или е възникнало събитие или обстоятелство, което е довело до промяна в оценката на опцията за закупуване, при което коригираните задължения по лизинг се преизчисляват с коригиран дисконтов процент;
- има промяна в плащанията за лизинг, произтичаща от промяна в индекс или процент или има промяна в сумите, които се очаква да бъдат дължими по гаранции за остатъчна стойност, при което коригираните задължения по лизинг се преизчисляват с непроменения (оригиналния) дисконтов процент (освен когато промяната в лизинговите плащания, произтича от промяна

в плаващите лихвени проценти, в този случай се използва коригиран дисконтов процент, който отразява промените в лихвения процент);

- лизинговият договор е изменен и това изменение не е отразено като отделен лизинг, в този случай задължението по лизинг се преизчислява като се базира на срока на променения лизингов договор, дисконтирайки променените лизингови плащания с коригиран дисконтов процент към датата на влизане в сила на изменението.

в) Краткосрочни лизингови договори и лизингови договори основният актив, по които е с ниска стойност

Групата прилага освобождаването по реда на МСФО 16 от изискването за признаване на актив „право на ползване“ и задължение по лизинг за краткосрочните си лизингови договори на сгради и транспортни средства и за лизинговите си договори на активи на ниска стойност, представляващи принтери и други устройства, които Групата счита, че са на ниска стойност като нови и се използват самостоятелно в Групата, без да са зависими и тясно свързани с други активи.

Плащанията във връзка с краткосрочни лизингови договори и лизингови договори, по които основният актив е с ниска стойност се признават директно като текущ разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на база линеен метод за периода на лизинга.

Лизингодател

Групата класифицира всеки от своите лизингови договори като договор за оперативен или договор за финансов лизинг. Когато с договора за лизинг се прехвърлят по същество всички съществени рискове и стопански изгоди от собствеността върху основния актив, той се класифицира като договор за финансов лизинг, всички останали договори се класифицират като договори за оперативен лизинг.

Оперативен лизинг

Приходите от наем от оперативните лизинги се признават от Групата на линейна база за периода на лизинговия договор. Първоначалните преки разходи, извършени във връзка с постигането на оперативния лизинг, се прибавят към балансовата стойност на основния актив и се признават като разход през срока на лизинговия договор на линейна база.

Основният актив, предмет на лизинговия договор, остава и се представя в отчета за финансовото състояние на Групата.

Финансов лизинг

Групата признава и представя активите, държани по силата на договор за финансов лизинг, в своя отчет за финансово състояние под формата на лизингово вземане, чиято сума е равна на нетната инвестиция в лизинговия договор.

Групата признава финансов доход (лихва по лизинг) през срока на лизинговия договор по модела на постоянна периодична норма на възвръщаемост от нетната си инвестиция в лизинга. Лихвените приходи се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като финансови приходи на база ефективен лихвен процент.

Когато договорът съдържа лизингов и нелизингови компоненти дружеството прилага МСФО 15, за да разпредели общото възнаграждение по договора между отделните компоненти.

2.23.2. *Счетоводна политика, приложима до 31 декември 2018 година*

Финансов лизинг

Лизингополучател

Финансовият лизинг, при който се трансферира към Групата съществената част от всички рискове и стопански ползи, произтичащи от собствеността върху актива под финансов лизинг, се капитализира в отчета за финансовото състояние на лизингополучателя, като се представя като имоти, машини и оборудване под лизинг по цена на незабавна продажба или ако е по-ниска - по сегашната стойност на минималните лизингови плащания.

Лизинговите плащания съдържат в определено съотношение финансовия разход (лихвата) и приспадащата се част от лизинговото задължение (главница), така че да се постигне постоянен лихвен процент за оставащата неизплатена част от главницата по лизинговото задължение. Лихвените разходи се включват в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като “финансови разходи” - лихва, на база ефективен лихвен процент (*Приложение № 2.26*).

Придобитите под финансов лизинг активи се амортизират на база полезния живот на актива и в рамките на лизинговия срок.

Лизингодател

Финансовият лизинг, при който се трансферира извън Групата съществената част от всички рискове и стопански изгоди, произтичащи от собствеността върху актива под финансов лизинг, се изписва от състава на активите на лизингодателя при прихвърляне към лизингополучателя на актива и се представя в отчета за финансовото състояние като вземане със стойност, равна на нетната инвестиция от лизинга. Нетната инвестиция в лизинговия договор представлява разликата между сбора от минималните лизингови плащания по договора за финансов лизинг и негарантираната остатъчна стойност, начислена за лизингодателя, и незаработеният финансов доход.

Разликата между балансовата стойност на отдадения под финансов лизинг актив и незабавната (справедливата му продажна) стойност се признава в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в началото на лизинговия договор (при предаването на актива) като доход от продажба на активи.

Признаването на заработения финансов приход като текущ лихвен приход се основава на прилагането на метода на ефективната лихва.

Оперативен лизинг

Лизингополучател

Лизинг, при който наемодателят продължава да притежава съществената част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив се класифицира като оперативен лизинг. Поради това активът не се включва в отчета за финансовото състояние на лизингополучателя.

Плащанията във връзка с оперативния лизинг се признават като разходи в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на база линеен метод за периода на лизинга.

Лизингодател

Наемодателят продължава да притежава съществена част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив. Поради това този актив продължава да е включен в състава на неговите имоти, машини и оборудване като амортизацията му за периода се включва в текущите разходи на лизингодателя.

Приходът от наеми от оперативен лизинг се признава на базата на линейния метод в продължение на срока на съответния лизинг. Първоначално направените преки разходи във връзка с договарянето и уреждането на оперативния лизинг, се добавят към балансовата стойност на отдадените активи и се признават на базата на линейния метод в продължение на срока на лизинга.

2.24. Пенсионни и други задължения към персонала по социалното и трудово законодателство

Трудовите и осигурителни отношения с работниците и служителите в Групата се основават на разпоредбите на Кодекса на труда и на разпоредбите на действащото осигурително законодателство за дружествата, извършващи своята дейност в *България*, на полския Кодекс – за дружествата в *Полша*, на трудовото законодателство и Колективния трудов договор за дружествата в *Украйна*, на трудовото законодателство, Общия колективен трудов договор и действащия Правилник на труда за дружествата в *Сърбия*, Закона за труда – за дружеството в *Латвия*, трудовото законодателство за дружествата в *Беларус*, на Закон на Република Казахстан за задължения по социално осигуряване за дружеството в *Казахстан*, на литовски кодекс на труда - за дружеството в *Литва* и на молдовски кодекс на труда - за дружеството в *Молдова*.

Краткосрочни доходи

Краткосрочните доходи за наетия персонал под формата на възнаграждения, бонуси и социални доплащания и придобивки (изискуеми за уреждане в рамките на 12 месеца след края на периода, в който персоналят е положил труд за тях или е изпълнил необходимите условия) се признават като разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив за периода, в който е положен трудът за тях и/или са изпълнени изискванията за тяхното получаване, и като текущо задължение (след приспадане на всички платени вече суми и полагащи се удръжки) в размер на недисконтираната им сума.

Към датата на всеки консолидиран финансов отчет дружествата от Групата правят оценка на сумата на очакваните разходи по натрупващите се компенсируеми отпуски, която се очаква да бъде изплатена като резултат от неизползаното право на натрупан отпуск. В оценката се включват приблизителната преценка за сумите за самите възнаграждения и на вноските по задължителното обществено и здравно осигуряване, които работодателят дължи върху тези суми.

Тантиеми

При изрично включени условия в устава на дружества от Групата и при взето решение от общото събрание на дружествата, изпълнителният директор и/или други ръководни лица имат право да да получат еднократно възнаграждение (тантием), обичайно определени като процент от нетната печалба на дружеството.

Този тип разходи за възнаграждение се признават в отчета за всеохватния доход (в печалбата или загубата) в статията „разходи за персонала“. Когато определена част се изисква да бъде разсрочена за по-дълъг от 12-месечен период, тази част се оценява по нейната сегашна стойност към датата на финансовия отчет и се посочва към нетекущите пасиви в отчета за финансовото състояние, статия „задължения към персонала“.

Бонусни схеми

Сумите дължими към персонала, вкл. членовете на ключовия управленски персонал, по различни прилагани от дружествата в Групата бонусни схеми, се начисляват обичайно за отчетната година, за която се отнасят постигнатите резултати. Този тип разходи за възнаграждение се признават в отчета за всеохватния доход (в печалбата или загубата) в статията „разходи за персонала“ и в отчета за финансовото състояние като „задължения към персонала“ и са обикновено краткосрочни.

Дългосрочни доходи при пенсиониране

Планове с дефинирани вноски

За България

Основно задължение на дружествата – работодатели в България е да извършват задължително осигуряване на наетия персонал за фонд “Пенсии”, допълнително задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО), фонд “Общо заболяване и майчинство” (ОЗМ), фонд “Безработица”, фонд “Трудова злополука и професионална болест” (ТЗПБ), и здравно осигуряване.

Размерите на осигурителните вноски се утвърждават всяка година със Закона за бюджета на ДОО и Закона за бюджета на НЗОК за съответната година. Вноските се разпределят между работодателя и осигуреното лице в съответствие с правилата от Кодекса за социално осигуряване (КСО).

Тези осигурителни пенсионни планове, прилагани от дружеството в качеството му на работодател, са планове с дефинирани вноски. При тях работодателят плаща месечно определени вноски в държавните фонд “Пенсии”, фонд “ОЗМ”, фонд “Безработица”, фонд “ТЗПБ”, както и в универсални и професионални пенсионни фондове - на база фиксирани по закон проценти и няма правно или конструктивно задължение да доплаща във фондовете бъдещи вноски в случаите, когато те нямат достатъчно средства да изплатят на съответните лица заработените от тях суми за периода на трудовия им стаж. Аналогични са и задълженията по отношение на здравното осигуряване.

За дружествата в чужбина

Размерите на осигурителните вноски в Полша се утвърждават със Закон за национално осигурителна система, в Украйна - Закон за пенсионно обезпечаване, в Сърбия - със Закона за труда в Република Сърбия, в Латвия - със Закона за социалното осигуряване, Литва със Закона за националното социално осигуряване на Република Литва, в Република Беларус - със Закон за задължителните застрахователни вноски към фонда за социална защита на населението на Министерството на труда и социалната защита, в Казахстан – със Закон на Република Казахстан за задължения по социално осигуряване и Молдова – със Закон за бюджета за държавно социално осигуряване.

Разпределението на осигурителните вноски между работодателя и осигуреното лице се определя в съотношения, регламентирани в съответните местни законодателства Закон за държавна система за социално осигуряване.

Към Групата няма създаден и функциониращ частен доброволен осигурителен фонд.

Дължимите от дружествата в Групата вноски по планове с дефинирани вноски за социалното и здравно осигуряване се признават като текущ разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата) освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив, и като текущо задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на полагане на труда и на начислението на съответните доходи на наетите лица, с които доходи вноските са свързани.

Планове с дефинирани доходи

Съгласно Кодекса на труда работодателят на дружествата в *България* е задължен да изплаща на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение, което в зависимост от трудовия стаж в предприятието може да варира между 2 и 6 брутни работни заплати към датата на прекратяване на трудовото правоотношение.

Съгласно Закона за труда в *Сърбия* работодателят на сръбското дружеството е задължен да изплати на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение при пенсиониране в размер най-малко на три средни работни заплати, изчислени към момента на изплащането. Съгласно трудовото законодателство в *Украйна* и колективния трудов договор на украинското дружество, работодателят е задължен да изплаща на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение, което в зависимост от трудовия стаж в предприятието може да варира между 100 и 200 украински гривни (между 6 лв. и 14 лв.). Също така дружеството в *Украйна* начислява социални обезщетения, които се изплащат преди пенсиониране на служителите поради специфични условия на труд. Съгласно трудовото законодателство в *Полша* работодателят има задължение да изплати при пенсиониране – една брутна месечна заплата. Съгласно трудовото законодателство в *Литва*, *Латвия*, *Беларус* и *Молдова* няма задължения към персонала при пенсиониране.

По своите характеристики тези схеми представляват нефондирани планове с дефинирани доходи.

Изчислението на размера на тези задължения налага участието на квалифицирани актюери, за да може да се определи тяхната сегашна стойност към датата на финансовия отчет, по която те се представят в консолидирания отчет за финансовото състояние, а респективно изменението в стойността им се представя в консолидирания отчет за всеобхватния доход като: а) разходите за текущ и минал стаж, разходите за лихва и ефектите от съкращенията и урежданията се признават веднага, в периода, в който възникнат, и представят в текущата печалба или загуба по статия „разходи за персонал”, а б) ефектите от последващите оценки на задълженията, които по същество представляват актюерски печалби и загуби, се признават веднага, в периода, в който възникнат, и се представят към другите компоненти на всеобхватния доход, по статия „последващи оценки на пенсионни планове с дефинирани доходи”. Актюерските печалби и загуби произтичат от промени в актюерските предположения и опита.

Към датата на всеки годишен консолидиран финансов отчет дружествата от Групата назначават сертифицирани актюери, които издават доклад с техните изчисления относно дългосрочните им задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране. За целта те прилагат кредитния метод на прогнозните единици.

Сегашната стойност на задължението по дефинираните доходи се изчислява чрез дисконтиране на бъдещите парични потоци, които се очаква да бъдат изплатени в рамките на матуритета на това задължение и при използването на лихвените равнища на държавни дългосрочни облигации с подобен срок, котиращи в съответната държава, където функционира и самото дружество.

Плащания на базата на акции

Плащанията на базата на акции на наети лица и други лица, които предоставят сходни услуги, се оценяват по справедливата стойност на капиталовите инструменти към датата на предоставяне. За възнаграждения за плащане на базата на акции с условия, които не са придобили права, справедливата стойност на датата на отпускане на плащането на базата на акции се измерва така, че да отразява тези условия и да няма реални разлики между очакваните и действителните резултати.

Доходи при напускане

Съгласно местните разпоредби на трудовите и осигурителни законодателства на дружествата от Групата, работодателят има задължение да изплати при прекратяване на трудовия договор преди пенсиониране определени видове обезщетения.

Групата признава задължения към персонала по доходи при напускане преди настъпване на пенсионна възраст, когато е демонстриран обвързващ ангажимент, на база анонсиран план вкл. за реструктуриране, за да се прекрати трудовият договор със съответните лица без да има възможност да се отмени, или при формалното издаване на документите за доброволно напускане. Доходи при напускане, платими повече от 12 месеца, се дисконтират и представят в консолидирания отчет за финансовото състояние по тяхната сегашна стойност.

2.25. Акционерен капитал и резерви

Софарма АД (дружеството-майка) е акционерно дружество и е задължено да регистрира в Търговския регистър определен размер на **акционерен капитал**, който да служи като обезпечение на вземанията на кредиторите. Акционерите отговарят за задълженията на дружеството до размера на своето акционерно участие в капитала и могат да претендират връщане на това участие само в производство по ликвидация или несъстоятелност. Дружеството-майка отчита основния си капитал по номинална стойност на регистрираните в съда акции.

Съгласно изискванията на Търговския закон и устава дружеството-майка е длъжно да формира и резерв **“фонд Резервен” (законови резерви)**, като източници на фонда могат да бъдат:

- най-малко една десета от печалбата, която се отделя, докато средствата във фонда достигнат една десета част от акционерния капитал или по-голяма част, определена по решение на Общото събрание на акционерите;

- средствата, получени над номиналната стойност на акциите при издаването им (премиен резерв);
- други източници, предвидени по решение на Общото събрание.

Средствата от фонда могат да се използват само за покриване на годишната загуба и на загуби от предходни години. Когато средствата във фонда достигнат определения в устава минимален размер, средствата над тази сума могат да бъдат използвани за увеличаване на акционерния капитал.

Обратно изкупените собствени акции са представени в консолидирания отчет за финансовото състояние по себестойност (цена на придобиване), като с брутната им покупна цена е намален собственият капитал на Групата. Печалбите или загубите от продажбата на обратно изкупени собствени акции са за сметка на неразпределената печалба и се представят директно в собствения капитал на Групата към компонента „неразпределена печалба”.

Преоценъчният резерв – имоти, машини и оборудване е формиран от:

- положителната разлика между балансовата стойност на имотите, машините и оборудването и техните справедливи стойности към датата на извършване на преоценката;
- положителната разлика между балансовата стойност на имоти, отчитани като използвани в собствената стопанска дейност, и тяхната справедлива стойност към датата, на която те се трансферират в инвестиционни имоти.

Ефектът на отсрочените данъци върху преоценъчния резерв е отразен директно за сметка на този резерв.

Преоценъчният резерв се прехвърля към натрупани печалби, когато активите се отписват от консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата или са напълно амортизирани.

Преоценъчният резерв покрива обезценки на активите, с които той е свързан. Той може да бъде използван при реализацията на дивидентната и капиталовата политика на Групата само след прехвърлянето му към компонента „неразпределена печалба”.

Резервът по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход е формиран от ефектите от оценка по справедлива стойност на другите дългосрочни капиталови инвестиции. При отписване на тези инвестиции, формираният резерв не се рециклира през отчета за всеобхватния доход (през печалбата или загубата за годината).

Резервът от преизчисления на чуждестранни дейности във валутата на представяне включва ефектите от преизчисления на финансовите отчети на чуждестранните дружества от местна валута във валутата на представяне на Групата. Този резерв е признат като отделен компонент на собствения капитал в консолидирания отчет за финансовото състояние и се признава като част от печалбата или загубата в консолидирания отчет за всеобхватния доход на ред „печалби/(загуби) от придобиване и освобождаване на дъщерни дружества, нетно” при освобождаване (продажба) от чуждестранна дейност (дружество).

2.26. Финансови инструменти

Финансов инструмент е всеки договор, който поражда едновременно както финансов актив в едно предприятие, така и финансов пасив или инструмент на собствения капитал в друго предприятие.

Финансови активи

Първоначално признаване, класификация и оценяване

При първоначалното им признаване финансовите активи се класифицират в три групи, според които те впоследствие се оценяват по амортизирана стойност, по справедлива стойност през другия всеобхватен доход и по справедлива стойност през печалбата или загубата.

Групата първоначално оценява финансовите активи по справедлива стойност, а в случай на финансови активи, които не се отчитат по справедлива стойност в печалбата или загубата, се добавят преките разходи по сделката. Изключение са търговските вземания, които не съдържат съществен компонент на финансиране - те се оценяват на база цената на сделката, определена съгласно МСФО 15 *Приходи от договори с клиенти (Приложение № 2.6.2)*.

Покупките или продажбите на финансови активи, чиито условия изискват доставка на активите в рамките на даден период от време, установен обикновено с нормативна разпоредба или действаща практика на съответния пазар (редовни покупки), се признават на датата на търгуване (сделката), т.е. на датата, на която Групата се е ангажира да закупи или продаде актива.

Класификацията на финансовите активи при първоначалното им признаване зависи от характеристиките на договорните парични потоци на съответния финансов актив и бизнес модела на дружествата от Групата за тяхното управление. За да бъде класифициран и оценяван по амортизирана стойност или по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, условията на даден финансов актив трябва да пораждат парични потоци, които представляват "само плащания по главницата и лихвата (СПГЛ)" по неиздължената сума на главницата. За целта се извършва анализ чрез тест на СПГЛ на нивото на инструмента.

Бизнес моделът на Групата за управление на финансовите активи отразява начина, по който дружествата от Групата управляват финансовите си активи за генериране на парични потоци. Бизнес моделът определя дали паричните потоци са резултат само на събирането на договорни парични потоци, на продажба на финансовите активи, или и двете.

Последващо оценяване

За целите на последващото оценяване финансовите активи са класифицирани в следните категории:

- Финансови активи по амортизирана стойност (дългови инструменти)
- Финансови активи по справедлива стойност през другия всеобхватен доход без "рециклиране" на кумулативните печалби и загуби (капиталови инструменти)

Класификационни групи

Финансови активи по амортизирана стойност (дългови инструменти)

Групата оценява финансовите активи по амортизирана стойност когато са удовлетворени и двете условия по-долу:

- финансовият актив се държи и използва в рамките на бизнес модел, имащ за цел неговото държане с оглед получаване на договорните парични потоци от него, и
- условията на договора за финансовия актив пораждат парични потоци на конкретни дати, които представляват само плащания по главницата и лихвите върху неиздължената сума на главницата.

Финансовите активи по амортизирана стойност впоследствие се оценяват на база метода на ефективния лихвен процент (ЕЛП). Те подлежат на обезценка. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато активът бъде отписан, модифициран или обезценен.

Финансовите активи по амортизирана стойност на Групата включват: парични средства и парични еквиваленти в банки, търговски вземания, в т.ч. от свързани лица, предоставени заеми към свързани предприятия и заеми към трети лица (*Приложение № 21, Приложение № 22, Приложение № 24, Приложение № 25, Приложение № 26 и Приложение № 27*)

Финансови активи по справедлива стойност в другия всеобхватен доход (капиталови инструменти)

При първоначалното им признаване дружествата от Групата могат да направят неотменим избор да класифицират определени капиталови инструменти като такива, определени по справедлива стойност в другия всеобхватен доход, но само когато те отговарят на определението за собствен капитал съгласно МСС 32 *Финансови инструменти: представяне* и не се държат с цел търгуване. Класификацията се определя на база индивидуално ниво, инструмент по инструмент.

При отписване на тези активи печалбите и загубите от оценка до справедлива стойност, отчетени в другия всеобхватен доход не се рециклират през печалбата или загубата. Дивидентите се признават като “финансови приходи” в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато правото върху плащането бъде установено, с изключение на случаите, когато дружествата от Групата извличат ползи от тези постъпления като възстановяване на част от цената на придобиване на финансовия актив, в който случай печалбите се отчитат в другия всеобхватен доход. Капиталовите инструменти, определени като такива по справедлива стойност в другия всеобхватен доход, не са обект на тест за обезценка.

Групата е направила неотменим избор да класифицира в тази категория малцинствените си капиталови инвестиции, които тя държи дългосрочно и във връзка със своите бизнес интереси в тези дружества. Значителна част от тях се търгуват на капиталови пазари. Тези инвестиции са представени в консолидирания отчет за финансово състояние към статията „Други дългосрочни капиталови инвестиции”.

Отписване

Финансов актив (или, когато е приложимо, част от финансов актив или част от група от сходни финансови активи) се отписва от отчета за финансовото състояние на Групата когато:

- правата за получаване на паричните потоци от актива са изтекли, или
- правата за получаване на парични потоци от актива са прехвърлени или Групата е поела задължението да плати напълно получените парични потоци, без съществена забава, към трета страна чрез споразумение за прехвърляне; при което: или а) Групата е прехвърлила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива; или б) Групата нито е прехвърлила, нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива, но не е запазила контрола върху него.

Когато Групата е прехвърлила правата си за получаване на парични потоци от актива или е встъпила в споразумение за прехвърляне, тя прави оценка на това дали и до каква степен е запазила рисковете и ползите от собствеността. Когато Групата нито е прехвърлила, нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив, нито е прехвърлила контрола върху него, тя продължава да признава прехвърления актив до степента на продължаващото си участие в него. В този случай Групата признава и свързаното с това задължение. Прехвърленият актив и свързаното задължение се оценяват на база, която отразява правата и задълженията, които Групата е запазила.

Продължаващо участие, което е под формата на гаранция върху прехвърления актив, се оценява по по-ниската от: първоначалната балансова стойност на актива и максималната сума на възнаградението, което може да се изиска Групата да изплати.

Обезценка на финансови активи

Групата признава коректив (провизия за обезценка) за очаквани кредитни загуби за всички дългови инструменти, които не се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата. Очакваните кредитни загуби се изчисляват като разлика между договорните парични потоци, дължими съгласно условията на договора, и всички парични потоци, които Групата очаква да получи, дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент. Очакваните парични потоци включват и паричните потоци от продажбата на държаното обезпечение или други кредитни подобрения, които представляват неразделна част от условията на договора.

За изчислението на очакваните кредитни загуби по *предоставени заеми на свързани и трети лица* вкл. *паричните средства и еквиваленти в банки*, Групата прилага общия подход за обезценка, определен от МСФО 9. Съгласно този подход Групата прилага “тристепенен“ модел за обезценка въз основа на промени спрямо първоначалното признаване на кредитното качество на финансовия инструмент (актив).

Очакваните кредитни загуби се признават на два етапа:

а. Финансов актив, който не е кредитно обезценен при първоначалното му възникване/придобиване, се класифицира в Етап (Stage) 1. Това са заеми, предоставени: на длъжници с нисък риск от неизпълнение и стабилни като тенденции добри ключови показатели (финансови и нефинансови), редовно обслужвани, и, и без наличие на дължими суми, които са в просрочие.

От първоначалното му признаване неговият кредитен риск и качества са обект на непрекъснато наблюдение и анализи. Очакваните кредитни загуби на финансовите активи, класифицирани в Етап 1 се определят на база на кредитни загуби, които са резултат от възможни събития на неизпълнение, които биха могли да настъпят в рамките на следващите 12 месеца от живота на съответния актив (12-месечни очаквани кредитни загуби за инструмента).

б. В случаите, когато след първоначалното признаване на финансов актив, кредитният му риск нарасне значително и в резултат от това неговите качества се влошат, той се класифицира в Етап (Stage) 2. Очакваните кредитни загуби на финансовите активи, класифицирани в Етап 2 се определят за целия оставащ живот (срок) на съответния актив, независимо от момента на настъпването на неизпълнението (очаквани кредитни загуби за целия живот (срок) на инструмента).

Ръководството на Групата е разработило политика и комплекс от критерии за анализ, установяване и оценка настъпване на състояние на „значително нарастване на кредитния риск”. Основни въпроси от тях са оповестени в *Приложение № 44*.

В случаите, когато кредитният риск на финансов актив нарасне до ниво, което индикира, че има настъпило събитие на неизпълнение, финансовият актив се счита за обезценен и той се класифицира в Етап (Stage) 3. На този етап се установяват и изчисляват понесените загуби по съответния актив за целия му оставащ живот (срок).

Ръководството на Групата е извършило съответни анализи, на база на които е определило комплекс от критерии за събития на неизпълнение. Един от тях е просрочия на дължими договорни плащания повече от 90 дни, освен ако за определен инструмент не са налице обстоятелства, които правят оборимо това твърдение. Наред с него, се наблюдават и други събития, въз основа на вътрешна и външна информация, които са индикатор, че длъжникът не е в състояние да заплати (възстанови) всички все още дължими от него суми по договор, вкл. като се вземат предвид и всички кредитни улеснения предоставени от Групата. Основни въпроси от политиката и комплекса от критерии са оповестени в *Приложение № 44*.

Групата коригира очакваните кредитни загуби, определени на база исторически данни, с прогнозни макроикономически показатели, за които е установено, че има корелация и се очаква да окажат влияние върху размера на очакваните кредитни загуби в бъдеще.

За изчисляване на очакваните кредитни загуби на *търговските вземания и активите по договори с клиенти* Групата е избрала и прилага опростен подход на база матрица за изчисление на очаквани кредитни загуби и не проследява последващите промени в кредитния им риск. При този подход тя признава коректив (провизия за обезценка) въз основа на очакваната кредитна загуба за целия срок на вземанията към всяка отчетна дата. Групата е разработила и прилага матрица за провизиране, която се базира на историческия опит по отношение на кредитните загуби, коригирани с прогнозни фактори, специфични за длъжниците и за икономическата среда и за които е установена корелационна връзка с процента на кредитните загуби. (*Приложение № 44*)

Отписване

Обезценените финансови активи се отписват, когато не съществува разумно очакване за събиране на паричните потоци по договора.

Финансови пасиви

Първоначално признаване, класификация и оценяване

Финансовите пасиви на Групата включват търговски и други задължения, заеми и други привлечени средства, включително и банкови овърдрафти.

Първоначално всички финансови пасиви се признават по справедлива стойност, а в случая на заеми и привлечени средства и търговски и други задължения, нетно от пряко свързаните разходи по сделката.

Финансовите пасиви на Групата включват търговски и други задължения, заеми и други привлечени средства, включително и банкови овърдрафти, деривативни финансови инструменти.

Последващо оценяване

Последващото оценяване на финансовите пасиви зависи от тяхната класификация представена по-долу:

Класификационни групи

Получени заеми и други привлечени средства

След първоначалното им признаване, Групата оценява лихвоносните заеми и привлечени средства по амортизирана стойност, чрез метода на ефективния лихвен процент. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато съответният финансов пасив се отписва, както и чрез амортизацията на база ефективен лихвен процент.

Амортизираната стойност се изчислява като се вземат под внимание каквито и да било дисконти или премии при придобиването, както и такси или разходи, които представляват неразделна част от ефективния лихвен процент. Амортизацията се включва като “финансов разход” в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Отписване

Финансовите пасиви се отписват, когато задължението бъде погасено, или прекратено, или изтече. Когато съществуващ финансов пасив бъде заменен с друг от същия кредитор при по същество различни условия, или условията на съществуващ пасив бъдат съществено променени, тази размяна или модификация се третира като отписване на първоначалния пасив и признаване на нов. Разликата в съответните балансови суми се признава в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Компенсиране на финансови инструменти

Финансовите активи и финансовите пасиви се компенсират и в отчета за финансовото състояние се отразява нетната сума, ако съществува приложимо законно право за компенсиране на признатите суми и ако е налице намерение за уреждане на нетна основа, или за едновременно реализиране на активите и уреждане на пасивите.

Това изискване произтича от идеята на реалната стопанска същност на отношенията на дружествата от Групата с даден контрагент, че при едновременното съществуване на тези две

изисквания очакваният фактически бъдещ паричен поток и ползи от тези разчети за дружествата от Групата е нетният поток, т.е. нетната сума отразява реалното право или задължение на Групата от тези финансови инструменти - при всички обстоятелства да получи или плати единствено и само нетната сума. Ако не са налице едновременно и двете условия се приема, че правата и задълженията на Групата по повод тези насрещни разчети (финансови инструменти) не се изчерпват при всички ситуации само и единствено с получаването или плащането на нетната сума.

Политиката за нетирането е свързана и с оценката, представянето и управлението на реалния кредитен и ликвиден риск, свързан с тези насрещни разчети.

Критериите, които се прилагат за установяване на "наличие на текущо и правно приложимо право за нетиране" са:

- да не зависи от бъдещо събитие, т.е да не е приложимо само при настъпване на някакво бъдещо събитие;
- да бъде възможно за упражняване и защитимо с правни способности в хода на (кумулятивно):
 - обичайната дейност,
 - в случай на неизпълнение/просрочие, и
 - в случай на неплатежоспособност или несъстоятелност.

Приложимостта на критериите се оценява спрямо изискванията на българското законодателство и установените договорености между страните. Условието за "наличие на текущо и правно приложимо право за нетиране" винаги и задължително се оценява заедно с второ условие - за "задължително намерение за уреждане на тези разчети на нетна база".

2.27. Договори за финансова гаранция

Договорът за финансова гаранция представлява договор, който изисква от издателя да направи определени плащания, за да възстанови на притежателя загубата, която е претърпял, тъй като даден длъжник не е направил плащане, когато е било дължимо, в съответствие с първоначалните или променени условия на дългов инструмент.

Договорите за финансова гаранция първоначално се признават като финансово задължение по справедлива стойност, която се определя на базата на настоящата стойност на разликата в паричните потоци между договорените плащания, изисквани съгласно дълговия инструмент, и плащанията, които биха се изисквали без гаранцията, или прогнозната сума, която би била платима на трета страна за поемане на задълженията. към момента на издаване на гаранцията.

Последващата оценка на задълженията по финансови гаранции се извършва по по-високата от следните стойности:

- сумата, определена в съответствие с модела на очаквани кредитни загуби, и
- първоначално признатата сума минус, когато е приложимо, кумулативната стойност на прихода, признат съгласно принципите на МСФО 15 Приходи от договори с клиенти.

Провизията за очакваната кредитна загуба по договори за финансови гаранции се включва в консолидирания отчет за финансово състояние към „други текущи задължения“.

2.28. Данъци върху печалбата

Текущите данъци върху печалбата на българските дружества от Групата са определени в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство – Закона за корпоративното подоходно облагане. Номиналната данъчна ставка в България за 2019 г. е 10 % (2018 г.: 10%).

Дъщерните и съвместните дружества в чужбина се облагат съгласно изискванията на съответните данъчни законодателства по държави при следните данъчни ставки:

<i>Държава</i>	<i>Данъчна ставка</i>	
	<i>2019 г.</i>	<i>2018 г.</i>
Украйна	18%	18%
Сърбия	15%	15%
Латвия	0-25%	0-25%
Беларус	18%	18%
Литва	15%	15%
Полша	19%	19%
Казахстан	20%	20%
Молдова	12%	12%

Отсрочените данъци върху печалбата се определят чрез прилагане на балансовия метод за определяне на задължението относно всички временни разлики на всяко консолидирано дружество към датата на консолидирания финансов отчет, които съществуват между балансовите стойности и данъчните основи на отделните активи и пасиви, вкл. за породените от консолидационните корекции.

Отсрочените данъчни пасиви се признават за всички облагаеми временни разлики, с изключение на тези, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Отсрочените данъчни активи се признават за всички намаляеми временни разлики и за неизползваните данъчни загуби до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да бъде генерирана в бъдеще достатъчна облагаема печалба или да се проявят облагаеми временни разлики, от които да могат да се приспадат тези намаляеми разлики, с изключение на разликите, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Балансовата стойност на всички отсрочени данъчни активи се преглежда на всяка дата на баланса и се редуцират до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да се генерира достатъчно облагаема печалба или проявяващи се през същия период облагаеми временни разлики, с които те да могат да бъдат приспаднати или компенсирани.

Отсрочените данъци, свързани с обекти, които са отчетени като други компоненти на всеобхватния доход или капиталова позиция в консолидирания отчет за финансовото състояние, също се отчитат директно към съответния компонент на всеобхватния доход или балансовата капиталова позиция.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се оценяват на база данъчните ставки, които се очаква да се прилагат за периода и типа операции, през които активите се очаква да се реализират, а пасивите - да се уредят (погасят), на база данъчните закони, които са в сила или с голяма степен на сигурност се очаква да са в сила, и по данъчни ставки на държавата, в чиято юрисдикция се очаква да се реализира съответният отсрочен актив или пасив.

Отсрочени данъчни активи на едно дружество от Групата се представят нетно срещу отсрочени данъчни пасиви на това дружество, когато то се явява за тях данъчният платец в съответната юрисдикция, и то тогава и само тогава, когато дружеството има законно право да извършва или получава нетни плащания на текущи данъчни задължения или вземания по данък върху дохода.

2.29. Правителствени финансираня

Правителственото финансиране представлява различни форми на предоставяне на безвъзмездни средства от държавата (местни и централни органи и институции) и/или междуправителствени споразумения и организации.

Правителствените финансираня (общински, държавни и международни институции, вкл. по реда на използване на Европейските фондове и програми) се признават първоначално като отсрочен доход (финансиране), когато е налице разумна сигурност, че то ще бъде получено от Групата, и че последната е спазвала и спазва условията и изискванията по дарението.

Правителствено финансиране, свързано с компенсиране на направени разходи, се признава в текущите печалби и загуби на систематична база за същия период, през който са признати и разходите.

Правителствено финансиране, свързано с компенсиране на инвестиционни разходи за придобиване на актив, се признава в текущите печалби и загуби на систематична база за целия период на полезен живот на актива, обичайно пропорционално на размера на признатата в разходите амортизация.

2.30. Нетна печалба или загуба на акция

Основната нетна печалба или загуба на акция се изчислява като се раздели нетна печалба или загуба за периода, подлежаща на разпределение между акционерите на дружеството-майка, притежатели на обикновени акции, на средно-претегления брой на държаните обикновени акции за периода.

Средно-претегленият брой акции представлява броят на държаните обикновени акции в началото на периода, коригиран с броя на обратно изкупените обикновени акции и на новоиздадените такива през периода, умножен по средно-времевия фактор.

Този фактор изразява броя на дните, през които конкретните акции са били държани, спрямо общия брой на дните през периода.

При капитализация, бонус емисия или разделяне, броят на обикновените акции, които са в обръщение до датата на това събитие, се коригира, за да се отрази пропорционалната промяна в броя на обикновените акции в обръщение така, сякаш събитието се е случило в началото на представения най-ранен период.

Нетна печалба или загуба на акции с намалена стойност не се изчисляват, тъй като няма издадени потенциални акции с намалена стойност в Групата.

2.31. Сегментно отчитане

Групата идентифицира своите отчетни сегменти и оповестява информация по сегменти в съответствие с организационната и отчетна структура, използвана от ръководството на дружеството-майка за текущо общо наблюдение и управление на групата и нейните компоненти. Оперативните сегменти са компоненти на бизнеса, които се оценяват редовно от ключовите членове на ръководството, вземащи оперативни решения - като се използва финансова и оперативна информация, изготвена конкретно за сегмента, за целите на текущото наблюдение и оценяване на резултатите от дейността (изпълнението) и разпределението на ресурсите на Групата.

Оперативните сегменти на Групата текущо се наблюдават и направляват поотделно, като всеки оперативен сегмент представлява отделна бизнес област, която е носител на различни бизнес ползи и рискове. Оперативните сегментите, по които ръководството на Групата наблюдава, измерва и контролира рисковете и възвръщаемостта за нея са обособени според основните бизнес дейности, извършвани с фармацевтичните продукти, а именно: производство и търговия.

Информация по оперативни сегменти

Групата използва един измерител - брутен марж (печалба) при оценяването на резултатите в оперативните сегменти и за разпределянето на ресурси между тях. Той (тя) се определя като разлика между сегментните приходи и сегментните разходи, пряко съотносими към съответния сегмент.

Сегментните активи, пасиви, респективно приходи, разходи и резултати включват тези, които са и могат да бъдат директно относими към съответния сегмент, както и такива, които могат да бъдат разпределени на разумна база, вкл. междусегментни. Обичайно това са: а) за приходите - продажби на продукция и стоки; б) за разходите - за основни суровини и материали, за амортизации и за възнагражденията на производствения персонал, балансова стойност на продадените стоки; в) за активите - имоти, машини и съоръжения, материални запаси, вземания от свързани предприятия, търговски вземания и парични средства и парични еквиваленти; г) за пасивите – текущи задължения към персонала и за социалното осигуряване, задължения към свързани предприятия, търговски задължения и банкови заеми за директно финансиране (дългосрочни и краткосрочни).

Капиталовите разходи (инвестиции) по бизнес сегменти са отграничени разходи, извършени през периода за придобиване или изграждане на секторни нетекущи активи, които се очаква да бъдат използвани през повече от един период.

Групата управлява инвестициите в ценни книжа, определени търговски разчети и предоставените финансови ресурси, както и данъците на групово ниво и отделно дружество, но те не се разпределят на сегментно ниво.

Резултатите от дейности, които се считат за случайни спрямо основните типове операции (дейности) на Групата, както и неразпределяемите приходи, разходи, пасиви и активи, се отчитат отделно в позиция „обща на ниво Група”. Тези суми по принцип включват: други доходи от дейността освен ако не произтичат от дейността на конкретен сегмент, административни разходи, лихвени приходи и разходи, реализирани и нереализирани печалби и загуби от сделки с валута и инвестиции, инвестиции в други дружества, други вземания, разчети по данъци, производствено и административно оборудване с общо предназначение.

Междусегментните трансфери: приходите на сегментите, разходите на сегментите и резултатите на сегментите включват вътрешни трансфери между бизнес сегменти. Тези трансфери са отчетени по конкурентни пазарни цени, начислявани на несвързани клиенти за сходни стоки, и са елиминирани на ниво консолидиран финансов отчет.

Инвестициите в съвместни и асоциирани дружества, отчетани по метода на собствения капитал, са изключени от активите по сегменти и приходите по сегменти. Те са представени като част от неразпределяемите активи, а доходът от тях е представен в статията ” печалби/(загуби) от съвместни и асоциирани дружества, нетно”.

Прилаганата счетоводна политика за отчитането по сегменти, се основава на тази, използвана от Групата за изготвяне на публичните ѝ отчети по закон.

Допълнително, Групата оповестява информация относно важни клиенти, когато стойността на реализираните приходи от всеки клиент превишава 10 % от общата сума на консолидираните приходи от дейността на Групата.

2.32. Оценяване по справедлива стойност

Някои от активите и пасивите на Групата се оценяват и представят и/или само оповестяват по справедлива стойност за целите на финансовото отчитане. Такива са: а) на повтаряща се (ежегодна) база – други дългосрочни капиталови инвестиции, инвестиционните имоти, предоставени и получени банкови заеми и заеми на/от трети лица, определени търговски и други вземания и задължения, вземания и задължения по финансов лизинг; и други б) на неповтаряща се (периодична) база – нефинансови активи като имоти, машини и оборудване.

Справедливата стойност е цената, която би била получена при продажбата на даден актив или платена при прехвърлянето на пасив в обичайна сделка между независими пазарни участници на датата на оценяването. Справедливата стойност е изходяща цена и се базира на предположението, че операцията по продажбата ще се реализира или на основния пазар за този актив или пасив, или в случай на липса на основен пазар – на най-изгодния пазар за актива или пасива. Както определеният като основен, така и най-изгодният пазар са такива пазари, до които дружествата от Групата задължително имат достъп.

Измерването на справедливата стойност се прави от позицията на предположенията и преценките, които биха направили потенциалните пазарни участници когато те биха определяли цената на съответния актив или пасив, като се допуска, че те биха действали за постигане на най-добра стопанска изгода от него за тях.

При измерването на справедливата стойност на нефинансови активи винаги изходната точка е предположението какво би било за пазарните участници най-доброто и най-ефективно възможно използване на дадения актив.

Групата прилага различни оценъчни техники, които биха били подходящи спрямо спецификата на съответните условия, и за които разполага с достатъчна база от входящи данни, като се стреми да използва в максимална степен наличната публично наблюдаема информация и респ. – да минимизира използването на ненаблюдаема информация.

Тя използва и трите допустими подхода, *пазарния, приходния и разходния подход*, като най-често прилаганите оценъчни техники са директни и/или коригирани котируани пазарни цени, пазарни аналози и дисконтирани парични потоци, вкл. на база капитализиран доход от наем.

Справедливата стойност на всички активи и пасиви, които се оценяват и/или оповестяват в консолидирания финансов отчет по справедлива стойност, се категоризира в рамките на следната йерархия на справедливите стойности, а именно:

- Ниво 1 – Котируани (некоригирани) пазарни цени на активен пазар за идентични активи или пасиви;
- Ниво 2 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които са различни от директно котируани цени, но са пряко или косвено достъпни за наблюдение, вкл. когато котираните цени са обект на определени корекции; и
- Ниво 3 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които в значителната си част са ненаблюдаеми.

За тези активи и пасиви, които се оценяват по справедлива стойност в консолидирания финансов отчет на повтаряема база, Групата прави преценка към датата на всеки консолидиран отчет дали е необходим трансфер в нивата на йерархия на справедливата стойност на даден актив или пасив в зависимост от разполагаемите и използваните към тази дата входящи данни.

Централизирано, в дружеството-майка са разработени вътрешни правила и процедури по измерването на справедливата стойност на различните видове активи и пасиви. За целта е определено специално лице по оценките на подчинение на финансовия директор на Групата, което организира осъществяването на целия оценъчен процес, вкл. координира и наблюдава работата на външните оценители.

Групата използва експертната на външни лицензирани оценители за определяне на справедливите стойности на следните активи и пасиви: *други дългосрочни капиталови инвестиции (предходен отчетен период - Финансови активи на разположение и за продажба)* Ниво 2 и Ниво 3, *инвестиционни имоти- Ниво 2, имоти, машини и оборудване- Ниво 2 и Ниво 3*. Изборът на такива оценители се прави на годишна база, като се използват следните критерии: прилагани професионални стандарти, професионален опит и познания; репутация и пазарен статус. Периодично се преценява необходимостта от ротация на външните оценители – на всеки три-пет години. Приложението на оценъчните подходи и техники, както и използваните входящи данни за всеки случай на измерване на справедлива стойност, са обект на задължително обсъждане и координиране между външните експерти-оценители и специално определеното лице по оценките, както и приемането на издаваните оценителски доклади – особено по отношение на съществените предположения и крайните заключения и предложения за размера на справедливата стойност. Финалните оценки на справедливата стойност подлежат на одобрение от финансовия директор и/или главен счетоводител, изпълнителния директор и Съвета на директорите на съответното дружество и финансовия директор на Групата.

На датата на всеки финансов отчет съобразно груповата счетоводна политика специално определеното лице по оценките прави общ анализ на предварително събрана информация за движението в стойностите на активите и пасивите на дружествата от Групата, които подлежат на оценка или оповестяване по справедлива стойност, за типа налични данни и възможните фактори за наблюдаваните промени, и предлага за одобрение пред финансовия директор подхода за измерване на справедливите стойности на съответните активи и пасиви към тази дата. При необходимост това се консултира изрично с използваните външни оценители.

Резултатите от оценъчния процес на измерване на справедливата стойност се представят на одитния комитет и на независимите одитори на съответните дружества, както и на финансовия директор и независимите одитори на Групата.

За целите на оповестяванията на справедливата стойност, Групата е определила съответните си активи и пасиви на база тяхната същност, основни характеристики и рискове, както и на йерархичното ниво на справедливата стойност.

2.33. Преценки от определящо значение при прилагане счетоводната политика на Групата. Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност.

Приходи от договори с клиенти

При признаване на приходите и изготвяне на консолидираните финансови отчети ръководството прави различни преценки, приблизителни оценки и предположения, които оказват влияние върху отчетените приходи, разходи, активи и пасиви по договори и съответстващите им оповестявания. В резултат на несигурността по отношение на тези предположения и приблизителни оценки, е възможно да възникнат съществени корекции в балансовата стойност на засегнатите активи и пасиви в бъдеще, и респ. отчетените разходи и приходи.

Ключовите преценки и предположения, които оказват съществено влияние върху размера и срока за признаване на приходите от договори с клиенти са свързани с определянето на момента във времето, когато контролът върху обещаните в договора с клиента продукция, стоки и/или услуги се прехвърля на клиента и оценката на променливото възнаграждение за върнати стоки и работи за обем (Приложение № 2.б.1.)

Оценка на справедливата стойност на капиталови инвестиции

Когато справедливата стойност на капиталовите инвестиции, отчетени в отчета за финансовото състояние, не може да бъде получена на база котиранни цени на активни пазари, тяхната справедлива стойност се определя чрез използване на други оценъчни модели и техники, включително модела на дисконтираните парични потоци. Използваната входяща информация в тези модели се събира от наблюдавани пазари, където това е възможно, но когато това не може да бъде направено, за определянето на справедливите стойности предполага приложението на определена степен на преценка. Такава преценка включва разглеждането, анализа и оценката за входящите данни като например, за ликвиден риск, кредитен риск и волатилност. Промените в предположенията за тези фактори могат да повлияят върху размера на отчетената справедлива стойност на финансовите инструменти.

Изчисление на очаквани кредитни загуби за предоставени заеми и гаранции, търговски вземания, вкл. от свързани лица и парични средства и парични еквиваленти

Измерването на очакваната кредитна загуба за финансови активи, отчитани по амортизирана стойност (предоставени заеми, вземания и активи по договори с клиенти, парични средства и парични еквиваленти), както и за предоставени финансови гаранции е област, която изисква използването на комплексни модели и съществени предположения за бъдещи икономически условия и кредитно поведение на клиенти и длъжници (например вероятността контрагентите да не изпълнят задълженията си и произтичащите от тях загуби).

За прилагането на тези изисквания ръководството на Групата прави редица съществени преценки, като: а) определяне на критерии за идентифициране и оценка на значително увеличение на кредитния риск; б) избор на подходящи модели и предположения за измерване на очакваните кредитни загуби; в) формиране на групи от сходни финансови активи (портфейли) за целите на измерването на очакваните кредитни загуби;

г) установяване и оценка за зависимостта между историческите проценти на просрочие и поведението на определени макропоказатели, за да се отразят ефектите от прогнозите за тези макропоказатели в бъдеще при изчисленията на очакваните кредитни загуби. (*Приложение № 44*).

За търговските вземания, вкл. от свързани лица

Групата използва матрици за провизии за изчислението на очакваните кредитни загуби от търговските вземания и активите по договор. Процентите на провизиите се базират на дните просрочие за групи от различни клиентски сегменти (портфейли), които имат сходни модели на загуба (тип клиент като сектор).

Всяка матрица за провизии първоначално се основава на детайлни исторически наблюдения за проценти на несъбираемост на вземанията на дружествата от Групата и движението на вземанията по групи просрочия. Обичайно се използват исторически данни поне за три години спрямо датата на финансовия отчет. Допълнително матрицата се калибрира така, че да коригира исторически установените зависимости за кредитните загуби с прогнозната информация, използвайки и вероятностни сценарии. Ако се очаква дадени прогнозни икономически условия, измерени чрез определени макропоказатели да се влошат или подобрят през следващата година, което може да доведе до установено корелационно увеличение на просрочията в дадения сектор (тип клиент), историческите проценти на неизпълнение се коригират. Към всяка отчетна дата наблюдаваните исторически проценти на неизпълнение се актуализират и се отчитат ефектите от промените в прогнозните оценки.

Оценката на съотношението между наблюдаваните исторически проценти на неизпълнение, прогнозните икономически условия и очакваните кредитни загуби е съществена счетоводна оценка. Стойността на очакваните кредитни загуби е чувствителна към промени в обстоятелствата и прогнозните условия. Историческите кредитни загуби на Групата и прогнозните икономически условия могат да се отклоняват спрямо действителната несъбираемост в бъдеще.

За предоставените заеми и гаранции

Групата е възприела общия подход за изчисляване на обезценката от очакваните бъдещи кредитни загуби на предоставените заеми, съгласно МСФО 9.

За целта Групата прилага избран от нея модел. Неговото приложение минава през няколко стъпки. Първо се определя кредитен рейтинг на длъжника посредством методологии на водещи рейтингови агенции за съответните сектори в икономиката и съотношения, количествени и качествени параметри на показатели за даденото дружество. Като втора стъпка, чрез статистически модели, включващи исторически данни за вероятности за неизпълнение (PD), преходи между различни рейтинги, макроикономически данни и прогнози, се пресмятат релевантните маргинални PD по години за всеки рейтинг.

На трето място, на база на този анализ и определения рейтинг, както и на комплекс от показатели за характеристики на инструмента към датата на всеки финансов отчет, се определят: етапът на инструмента (Етап 1, Етап 2 или Етап 3), нужните PD за срока на инструмента, както и загубата при неизпълнение (LGD). Основната формула за изчисление на очакваните кредитни загуби е: $ECL=EAD \times PD \times LGD$, където:

ECL е показателя за очаквани кредитни загуби

EAD е показателя на сума на експозицията при неизпълнение

PD е показателя за вероятност за неизпълнение

LGD е показателя за загубата при неизпълнение.

При определянето на загубата се вземат предвид всички гаранции и/или обезпечения и/или застраховки. По този начин, като последна стъпка, използвайки всички тези параметри, и след дисконтиране, се достига до калкулация на оценката на очакваната кредитна загуба за съответния период на съответния финансов актив.

В Етап 1 се включват предоставени заеми, които са класифицирани като „редовни” съгласно вътрешно разработена рискова класификационна схема. Това са заеми, предоставени на длъжници с нисък риск от неизпълнение, редовно обслужване, без значителни влошавания в ключови показатели (финансови и нефинансови), и не са налице дължими суми, които са в просрочие. Очакваната загуба от обезценка за тези заеми се изчислява на база на PD (вероятност за неизпълнение) за следващите 12 месеца и очакването на Групата за размера на загуба при експозиция в неизпълнение в следващите 12 месеца.

В Етап 2 се включват предоставени заеми, които са класифицирани като „предоговаряни”. Това са заеми, при които е налице установено (на база комплекс от показатели) съществено влошаване на кредитния риск, свързан с длъжника, спрямо първоначалното признаване на експозицията. Очакваната загуба от обезценка за тези заеми се изчислява на база вероятност за неизпълнение за целия живот на предоставения заем, който се счита за кредитно-необезценен и очакването на Групата за размера на загуба при експозиция в неизпълнение за целия ѝ жизнен цикъл.

В Етап 3 попадат предоставени заеми, които са класифицирани като „трудносъбираеми”. Това са заеми, при които са налице доказателства, че вземането е вече кредитно-обезценено, т.е. настъпило е кредитно събитие (съгласно приетата политика за състав на събития за неизпълнение). За целта се извършва анализ на система от показатели, използвани като индикатори за настъпили кредитни загуби. Загубата от обезценка за тези заеми се изчислява на база вероятностно-претеглени сценарии за очакването на Групата за размера на загуба при кредитно-обезценена експозиция в неизпълнение за целия ѝ жизнен цикъл.

Предостаен заем е с кредитна обезценка, когато са настъпили едно или повече събития, оказващи неблагоприятно въздействие върху очакваните бъдещи парични потоци от този заем, респективно финансов актив.

Същият модел Групата използва за определяне на очакваните кредитни загуби при предоставените гаранции и определени индивидуални вземания.

Парични средства

За изчислението на очакваните кредитни загуби по *паричните средства и еквиваленти в банки*, Групата прилага общия „триетапен” подход за обезценка, определен от МСФО 9. За целта се прилага модел, базиран на публикуваните рейтинги на банките, определени от международно признати рейтингови фирми като Moody’s, Fitch, S&P, BCRA и Bloomberg. На тази база, от една страна, се определят показателите за PD (вероятности за неизпълнение), като се използват публичните данни на PD рефериращи към рейтинга на съответната банка, а от друга, чрез промяната на рейтинга на съответната банка от период в период, Групата оценява наличието на завишен кредитен риск. Загубите при неизпълнение се оценяват по горепосочената формула. При определянето на LGD се взема предвид наличието на гарантирани и/или обезпечени суми по съответните банкови сметки

Признаване на данъчни активи

При признаването на отсрочените данъчни активи от ръководството на Групата е оценявана вероятността отделните намаляеми временни разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на всяко от дружествата от Групата да генерират в перспектива достатъчно данъчни печалби за тяхното компенсирание срещу тези печалби. За дъщерни дружества, които продължават да отчитат загуби през последните години, ръководството на Групата е преценило към датата на издаване на консолидирания отчет значителните несигурности, които съществуват относно дали и доколко в рамките на крайния период, определен със съответните местни данъчни законодателства за пренасяне на данъчни загуби, тези дружества ще могат да генерират достатъчна облагаема печалба.

Материални запаси

Нормален капацитет

Нормалният производствен капацитет на всяко от производствените дружества е определен на база преценките на съответното ръководство (след направени анализи) за оптимално натоварване на техните производствени мощности и възвръщаемост на инвестициите в тях, при продуктова структура на производството, приета за обичайна.

Обезценка

В края на всяка финансова година дружествата от Групата извършват преглед на състоянието, срока на годност и използваемостта на наличните материалните запаси. При установяване на запаси, които съдържат потенциална вероятност да не бъдат реализирани по съществуващата им балансова стойност в следващите отчетни периоди, дружествата от Групата обезценяват материалните запаси до нетна реализируема стойност.

Преценка на имоти, машини и оборудване

Групата използва експертната на външни лицензирани оценители за определяне на справедливите стойности на имоти, машини и оборудване. Изборът на такива оценители се прави на годишна база, като се използват следните критерии: прилагани професионални стандарти, професионален опит и познания; репутация и пазарен статус. Периодично се преценява необходимостта от ротация на външните оценители – на всеки три - пет години. Приложението на оценъчните подходи и техники, както и използваните входящи данни за всеки случай на измерване на справедлива стойност, са обект на задължително обсъждане и координиране между външните експерти-оценители и специално определеното лице по оценките, както и приемането на издаваните оценителски доклади – особено по отношение на съществените предположения и крайните заключения и предложения за размера на справедливата стойност. Финалните оценки на справедливата стойност подлежат на одобрение от ръководството на Групата.

На датата на всеки финансов отчет съобразно счетоводната политика на Групата специално определеното лице по оценките прави общ анализ на предварително събрана информация за движението в стойностите на активите и пасивите, които подлежат на оценки или оповестяване по справедлива стойност, за типа налични данни и възможните фактори за наблюдаваните промени, и предлага за одобрение пред финансовия директор подхода за измерване на справедливите стойности на съответните активи и пасиви към тази дата. При необходимост това изрично се консултира с назначените външни оценители.

Резултатите от оценъчния процес на измерване на справедливата стойност се представят на одитния комитет и на независимите одитори на дружеството - майка.

През 2019 г. и 2018 г. Групата не е предприела преценка на своите имоти, машини и оборудване тъй като наблюденията на ръководството показват, че не е налице значителна промяна в ценовите равнища и поведението на пазарите на активите от същите групи, към които по характеристики се отнасят дълготрайните материални активи на Групата (*Приложение № 16*).

Актюерски изчисления

При определяне на сегашната стойност на дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране са използвани всяка година изчисления на сертифицирани актюери, базирани на предположения за смъртност, темп на текучество на персонала, бъдещо ниво на работни заплати и дисконтов фактор.

Провизии за съдебни дела

По откритите заведени съдебни дела срещу дружествата от Групата, ръководствата на съответните дружества са преценили, съвместно с адвокатите им, че на настоящия етап вероятността и рисковете за негативен изход от тях е все още под 50 %, поради което не са признати провизии за задължения по дела в консолидирания годишен отчет за финансовото състояние към 31 декември 2019 г. (31.12.2018 г.: няма).

3. ПРИХОДИ ОТ ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ

Приходите от договори с клиенти на Групата включват:

	<i>2019</i> <i>BGN'000</i>	<i>2018</i> <i>BGN'000</i>
Приходи от продажба на стоки	993,061	928,334
Приходи от продажба на готова продукция	288,526	250,809
Общо	1,281,587	1,179,143

	<i>2019</i> <i>BGN'000</i>	<i>2018</i> <i>BGN'000</i>
<i>Приходи от продажби на стоки по видове:</i>		
Таблетни форми	467,800	448,473
Ампулни форми	202,030	196,366
Сиропни форми	82,132	77,354
Капки	58,127	62,419
Консумативи, превързочни материали и апарати	51,126	31,240
Унгвенти	36,699	24,305
Козметични стоки	30,781	29,063
Хранителни добавки и билки	12,807	16,851
Инфузионни разтвори	8,706	1,395
Супозитории	7,973	14,122
Лиофилни продукти	7,316	5,531
Други	27,564	21,215
Общо	993,061	928,334

	<i>2019</i> <i>BGN'000</i>	<i>2018</i> <i>BGN'000</i>
<i>Приходи от продажби на готова продукция по видове:</i>		
Таблетни форми	195,603	166,405
Ампулни форми	32,986	33,880
Сиропни форми	13,235	8,689
Консумативи, превързочни материали и апарати	13,151	11,546
Унгвенти	9,961	8,294
Лиофилни продукти	8,261	6,736
Концентрати за хемодиализа	1,571	1,945
Инхалаторни продукти	1,226	1,128
Капки	1,210	1,111
Ветеринарни ваксини	962	926
Други	10,360	10,149
Общо	288,526	250,809

Салдата по договори с клиенти са както следва:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Вземания по договори с клиенти – трети лица, нетно от обезценка (Приложение № 24)	245,743	224,514
Вземания по договори с клиенти - свързани лица, нетно от обезценка (Приложение № 25)	1,064	1,376
Пасиви по договори с клиенти – трети лица (Приложение № 41)	1,495	471

Пасивите по договори с клиенти към 31.12.2019 г. включват получени авансови плащания за доставка на медицинско оборудване 1,495 х.лв. (31.12.2018 г.: 471 х. лв.).

Изменението на пасивите по договори с клиенти за периода 01.01-31.12.2019 г. е както следва:

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Салдо на 1 януари (Приложение № 41)	471	174
Отчетени приходи, които са били признати като пасив по договор, в т.ч.:		
- Получени авансови плащания	(471)	(174)
Получени плащания от клиенти (без тези признати като приходи през периода)	1,495	471
Салдо на 31 декември	1,495	471

Задълженията за възстановяване към 31.12.2019 г. в размер на 2,646 х.лв. (31.12.2018 г.: 2,199 х.лв) включват задължения за ретроспективни търговски отстъпки за обем, дължими по договори с клиенти, които ще бъдат възстановени в следващия отчетен период (Приложение № 41).

4. ДРУГИ ДОХОДИ И ЗАГУБИ ОТ ДЕЙНОСТТА

Другите доходи и загуби от дейността, нетно включват:

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Предоставени услуги	5,648	7,675
Наеми	1,059	822
Печалби/(загуби) от курсови разлики по търговски вземания и задължения и текущи разплащателни сметки	1,052	(1,688)
Услуги по социална дейност и мероприятия	918	910
Отписани задължения	847	1,400
Правителствени финансираня	842	889
Печалба от промяна в справедливата стойност на инвестиционни имоти (Приложение № 18)	407	613
Печалба от продажба на дълготрайни активи	272	446
Лихви по разплащателни сметки	87	-
Печалба от продажба на материали	39	133
Други доходи	1,250	637
Общо	12,421	11,837

Предоставените услуги включват:	2019 BGN'000	2018 BGN'000
Приходи от реклама и маркетинг	2,145	3,488
Приходи от преддистрибуция	1,372	1,280
Услуги по лабораторни анализи	330	239
Приходи от вторична опаковка	151	258
Други	1,650	2,410
Общо	5,648	7,675

5. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ

	2019 BGN'000	2018 BGN'000
Основни материали	62,993	63,178
Електроенергия	8,280	7,278
Резервни части, лабораторни и технически материали	7,397	6,837
Топлоенергия	3,756	3,753
Горива и смазочни материали	3,030	3,135
Спомагателни материали	1,679	1,691
Рекламни материали	1,464	1,217
Обезценка на материали	805	410
Други	3,830	3,804
Общо	93,234	91,303

Разходите за основни материали включват:

	2019 BGN'000	2018 BGN'000
Субстанции (активни съставки)	24,977	26,615
Опаковъчни материали	16,015	15,531
Течни и твърди химикали	9,658	9,532
Санитаро-хигиенни и превързочни материали	3,020	2,778
Билки	2,998	3,476
Полипропилен, полиетилен, полистирол	2,007	1,086
Ампули	2,242	2,244
Алуминиево фолио	1,490	1,422
Други	586	494
Общо	62,993	63,178

6. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ

<i>Разходите за външни услуги</i> включват:	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Реклама и маркетингови услуги	25,115	17,167
Консултантски услуги	8,750	8,481
Спедиторски и транспортни услуги	4,844	4,669
Поддръжка на сгради и оборудване	4,175	5,528
Изработка на лекарства	4,151	3,798
Абонаментни такси	3,403	3,512
Банкови и регулаторни такси	2,641	2,585
Охрана	2,236	1,814
Местни данъци и такси	2,214	2,045
Наеми и свързани режийни разходи	2,142	12,654
Такси за услуги	1,810	1,266
Комисионни възнаграждения	1,727	528
Съобщения и комуникации	1,671	1,461
Застраховки	1,394	1,345
Ремонт на автомобили	1,199	1,305
Услуги по граждански договори	1,082	1,249
Медицинско обслужване	828	856
Услуги по регистрации на лекарства	826	752
Лицензионни възнаграждения и такси	531	406
Преводи на документация	505	500
Данъци върху разходите	496	652
Други	3,499	3,324
Общо	75,239	75,897

Начислените за годината суми за услугите предоставени от регистрирани одитори са както следва:

- разходи за годината относно суми за задължителен одит на индивидуалния и консолидирания годишен финансов отчет са в размер на 580 х. лв. (2018 г.: 560 х. лв.)
- договорени процедури относно проспект за публично предлагане на ценни книжа на дъщерно дружество 3 х. лв. (2018 г.: няма х. лв.)

7. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Текущи възнаграждения	98,943	92,128
Вноски по социалното осигуряване	19,122	17,946
Социални придобивки и плащания	4,545	3,905
Начислени суми за неползвани отпуски	2,257	1,850
Тантиеми	1,005	1,276
Начислени разходи за дългосрочни доходи на персонала при пенсиониране (<i>Приложение № 32</i>)	862	824
Начислени суми за осигуровки върху отпуски	353	288
Плащане на база акции	-	1,224
Общо	127,087	119,441

8. ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА

	2019 BGN'000	2018 BGN'000
Представителни мероприятия	2,427	3,732
Провизии за задължения	2,302	-
Обезценка на стоки, продукцията и незавършено производство (Приложение № 9)	1,733	3,032
Командировки	1,642	1,730
Брак и липса на стоки	2,003	1,430
Нетно изменение на коректива за обезценка за кредитни загуби на търговски, съдебни и други вземания (Приложение № 9)	(1,307)	1,562
Обучения	770	686
Дарения	741	598
Непризнат данъчен кредит	409	355
Брак и липси на готова продукция и незавършено производство	358	533
Плащания към бюджета за данъци и лихви по данъци	250	295
Брак на дълготрайни активи	137	368
Други	1,304	942
Общо	12,769	15,263

9. ОБЕЗЦЕНКА НА АКТИВИ

	2019 BGN'000	2018 BGN'000
<i>Начислена провизия за обезценка за кредитни загуби на вземания, вкл. от свързани лица</i>	2,652	3,370
<i>Възстановена провизия за обезценка за кредитни загуби на вземания, вкл. от свързани лица</i>	(3,959)	(1,808)
Нетно изменение на коректива за обезценка за кредитни загуби (Приложение № 8)	(1,307)	1,562
Обезценка на стоки, продукцията и незавършено производство (Приложение № 8)	1,733	3,032
Обезценка на материали (Приложение № 5)	805	410
Общо	1,231	5,004

10. ОБЕЗЦЕНКА НА НЕТЕКУЩИ АКТИВИ ИЗВЪН ОБХВАТА НА МСФО 9

	2019 BGN'000	2018 BGN'000
Обезценка на дълготрайни нематериални активи	14,400	-
Обезценка на репутация (Приложение № 17)	4,256	-
Обезценка на имоти, машини и оборудване (Приложение № 16)	293	186
Общо	18,949	186

11. ФИНАНСОВИ ПРИХОДИ

<i>Финансовите приходи</i> включват:	2019 BGN'000	2018 BGN'000
Нетна печалба от операции с инвестиции в ценни книжа	3,955	-
Приходи от лихви по просрочени търговски вземания	2,876	2,616
Приходи от лихви по предоставени заеми	2,803	1,167
Нетна печалба от курсови разлики по заеми в чуждестранна валута и договори за лизинг	506	-
Нетно изменение на коректива за обезценка за кредитни загуби на вземания по предоставени търговски заеми	481	-
Приходи от дялово участие (дивиденди)	188	96
Лихви по вземания по специални договори	69	-
Нетна печалба от курсови разлики по вземане от продажба на дъщерно дружество	47	152
Приходи от лихви по банкови депозити	1	3
Други	27	-
Общо	10,953	4,034

12. ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ

<i>Финансовите разходи</i> включват:	2019 BGN'000	2018 BGN'000
Разходи за лихви по получени заеми	9,264	7,233
Разходи за лихви по лизинг	1,736	84
Банкови такси по заеми и гаранции	935	753
Разходи за лихви по факторинг	449	374
Разходи за други лихви	7	-
Нетно изменение на коректива за обезценка за кредитни загуби на вземания по предоставени търговски заеми	-	133
Нетна загуба от операции с инвестиции в ценни книжа	-	11
Обезценка на парични средства в банки под особен надзор	-	528
Нетна загуба от курсови разлики по заеми в чуждестранна валута и договори за лизинг	-	565
Ефекти от деривативи	-	47
Общо	12,391	9,728

13. ПЕЧАЛБИ И ЗАГУБИ ОТ АСОЦИИРАНИ И СЪВМЕСТНИ ДРУЖЕСТВА

	2019 BGN'000	2018 BGN'000
Печалби от асоциирани дружества, нетно	44,546	1,995
Печалби от съвместни дружества, нетно	114	81
	44,660	2,076

Печалбите в асоциирани дружества включват:

	<i>31.12.2019</i> <i>BGN '000</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN '000</i>
Дял на Групата в текущата печалба на асоциирани дружества	44,546	1,995
Общо	44,546	1,995

Печалбите от съвместни дружества, нетно включват:

	<i>2019</i> <i>BGN'000</i>	<i>2018</i> <i>BGN'000</i>
Ефект от оценка на предходно държани дялове по справедлива стойност в дружества при придобиването на контрол в тях от Групата	243	667
Дял на Групата в текущата печалба/(загуба) на съвместни дружества	2	(24)
Ефект от рециклиране на резерв от преизчисления на чуждестранни дейности във валутата на представяне	(131)	(562)
Общо	114	81

14. РАЗХОД ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА

Консолидиран отчет за всеобхватния доход (печалба или загуба за годината)	2019 BGN'000	2018 BGN'000
Данъчна печалба за годината на дружествата от Групата	65,448	59,986
Преоценъчен резерв, включен като увеличение в ГДД	(505)	(928)
Данъчна печалба за годината	64,943	59,058
Текущ разход за данък върху печалбата за годината – 10%,12%, 15%, 18%, 19%, 20% (2017 г.: 10%,12%, 15%, 18%, 19%, 20%)	8,350	7,047
Разход за данък за минал период	61	(33)
<i>Отсрочени данъци върху печалбата</i>		
Възникване и обратно проявление на временни разлики	(4,357)	(2,089)
Промяна в данъчната ставка (Латвия)	-	(223)
Общо разход за данък от печалбата, отчетен в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината)	4,054	4,702

Равнение на разхода за данък върху печалбата определен спрямо консолидиранения счетоводен резултат

	2019	2018
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
<i>Счетоводна печалба за годината</i>	88,413	35,339
Текущ разход за данък върху печалбата за годината – 10%, 12%, 15%, 18%, 19%, 20% (2017 г.: 10%, 12%, 15%, 18%, 19%, 20%)	7,031	3,447
<i>От непризнати суми по данъчни декларации</i>		
Свързани с увеличения	2,294	3,563
Свързани с намаления	(6,604)	(1,044)
Данъчна загуба от текущата година, върху която не е признат актив по отсрочени данъци	1,315	1,135
Намаления свързани с данъчни загуби, за които не е признат данъчен актив в предходни периоди	(10)	(2,149)
Признати отсрочени данъци по временни разлики от предходни периоди	28	(27)
Промяна в данъчната ставка (Латвия)	-	(223)
Общо разход за данък върху печалбата, отчетен в консолидиранения отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината)	4,054	4,702

Данъчните ефекти относно другите компоненти на всеобхватния доход са както следва:

	2019			2018		
	<i>BGN'000</i>		<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>		<i>BGN'000</i>
	Стойност преди данък	Икономия от / (Разход за) данък	Стойност нетно от данък	Стойност преди данък	Икономия от / (Разход за) данък	Стойност нетно от данък
Компоненти, които няма да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата						
Печалба от преоценки на имоти, машини и оборудване	196	(20)	176	-	-	-
Нетна промяна в справедливата стойност на други дългосрочни капиталови инвестиции	(60)	-	(60)	(792)	-	(792)
Последващи оценки на планове с дефинирани пенсионни доходи	(32)	-	(32)	(79)	-	(79)
	104	(20)	84	(871)	-	(871)
Компоненти, които могат да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата						
Курсови разлики от преизчисляване на чуждестранни дейности	4,176	-	4,176	527	-	527
	4,176	-	4,176	527	-	527
Друг всеобхватен доход за годината	4,280	(20)	4,260	(344)	-	(344)

15. ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

Другите компоненти на всеобхватния доход включват:

	Други компоненти на всеобхватния доход, отнасящи се към Групата		Други компоненти на всеобхватния доход, отнасящи се към неконтролиращото участие		Общо други компоненти на всеобхватния доход	
	2019 BGN '000	2018 BGN '000	2019 BGN '000	2018 BGN '000	2019 BGN '000	2018 BGN '000
<i>Компоненти, които няма да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата</i>						
Преценка на имоти, машини и оборудване	196	-	-	-	196	-
Нетна промяна в справедливата стойност на капиталови инвестиции определени за оценяване по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	(60)	(792)	-	-	(60)	(792)
Последващи оценки на планове с дефинирани пенсионни доходи	(27)	(59)	(5)	(20)	(32)	(79)
Данък върху доходите, свързан с компонентите на другия всеобхватен доход	(20)	-	-	-	(20)	-
<i>Компоненти, които могат да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата</i>						
Курсови разлики от преизчисляване на чуждестранни дейности	3,244	1,144	932	(617)	4,176	527
Друг всеобхватен доход за годината	3,333	293	927	(637)	4,260	(344)

16. ИМОТИ, МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ

	<i>Земя и сгради</i>		<i>Машини, съоръжения и оборудване</i>		<i>Други</i>		<i>В процес на придобиване</i>		<i>Общо</i>	
	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Отчетна стойност										
Салдо на 1 януари	235,235	225,602	237,925	230,964	44,728	41,839	16,365	9,103	534,253	507,508
Ефект от прилагане на МСФО 16 (Приложение № 49)	35,655	-	-	-	2,536	-	-	-	38,191	-
Салдо на 1 януари (преизчислено)	270,890	225,602	237,925	230,964	47,264	41,839	16,365	9,103	572,444	507,508
Придобити	11,764	2,323	9,091	4,020	6,156	5,797	31,162	20,751	58,173	32,891
Активи в новопридобити дъщерни дружества	-	169	19	95	12	21	41	-	72	285
Ефект от преоценка	-	-	-	-	196	-	-	-	196	-
Ефекти от валутни преизчисления	1,011	70	320	105	227	(30)	202	14	1,760	159
Отписани	(1,450)	(101)	(2,822)	(2,135)	(2,289)	(4,168)	(643)	-	(7,204)	(6,404)
Отписана отчетна стойност на активи при освобождаване на дъщерни дружества	(4,706)	-	(497)	-	(320)	-	(1)	-	(5,524)	-
Обезценка	(337)	-	-	-	(3)	-	-	(186)	(340)	(186)
Трансфер към имоти, машини и съоръжения	9,136	7,172	7,958	4,876	225	1,269	(17,319)	(13,317)	-	-
Трансфер към активи, държани за продажба	(1,900)	-	-	-	-	-	-	-	(1,900)	-
Салдо на 31 декември	284,408	235,235	251,994	237,925	51,468	44,728	29,807	16,365	617,677	534,253
Натрупана амортизация и обезценка										
Салдо на 1 януари	51,658	44,504	130,479	117,926	27,591	27,458	-	-	209,728	189,888
Начислена амортизация за периода	16,076	7,211	14,078	14,478	5,748	3,817	-	-	35,902	25,506
Обезценка	(47)	-	-	-	-	-	-	-	(47)	-
Ефекти от валутни преизчисления	(348)	(55)	(219)	(58)	(123)	(4)	-	-	(690)	(117)
Отписана амортизация	(199)	(2)	(2,589)	(1,867)	(1,809)	(3,680)	-	-	(4,597)	(5,549)
Отписана амортизация на активи при освобождаване на дъщерни дружества	(515)	-	(205)	-	(86)	-	-	-	(806)	-
Трансфер към активи, държани за продажба	(438)	-	-	-	-	-	-	-	(438)	-
Салдо на 31 декември	66,187	51,658	141,544	130,479	31,321	27,591	-	-	239,052	209,728
Балансова стойност на 31 декември	218,221	183,577	110,450	107,446	20,147	17,137	29,807	16,365	378,625	324,525
Балансова стойност на 1 януари	183,577	181,098	107,446	113,038	17,137	14,381	16,365	9,103	324,525	317,620

Към 31.12.2019 г. в групата на „Земя и сгради“ са включени: земи на стойност 60,639 х.лв. (31.12.2018 г.: 54,392 х.лв.) и сгради с балансова стойност 157,582 х.лв. (31.12.2018 г.: 129,185 х.лв.).

Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи към 31 декември включват:

- разходи по изграждане на нови сгради – 11,170 х.лв. (31.12.2018 г.: 3,670 х.лв.);
- реконструкция на сгради – 1,885 х.лв. (31.12.2018 г.: 1,717 х.лв.);
- доставка на оборудване – 14,054 х.лв. (31.12.2018 г.: 6,053 х.лв.);
- разходи за придобиване на биологични активи – 2,497 х.лв. (31.12.2018 г.: 1,610 х.лв.);
- предоставени аванси – 144 х.лв. (31.12.2018 г.: 150 х.лв.);
- други – 57 х.лв. (31.12.2018 г.: 326 х.лв.);
- земя – няма (31.12.2018 г.: 2,839 х.лв.).

Общият изходящ паричен поток по договори за лизинг през 2019 г. е в размер на 13,095 х.лв.

Към 31.12.2019 г. Групата е предоставила за използване под наем дълготрайни материални активи на свързани лица с балансова стойност в размер на 3,002 х.лв. (31.12.2018 г.: 3,594 х. лв.). Също така са предоставени под наем на трети лица дълготрайни материални активи с балансова стойност в размер на 750 х.лв. (31.12.2018 г.: 764 х.лв.).

Към 31.12.2019 г. Имоти, машини и съоръжения включват активи с право на ползване с балансова стойност съответно в групата на Земи и сгради – 33,227 х.лв., в групата на Други – 7,676 х.лв. Активите с право на ползване са подробно оповестени в Приложение № 33.

Други данни

Към 31.12.2019 г. има учредени тежести върху дълготрайни материални активи на Групата във връзка с получени заеми (*Приложения № 29 и № 35*), както следва:

- Земи и сгради с балансова стойност съответно 24,270 х.лв. и 57,372 х.лв. (31.12.2018 г.: 24,700 х.лв. и 59,013 х.лв.);
- Залози на съоръжения с балансова стойност – 161 х.лв. (31.12.2018 г.: 251 х.лв.);
- Залози на оборудване, транспортни средства и инвентар – 45,934 х.лв. (31.12.2018 г.: 40,276 х.лв.);

Периодична преоценка по справедлива стойност

Към 31.12.2016 г. е извършена последната преоценка на имотите, машините и оборудването със съдействието на независими лицензирани оценители с цел определяне на справедливата стойност на активите в съответствие с изискванията на МСФО 13 и МСС 16.

От направената преоценка е признат преоценъчен резерв в размер на 11,802 х.лв. нетно от обезценка.

Към 31.12.2019 г. ръководството на Групата е определило, че не са налице основания за извършване на нова преоценка на активите преди изтичане на приетия обичаен период от пет години (Приложение № 2.10).

17. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

	<i>Репутация</i>		<i>Програмни продукти</i>		<i>Права върху интелектуална собственост и други</i>		<i>В процес на придобиване</i>		<i>Общо</i>	
	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
<i>Отчетна стойност</i>										
Салдо на 1 януари	33,653	33,284	18,613	17,811	73,437	67,785	560	362	126,263	119,242
Придобити	-	-	1,138	430	74	2,213	2,895	880	4,107	3,523
Активи в новопридобити дъщерни дружества	112	20	-	-	762	4,184	-	-	874	4,204
Ефекти от валутни преизчисления	394	349	7	(19)	1,244	(748)	(2)	(1)	1,643	(419)
Трансфер	-	-	2,233	420	(1,163)	55	(1,070)	(475)	-	-
Отписана отчетна стойност на активи при освобождаване на дъщерни дружества	(86)	-	(45)	-	(2,864)	-	-	-	(2,995)	-
Отписани	(3,771)	-	(78)	(29)	(630)	(52)	(106)	(206)	(4,585)	(287)
Салдо на 31 декември	30,302	33,653	21,868	18,613	70,860	73,437	2,277	560	125,307	126,263
<i>Нагрупана амортизация и обезценка</i>										
Салдо на 1 януари	10,137	10,137	9,524	7,938	20,891	14,571	-	-	40,552	32,646
Начислена амортизация за периода	-	-	1,885	1,610	6,476	6,274	-	-	8,361	7,884
Обезценка	4,256	-	-	-	14,400	-	-	-	18,656	-
Ефекти от валутни преизчисления	-	-	1	7	202	87	-	-	203	94
Отписана амортизация на активи при освобождаване на дъщерни дружества	-	-	(19)	-	(593)	-	-	-	(612)	-
Отписана амортизация	-	-	(78)	(31)	(513)	(41)	-	-	(591)	(72)
Салдо на 31 декември	14,393	10,137	11,313	9,524	40,863	20,891	-	-	66,569	40,552
Балансова стойност на 31 декември	15,909	23,516	10,555	9,089	29,997	52,546	2,277	560	58,738	85,711
Балансова стойност на 1 януари	23,516	23,147	9,089	9,873	52,546	53,214	560	362	85,711	86,596

Разходите за придобиване на дълготрайни нематериални активи към 31 декември включват:

- разходи за придобиване на програмни продукти 1,182 х.лв. (31.12.2018 г.: 427 х.лв.);
- предоставени аванси – 389 х.лв. (31.12.2018 г.: 126 х.лв.);
- разходи за придобиване на разрешения за употреба на лекарствени продукти – 46 х.лв. (31.12.2018 г.: 7 х.лв.);
- други – 660 х.лв. (31.12.2018 г.: няма);

Правата върху интелектуална собственост включват продукти от развойна дейност, свързани с лекарствени субстанции (активни съставки) и форми, придобити патенти и търговски марки и комплексни нематериални активи (лицензии и мрежи от аптечни локации).

В общия обем на интелектуалната собственост на Групата са включени вътрешносъздадени търговски марки, които не са капитализирани в консолидирания отчет за финансовото състояние.

Търговските марки предоставят изключителни права върху наименованията на лекарствените продукти, като с най-голям относителен дял в продажбите на Групата са: Карсил, Темпалгин, Бронхолитин, Табекс, Аналгин, Грибестан, Вицетин, Сиднофарм, Антистенокардин, Спазмалгон, Софтензиф, Хлофадон, Хлофазолин, Софафаилин, Сопрал, Вазопрен, Бусколизин, Нивалин, Марославин, Димекс, Алергозан, Аминалон.

Капитализирани в резултат на осъществени бизнес-комбинации търговски марки са: Пробиотик, Лаксомуцил, Алфалипоин, Инфлурекс и др. Групата притежава патент за производство на лекарствена форма, съдържаща Ренитидин.

Придобитите нематериални активи, в резултат на осъществени бизнес-комбинации, основно в Беларус и Сърбия, включват ексклузивни договори с контрагенти, лицензии и дистрибуторска мрежа.

Обезценка на репутация

Ръководството на Групата е направило необходимите процедури за извършване на задължителния тест за обезценка на признатите в консолидирания отчет за финансовото състояние репутации по придобиването на дъщерните дружества. За целта е прието, че всяко отделно дружество се явява в качеството на “обект, генериращ парични потоци”.

Изчисленията са направени от ръководството със съдействието на независими лицензирани оценители, като е направен подробен преглед дали са настъпили събития и факти, явяващи се индикатори за промени в направените предположения и преценки към 31.12.2019 г.

Като база за прогнозите на паричните потоци (преди данъци) са използвани финансовите бюджети, разработени от ръководствата на съответните дружества и на Групата като цяло, покриващи от три до пет годишен период, както и други средносрочни и дългосрочни планове и намерения за развитието и реструктурирането на дейностите в рамките на Групата. Възстановимата стойност на всеки обект, генериращ парични потоци, е определена на база “стойност в употреба”.

Ключовите предположения, използвани при изчисленията са определени конкретно за всяко дружество, носител на репутация, третирано като отделна единица, генерираща парични потоци, и съобразно неговата специфика на дейността, бизнес средата и рисковете.

Тестовите и преценките на ръководството на Групата за обезценка на признатите репутации са направени през призмата на неговите прогнози и намерения относно бъдещите икономически изгоди, които Групата очаква да получи от дъщерните дружества, вкл. чрез използването на техните вътрешно създадени търговски марки, търговски и промишлен опит и генерираните и очаквани в бъдеще от тях обеми приходи, осигуряване на позиции на български и чуждестранни пазари (разработване и запазване), очакванията за бъдещи продажби и реструктуриране на дейността и пр.

В резултат на направените анализи от ръководството на Групата към 31.12.2019 г. е призната обезценка на репутации в размер на 4,256 х.лв. (31.12.2018 г.: няма).

18. ИНВЕСТИЦИОННИ ИМОТИ

	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Салдо на 1 януари	10,427	9,811
Нетна печалба от корекция до оценка по справедлива стойност, включена в печалбата или загубата (<i>Приложение № 4</i>)	407	613
Придобити	22	143
Отписани	-	(140)
Салдо на 31 декември	10,856	10,427

Инвестиционните имоти представляват сгради и прилежащи земи към тях, специално обособени части от сгради за самостоятелна експлоатация, предназначени за отдаване дългосрочно под наем. По групи активи са както следва:

<i>Група активи</i>	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Складови помещения	4,323	4,165
Офиси	3,532	3,350
Производствени сгради	2,592	2,503
Социални обекти	409	409
Общо	10,856	10,427

Оценки по справедлива стойност

Йерархия на справедливите стойности

Оценките по справедлива стойност на групите инвестиционни имоти са категоризирани като справедливи стойности на Ниво 2 на базата на входящите данни, използвани при техниката за оценяване. Направената преоценка на инвестиционните имоти до справедлива стойност е повтаряема и се дължи на прилагането на модела на справедливата стойност по МСС 40. Тя се извършва регулярно към датата на всеки консолидиран финансов отчет. Измерването на справедливата стойност е реализирано със съдействието на независими лицензирани оценители.

Таблицата по – долу показва равнение между началните и крайните салда на справедливите стойности на инвестиционните имоти, оценени на Ниво 2:

	<i>Складови помещения</i>	<i>Офиси</i>	<i>Производствени сгради</i>	<i>Социални обекти</i>	<i>Общо</i>
Салдо на 1 януари 2018	4,045	2,897	2,466	403	9,811
Придобити	-	-	143	-	143
Отписани	-	-	(140)	-	(140)
Преоценка до справедлива стойност през печалбата или загубата-нереализирана	120	453	34	6	613
Салдо на 31 декември 2018	4,165	3,350	2,503	409	10,427
Придобити	-	-	22	-	22
Преоценка до справедлива стойност през печалбата или загубата-нереализирана	158	182	67	-	407
Салдо на 31 декември 2019	4,323	3,532	2,592	409	10,856

Техника за оценяване и значими ненаблюдаеми входящи данни

Таблицата по-долу представя описание на техниките за оценяване, използвани при определянето на справедливата стойност на всички групи от състава на инвестиционните имоти Ниво 2, както и използваните значими ненаблюдаеми входящи данни:

Групи активи Ниво 2	Подходи и техники за оценяване	Значими ненаблюдаеми входящи данни
Складови помещения	<i>а. Приходен подход</i> Оценъчна техника: Метод на капитализирания доход от наем като схема за прилагане на дисконтирани парични потоци (основна оценъчна техника)	а. Претеглена норма на възвръщаемост б. Срок на реализация на наемни сделки
Производствени сгради	<i>б. Разходен подход</i> Оценъчна техника: Метод на база разходи за създаване или подмяна - амортизирана възстановима стойност (като помощна поддържаща оценка)	Коригирани цени на изграждане на идентични обекти и на доставни цени на аналози на машини и съоръжения
Офиси	<i>а. Приходен подход</i> Оценъчна техника: Метод на капитализирания доход от наем като схема за прилагане на дисконтирани парични потоци (основна оценъчна техника)	а. Претеглена норма на възвръщаемост б. Срок на реализация на наемни сделки
Почивни бази	<i>б. Пазарен подход</i> Оценъчна техника: Метод на пазарните аналози (като помощна оценка)	Извършени корекции за сравнимост

19. ИНВЕСТИЦИИ В АСОЦИИРАНИ И СЪВМЕСТНИ ДРУЖЕСТВА

	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Инвестиции в асоциирани дружества	62,985	20,339
Инвестиции в съвместни дружества	-	44
Общо	62,985	20,383

19.1. Инвестиции в асоциирани дружества

Към 31 декември Групата има значително влияние в Доверие Обединен Холдинг АД както следва:

	% участие	Балансова стойност	Дата на придобиване на участието
		<i>BGN'000</i>	
31.12.2019 г.	24.98%	62,985	21.12.2016 г.
31.12.2018 г.	33.24%	20,339	21.12.2016 г.

Доверие Обединен Холдинг АД има предмет на дейност придобиване, управление, оценка и продажба на дялове/акционерни участия в български и чуждестранни дружества. Групата Доверие Обединен Холдинг включва 19 на брой дъщерни дружества. Те осъществяват стопанска дейност основно в следните отрасли и направления: търговия със стоки от вида "направи си сам", застраховане, медицински услуги и текстилна промишленост.

Акциите на Доверие Обединен Холдинг АД се търгуват на фондовата борса като средномесечната цена на реализирани сделки за м. декември 2019 г. е 3,09 лв. на акция (м. декември 2018 г.: 1,56 лв).

Движението на инвестициите в асоциирани дружества е представено по-долу:

	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Салдо на 1 януари	20,339	18,122
Придобиване на акции	192	227
Продажба на акции	(2,092)	(5)
Дял в текущата печалба за периода	44,546	1,995
Салдо на 31 декември	62,985	20,339

Делът на Групата в активите, пасивите, приходите и резултатите, изчислени на база консолидираните финансови отчети на асоциираното дружество е както следва:

31.12.2019 г.	Дял в активите	Дял в пасивите	Дял в приходите	Дял в резултата от резултата отнасящ се към притежателите на собствения капитал на ДОХ	Участие
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	%
Доверие Обединен Холдинг АД	379,490	319,863	40,198	44,304	24.98%
31.12.2018 г.	Дял в активите	Дял в пасивите	Дял в приходите	Дял в резултата от резултата отнасящ се към притежателите на собствения капитал на ДОХ	Участие
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	%
Доверие Обединен Холдинг АД	46,554	26,215	46,103	637	33.24%

Инвестицията в асоциирани дружества към 31 декември 2019 г. и 31 декември 2018 г. не съдържа репутация от придобиването.

19.2. Инвестиции в съвместни дружества

Към 31.12.2019 г. Групата няма участие в съвместни дружества.

Към 31.12.2018 г. съвместно дружество е:

Дружество	% участие	Балансова стойност BGN'000	Дата на придобиване на дялове
ООО Беллерофон	50.00%	44	21.11.2014 г.

Предметът на дейност на ООО Беллерофон е оповестен в *Приложение № 1.2.*

Движението на инвестициите в съвместни дружества е представено по-долу:

	<i>31.12.2019</i> <i>BGN '000</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN '000</i>
Салдо на 01 януари	44	1,414
Трансфер към инвестиции в дъщерни дружества (<i>Приложение № 45</i>)	(46)	(1,334)
Дял в текущата печалба/(загуба) за периода (<i>Приложение № 13</i>)	2	(24)
Ефекти от валутни преизчисления	-	(5)
Ефекти от сделки с дружества от Групата	-	(7)
Салдо на 31 декември	-	44

19.3. Обща информация за асоциираните дружества

Таблицата по-долу представя обобщена финансова информация на асоциираните дружества на Групата.

<i>Финансови показатели</i>	<i>Доверие Обединен Холдинг АД*</i>	<i>Доверие Обединен Холдинг АД*</i>
	<i>31.12.2019</i> <i>BGN'000</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN'000</i>
Обобщена информация от отчета за финансовото състояние		
Активи	2,104,370	197,303
Пасиви	(1,756,932)	(106,070)
Нетни активи	347,438	91,233
в т.ч.		
Неконтролиращо участие	(94,220)	(23,399)
Корекция до справедлива стойност	(14,522)	(16,058)
	238,696	51,776
Обобщена информация от отчета за всеобхватния доход	2019 BGN'000	2018 BGN'000
Приходи	160,920	138,698
Нетна печалба за годината за притежателите на собствения капитал на ДОХ АД	177,358	1,917
Друг всеобхватен доход за годината, нетно от данък за притежателите на собствения капитал на ДОХ АД	(566)	(54)
Корекция до справедлива стойност	1,536	4,138
Общо всеобхватен доход за годината за притежателите на собствения капитал на ДОХ АД	178,328	6,001

*Консолидирани показатели

Равнението между обобщената финансова информация за съществените участия в асоциирани дружества и тяхната балансова стойност към 31 декември, включена в настоящия консолидиран финансов отчет, е представено в таблицата по-долу:

	<i>Доверие Обединен Холдинг АД</i>	<i>Доверие Обединен Холдинг АД</i>
	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Нетни активи	238,696	51,776
Дял на Групата (%)	24.98%	33.24%
Дял на Групата в нетните активи	59,626	17,210
Други корекции	3,359	3,129
Балансова стойност на инвестицията	62,985	20,339

19.4. Обща информация за съвместните дружества

Към 31.12.2019 г. Групата няма участия в съвместни дружества.

Таблицата по-долу представя обобщена финансова информация за всяко съществено за Групата съвместно дружество за 2018 г., вкл. и ефектите от направени корекции за унифициране спрямо прилаганата групова счетоводна политика и ефектите от преоценката на на активите и пасивите по справедлива стойност към датата на неговото придобиване като такова.

<i>Финансови показатели</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>000</i>
	<i>Беллерофон</i>
	<i>BGN' 000</i>
Обобщена информация от отчета за финансовото състояние	
Текущи активи, в т.ч.:	258
<i>Парични средства и парични еквиваленти</i>	18
Нетекущи активи	92
Текущи задължения, в т.ч.:	(184)
<i>Текущи финансови пасиви</i>	-
Нетекущи задължения, в т.ч.:	(33)
<i>Нетекущи финансови пасиви</i>	(19)
Нетни активи	133
Обобщена информация от отчета за всеобхватния доход	BGN' 000
Приходи	1,722
<i>Разход за амортизация на материални и нематериални активи</i>	(19)
<i>Разходи за лихви</i>	-
<i>Разход за данък върху печалбата</i>	-
Нетна печалба/(загуба) за годината	(55)
Друг всеобхватен доход за годината, нетно от данък	-
Общ всеобхватен доход за годината	(55)

Равнението между обобщената финансова информация за съществените участия в съвместните дружества и тяхната балансова стойност към 31 декември 2018 г. е представено в таблицата по-долу:

<i>31 декември 2018 година</i>	<i>ООО Беллерофон</i>
	<u><i>BGN'000</i></u>
Нетни активи	133
Дял на Групата (%)	50.00%
Дял на Групата в нетните активи	67
Репутация	-
Дял на НКУ в инвестицията	(16)
Корекции от сделки с дружества от Групата	<u>(7)</u>
Балансова стойност на инвестицията	<u>44</u>

19.5. Изходящи парични потоци от придобиване на дялове/акции на съвместни и асоциирани дружества

	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
	31.12.2019	31.12.2018
Асоциирано дружество (Доверие Обединен Холдинг АД)		
Парични потоци при придобиване на акции	(192)	(227)
Парични потоци при продажба на акции	<u>4,799</u>	<u>7</u>
	<u>4,607</u>	<u>(220)</u>

20. ДРУГИ ДЪЛГОСРОЧНИ КАПИТАЛОВИ ИНВЕСТИЦИИ

Другите дългосрочни капиталови инвестиции включват участия (акции) в следните дружества:

	<i>Страна</i>	<i>31.12.2019</i>	<i>Участие</i>	<i>31.12.2018</i>	<i>Участие</i>
		<i>BGN '000</i>	<i>%</i>	<i>BGN '000</i>	<i>%</i>
Търгувани ценни книжа					
Лавена АД	България	4,771	12.68	3,616	10.89
Софарма имоти АДСИЦ	България	2,925	2.13	2,078	1.55
Олайнфарм АД	Латвия	1,587	0.77	1,484	0.77
Тодоров АД	България	208	12.45	182	10.94
Ачийв лайф сайансис Инк	САЩ	44	0.12	83	0.53
БТФ Експат България	България	5	0.01	59	0.17
Елана Агрокредит АД	България	-	-	31	0.07
Други		20		5	
		9,560		7,538	
Нетъргувани ценни книжа					
ООО Фармико	Беларус	172	2.00	172	2.00
ОДО ДКМ-Фарм	Беларус	100	2.00	100	2.00
ООО Сеть Аптек	Беларус	70	2.00	70	2.00
ООО Аптекарь-Центр	Беларус	24	0.14	24	0.14
ООО Медпростор	Беларус	-	-	546	19.00
Други		153		148	
		519		1,060	
Общо		10,079		8,598	

Към 31.12.2019 г. като „други” са представени дългосрочни капиталови инвестиции в размер на 173 х.лв. (31.12.2018 г.: 153 х.лв.) много малки малцинствени участия на Групата в капитала на общо десет дружества (31.12.2018 г.: девет дружества).

Справедливата цена на акция към 31 декември 2019 г. и към 31 декември 2018 г. по дружества е както следва:

<i>Капиталови инвестиции</i>	<i>брой притежавани акции</i>	<i>справедлива цена на акция</i>	<i>31.12.2019</i>	<i>брой притежавани акции</i>	<i>справедлива цена на акция</i>	<i>31.12.2018</i>
			<i>BGN '000</i>			<i>BGN '000</i>
Лавена АД	1,257,664	3.79	4,771	905,639	3.99	3,616
Софарма имоти АДСИЦ	456,466	6.41	2,925	324,772	6.40	2,078
Олайнфарм АД	108,500	14.63	1,587	108,500	13.68	1,484
Тодоров АД	423,431	0.49	208	372,081	0.49	182
Ачийв лайф сайансис Инк	35,930	1.23	44	35,930	2.31	83
Химимпорт АД	7,000	1.79	13	-	-	-
Арома АД	2,371	2.65	6	2,371	1.69	4
БТФ Експат България	4,565	0.99	5	56,604	1.04	59
Индустриален холдинг България АД	1,482	1.02	1	-	-	-
Елана Агрокредит АД	-	-	-	26,800	1.16	31
Градус АД	-	-	-	900	1.11	1
Общо			9,560			7,538

Таблицата по-долу представя другите дългосрочни капиталови инвестиции на Групата по нива на справедлива стойност в консолидирания годишен отчет за финансовото състояние:

<i>Капиталови инвестиции</i>	<i>Справедлива стойност</i>	<i>(Ниво 1)</i>	<i>(Ниво 2)</i>
	<i>31.12.2019</i>		
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Лавена АД	4,771	-	4,771
Софарма имоти АДСИЦ	2,925	2,925	-
Олайнфарм АД	1,587	1,587	-
Тодоров АД	208	-	208
Ачийв лайф сайансис Инк	44	44	-
Химимпорт АД	13	13	-
Арома АД	6	-	6
БТФ Експат България	5	5	-
Индустриален холдинг България АД	1	1	-
Общо	9,560	4,575	4,985

<i>Капиталови инвестиции</i>	<i>Справедлива стойност 31.12.2018 BGN'000</i>	<i>(Ниво 1) BGN'000</i>	<i>(Ниво 2) BGN'000</i>
Лавена АД	3,616	-	3,616
Софарма имоти АДСИЦ	2,078	2,078	-
Олайнфарм АД	1,484	1,484	-
Тодоров АД	182	-	182
Ачийв лайф сайансис Инк	83	83	-
БТФ Експат България	59	59	-
Елана Агрокредит АД	31	31	-
Арома АД	4	4	-
Градус АД	1	1	-
Общо	7,538	3,740	3,798

Движението между началните и крайните салда на справедливите стойности на Ниво 1 и Ниво 2 е представено в следната таблица:

	<i>Ниво 1 BGN'000</i>	<i>Ниво 2 BGN'000</i>	<i>Общо BGN'000</i>
Салдо към 1 януари 2018 година	3,868	3,674	7,542
Покупки	1,664	30	1,694
Трансфер от Ниво 1 към Ниво 2	(633)	(273)	(906)
Нереализирана печалба/(загуба), нетно включена в друг всеобхватен доход (Приложение № 15)	(1,159)	367	(792)
Салдо към 31 декември 2018 година	3,740	3,798	7,538
Покупки	876	1,294	2,170
Продажби	(85)	(3)	(88)
Трансфер от Ниво 1 към Ниво 2	(4)	4	-
Нереализирана печалба/(загуба), нетно включена в друг всеобхватен доход (Приложение № 15)	48	(108)	(60)
Салдо към 31 декември 2019 година	4,575	4,985	9,560

21. ДЪЛГОСРОЧНИ ВЗЕМАНИЯ ОТ СВЪРЗАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Дългосрочните вземания от свързани предприятия към 31 декември са:

	<i>31.12.2019</i> <i>BGN '000</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN '000</i>
Предоставени дългосрочни заеми на свързани предприятия	91,723	22,977
Провизия за обезценка за кредитни загуби	(118)	(116)
Предоставени дългосрочни заеми на свързани предприятия, нетно	91,605	22,861
Вземане по дългосрочно предоставен депозит за наем	189	194
Общо	91,794	23,055

Дългосрочните заеми са предоставени на асоциирано дружество и дружества, контролирани от асоциирано дружество.

Движението на коректива (провизията) за обезценка на вземания от свързани предприятия по предоставени дългосрочни заеми е както следва:

	<i>31.12.2019</i> <i>BGN '000</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN '000</i>
Салдо на 1 януари	116	119
Увеличение на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	111	9
Намаление на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	(109)	(12)
Салдо на 31 декември	118	116

Условията по предоставените дългосрочни заеми на свързани предприятия са както следва:

Вид валута	Договорена сума '000	Падеж	Лихвен %	31.12.2019		31.12.2018	
				BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
				<i>в т.ч. лихва</i>		<i>в т.ч. лихва</i>	
лева	81,900	31.12.2025	3.00%	81,999	99	-	-
евро	31,091	31.12.2021	3.50%	6,890	13	17,574	36
лева	3,400	31.12.2021	3.00%	2,716	-	-	-
лева	29,900	31.12.2021	3.00%	-	-	3,904	89
евро	700	31.12.2021	3.00%	-	-	1,383	14
				91,605	112	22,861	139

Предоставените дългосрочни заеми на свързани предприятия са с цел подпомагане при финансиране на дейности по общи стратегически цели. Те са обезпечени със залози на ценни книжа (акции), залози на вземания и записи на заповед.

Вземането по дългосрочно предоставен депозит е от дружество, свързано чрез основен акционер по сключени договори за наем на административни офиси в размер на 189 х.лв. с краен срок 01.08.2022 г. (31.12.2018 г.: 194 х.лв).

22. ДРУГИ ДЪЛГОСРОЧНИ ВЗЕМАНИЯ

Другите дългосрочни вземания на Групата включват:

	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Предоставени заеми	6,688	2,641
<i>Провизия за обезценка за кредитни загуби</i>	(149)	(71)
Предоставени заеми, нетно	6,539	2,570
Вземания по продадена инвестиция в дъщерно дружество	3,482	3,416
<i>Провизия за обезценка за кредитни загуби</i>	(268)	(322)
Вземания по продадена инвестиция в дъщерно дружество, нетно	3,214	3,094
Депозити по дългосрочни договори за наеми	536	374
Други	394	430
<i>Провизия за обезценка за кредитни загуби</i>	(9)	(69)
Други, нетно	385	361
Общо	10,674	6,399

Вземанията по продадена инвестиция в дъщерно дружество са с отложено плащане в размер на 3,214 х.лв. и с очакван падеж 30.06.2023 г., когато се очаква да приключат нормативно определените действия по регистрации на разрешения на медицински продукти (31.12.2018 г.: 3,094 х.лв.).

Движението на коректива (провизията) за обезценка на предоставени заеми е както следва:

	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Салдо на 1 януари	71	6
Увеличение на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	78	65
Салдо на 31 декември	149	71

Движението на коректива (провизията) за обезценка на вземане по продадена инвестиция в дъщерно дружество е както следва:

	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Салдо на 1 януари	322	322
Намаление на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината, нетно	(54)	-
Салдо на 31 декември	268	322

Движението на коректива (провизията) за обезценка на други дългосрочни вземания е както следва:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Салдо на 1 януари	69	69
Намаление на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината, нетно	(60)	-
Салдо на 31 декември	9	69

Условията по предоставените дългосрочни заеми на трети лица са както следва:

Вид валута	Договорена сума '000	Падеж	Лихвен %	31.12.2019		31.12.2018	
				BGN'000	BGN'000 в т.ч. лихва	BGN'000	BGN'000 в т.ч. лихва
<i>евро</i>	2,500	29.6.2023	3.05%	4,890	-	961	-
<i>евро</i>	695	12.10.2022	3.05%	1,393	34	1,360	-
<i>евро</i>	40	30.9.2021	6.00%	96	-	92	-
<i>евро</i>	30	30.9.2021	6.00%	72	-	69	-
<i>евро</i>	30	30.9.2021	6.00%	72	-	68	-
<i>лева</i>	24	14.3.2023	5.00%	16	-	20	-
				6,539	34	2,570	-

23. МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ

Материалните запаси включват:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Стоки	159,730	155,470
Материали	34,580	34,313
Готова продукция	18,485	27,424
Полуфабрикати	7,266	9,090
Незавършено производство	9,812	9,466
Общо	229,873	235,763

<i>Стоките по видове са както следва:</i>	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Таблетни форми	75,303	77,440
Ампулни форми	21,502	20,311
Сиропи	12,915	13,675
Консумативи, превързочни и апарати	10,970	11,717
Козметични стоки	9,402	5,457
Унгвенти	8,897	7,636
Капки	4,910	4,136
Стоки в процес на доставка	3,862	1,450
Хранителни добавки	2,931	4,617
Лиофилни	2,890	2,099
Супозитории	973	1,214
Други	5,175	5,718
Общо	159,730	155,470

<i>Готовата продукция включва:</i>	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Таблетни форми	8,828	16,462
Ампулни форми	3,495	3,559
Консумативи, превързочни материали и апарати	2,059	1,740
Унгвенти	906	1,599
Сиропи	865	1,185
Лиофилни	354	377
Спринцовки	134	434
Други	1,844	2,068
Общо	18,485	27,424

<i>Материалите по видове са както следва:</i>	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Основни материали	31,238	30,396
Резервни части	752	625
Материали в процес на доставка	678	1,362
Технически материали	533	522
Спомагателни материали	464	394
Други	915	1,014
Общо	34,580	34,313

<i>Основните материали</i> по видове са както следва:	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Субстанции (активни съставки)	15,992	16,083
Химикали	5,650	4,393
Флакони, туби и ампули	3,358	2,920
ПВС и алуминиево фолио	2,310	2,017
Опаковъчни материали	1,350	1,698
Консумативи, превързочни и апарати	1,326	1,353
Билки	1,163	1,469
Други	89	463
Общо	31,238	30,396

Към 31.12.2019 г. са учредени особени залози върху материални запаси в размер на 96,861 х.лв. (31.12.2018 г.: 120,401 х.лв.) като обезпечение по получени от Групата банкови заеми и издадени банкови гаранции (*Приложения № 29, № 35 и № 42*).

24. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ

	31.12.2019 BGN'000	31.12.2018 BGN'000
<i>Вземания от клиенти</i>	250,994	230,623
<i>Провизия за обезценка за кредитни загуби</i>	(5,251)	(6,109)
Вземания от клиенти, нетно	245,743	224,514
<i>Предоставени аванси и други вземания от доставчици</i>	10,044	11,524
<i>Обезценка на аванси</i>	(127)	(127)
Предоставени аванси и други вземания от доставчици, нетно	9,917	11,397
Общо	255,660	235,911

Вземанията от клиенти са безлихвени и са основно в български лева, евро и динари.

Обичайно дружествата от Групата договарят с клиентите срок на плащане на вземанията по продажби в диапазона от 30 до 180 дни, освен ако няма определени специфични условия за падеж на определени клиенти или в случаите, когато се разработват нови пазари и продукти и се привличат нови търговски контрагенти. Групата е определила обичаен кредитен период до 60 дни за клиенти и аптеки, и до 180 дни за други клиенти, за които не начислява лихви на клиентите, освен случаите на реструктурирани вземания със специален договор, при които е договорен по-дълъг срок с погасителен план и лихви. При продажби на медицинско оборудване на болничен пазар, кредитния период би могъл да достигне до и над 2 години поради финансовите специфики на контрагентите.

Движението на коректива (провизията) за обезценка на търговски вземания от трети лица е както следва:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Салдо на 1 януари	6,109	5,172
(Намаление)/увеличение на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината, нетно	(854)	1,567
Трансфер на коректива към съдебни и присъдени вземания	-	(322)
Ефект от валутно-курсови преизчисления	31	7
Изписани суми по несъбираеми вземания	(35)	(315)
Салдо на 31 декември	5,251	6,109

Възрастовата структура на непадежиралите (редовни) търговски вземания е както следва:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
до 30 дни	82,112	87,195
от 31 до 90 дни	84,912	56,753
от 91 до 180 дни	6,619	4,988
от 181 до 365 дни	1,525	1,011
от 1 до 2 години	3,103	983
над 2 години	38	58
<i>Брутна стойност на непадежиралите (редовни) търговски вземания</i>	178,309	150,988
<i>Провизия за очаквани кредитни загуби</i>	(1,228)	(701)
Непадежирали (редовни) търговски вземания, нетно	177,081	150,287

Корективът (провизията) за обезценка за кредитни загуби на непадежиралите (редовни) търговски вземания е както следва:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
до 30 дни	208	362
от 31 до 90 дни	440	274
от 91 до 180 дни	440	50
от 181 до 365 дни	-	-
от 1 до 2 години	102	14
над 2 години	38	1
Общо	1,228	701

Възрастовата структура по дата на фактура на просрочените търговски вземания е както следва:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
до 30 дни	1,425	8,075
от 31 до 90 дни	30,519	24,829
от 91 до 180 дни	15,991	14,360
от 181 до 365 дни	15,267	20,501
от 1 до 2 години	6,429	8,774
над 2 години	3,054	3,096
<i>Брутна стойност на просрочените търговски вземания</i>	<u>72,685</u>	<u>79,635</u>
<i>Провизия за обезценка за кредитни загуби</i>	<u>(4,023)</u>	<u>(5,408)</u>
Просрочени търговски вземания, нетно	<u>68,662</u>	<u>74,227</u>

Корективът (провизията) за обезценка за кредитни загуби на просрочените търговски вземания е както следва:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
до 30 дни	202	144
от 31 до 90 дни	67	280
от 91 до 180 дни	221	713
от 181 дни до 365 дни	508	795
над 365 дни	3,025	3,476
Общо	<u>4,023</u>	<u>5,408</u>

В по-голямата си част просрочените вземания са от държавни болнични заведения. На всички просрочени вземания политиката на Групата е да се начисляват, фактурират и събират допълнително лихви за просрочие, чрез които се компенсира изцяло забавата в плащанията и понесените разходи/загуби, както със специални споразумения за съответната болница – длъжник, така и чрез съдебни дела.

Групата прилага опростения подход на МСФО 9 за измерване на очаквани кредитни загуби по търговските вземания, като признава очаквани загуби за целия срок на инструмента за всички търговски вземания (Приложение № 2.17)

На тази база, корективът за кредитни загуби към 31 декември 2019 г. и 31 декември 2018 г. е определен както следва:

		<i>Текущи</i>	<i>Просрочени до 90 дни</i>	<i>Просрочени над 90 до 365 дни</i>	<i>Просрочени над 365 дни</i>	<i>Общо</i>
31 декември 2019 година						
Очакван % на кредитни загуби		0.69%	0.82%	2.05%	32.91%	
Търговски вземания (брутна балансова стойност)	BGN'000	178,309	31,944	31,258	9,483	250,994
Очаквана кредитна загуба (Коректив за обезценка)	BGN'000	(1,228)	(261)	(641)	(3,121)	(5,251)

		<i>Текущи</i>	<i>Просрочени до 90 дни</i>	<i>Просрочени над 90 до 365 дни</i>	<i>Просрочени над 365 дни</i>	<i>Общо</i>
31 декември 2018 година						
Очакван % на кредитни загуби		0.46%	1.01%	5.24%	38.42%	
Търговски вземания (брутна балансова стойност)	BGN'000	150,988	41,883	28,691	9,061	230,623
Очаквана кредитна загуба (Коректив за обезценка)	BGN'000	(701)	(424)	(1,503)	(3,481)	(6,109)

Към 31.12.2019 г. са учредени особени залози върху търговски вземания в размер на 65,272 х.лв. (31.12.2018 г.: 73,311 х.лв.) като обезпечение по получени от Групата банкови заеми и издадени банкови гаранции (*Приложения № 29, № 35 и № 42*).

Предоставените аванси и други вземания от доставчици са текущи, основно в лева и в евро и са за покупка на:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Стоки	6,982	9,538
Суровини и материали	1,883	719
Услуги	888	1,198
Обезценка	(127)	(127)
Други	291	69
Общо	9,917	11,397

25. ВЗЕМАНИЯ ОТ СВЪРЗАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Вземанията от свързани предприятия по видове са както следва:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Предоставени търговски заеми	6,054	8,596
<i>Провизия за обезценка за кредитни загуби</i>	(6)	(30)
Предоставени търговски заеми, нетно	6,048	8,566
Вземанията по договори с клиенти	1,108	1,384
<i>Провизия за обезценка за кредитни загуби</i>	(44)	(8)
Вземания по договори с клиенти, нетно	1,064	1,376
Общо	7,112	9,942

Предоставените търговски заеми на свързани лица са необезпечени и са както следва:

Вид валута	Договорена сума '000	Падеж	Лихвен %	31.12.2019		31.12.2018	
				BGN'000	BGN'000 в т.ч. лихва	BGN'000	BGN'000 в т.ч. лихва
<i>на дружества, контролирани от асоциирано дружество</i>							
лева	5,990	31.12.2020	3.10%	5,999	-	3,140	34
лева	190	31.12.2020	3.50%	49	-	55	-
<i>на дружество, свързано чрез ключов управленски персонал</i>							
евро	4,014	31.12.2019	2.81%	-	-	5,371	27
Общо:				6,048	-	8,566	61

Вземанията по договори с клиенти са безлихвени и са в лева.

Обичайно дружествата от Групата договарят срок на плащане на вземанията по продажби на продукцията между 90 до 180 дни, а за вземания по продажби на материали (вкл. субстанции – активни съставки) до 30 дни.

Групата прилага опростения подход на МСФО 9 за измерване на очаквани кредитни загуби по търговски вземания от свързани предприятия, като признава очаквани загуби за целия срок на инструмента за всички търговски вземания (Приложение № 2.17).

Движението на коректива (провизията) за обезценка на вземанията от свързани предприятия е както следва:

	<i>31.12.2019</i> <i>BGN'000</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN'000</i>
Салдо на 1 януари	<u>38</u>	<u>-</u>
Увеличение на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината, нетно	<u>12</u>	<u>38</u>
Салдо на 31 декември	<u>50</u>	<u>38</u>

Възрастовата структура на непадежиралите (редовни) търговски вземания от свързани лица е както следва:

	<i>31.12.2019</i> <i>BGN'000</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN'000</i>
до 30 дни	27	199
от 31 до 90 дни	<u>77</u>	<u>409</u>
Общо	<u>104</u>	<u>608</u>

Възрастовата структура на дата на фактура на просрочените търговски вземания от свързани лица е както следва:

	<i>31.12.2019</i> <i>BGN'000</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN'000</i>
от 31 до 90 дни	68	158
от 91 до 180 дни	429	564
от 181 до 365 дни	327	54
над 365 дни	<u>180</u>	<u>-</u>
<i>Брутна стойност на просрочените вземания от свързани предприятия</i>	<u>1,004</u>	<u>776</u>
<i>Провизия за обезценка за кредитни загуби</i>	<u>(44)</u>	<u>(8)</u>
Общо	<u>960</u>	<u>768</u>

Начислена е провизия за обезценка за кредитни загуби в размер на 44 хил.лв. на просрочените от 1 до 2 г. търговски вземания от свързани лица.

26. ДРУГИ КРАТКОСРОЧНИ ВЗЕМАНИЯ И АКТИВИ

Другите вземания и предплатени разходи на Групата включват:

	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Данъци за възстановяване	12,590	9,866
<i>Предоставени заеми на трети лица</i>	6,162	4,108
<i>Провизия за обезценка за кредитни загуби</i>	(18)	(805)
Предоставени заеми на трети лица, нетно	6,144	3,303
Вземания от сделки с инвестиции	3,033	270
Предплатени разходи	2,429	1,815
<i>Съдебни и присъдени вземания</i>	2,423	6,569
<i>Провизия за обезценка за кредитни загуби на съдебни и присъдени вземания</i>	(247)	(765)
Съдебни и присъдени вземания, нетно	2,176	5,804
Вземания по предоставени депозити като гаранции	349	514
Предоставени средства на инвестиционни посредници	1	11
Други	812	1,188
<i>Провизия за обезценка за кредитни загуби на други вземания</i>	(54)	(54)
<i>Други, нетно</i>	758	1,134
Общо	27,480	22,717

Данъците за възстановяване включват:

	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Акциз	5,952	4,905
ДДС	5,155	3,908
Данъци от печалбата	1,334	1,045
Местни данъци и такси	149	8
Общо	12,590	9,866

Предплатените разходи включват:

	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Абонаменти	717	666
Застраховки	672	635
Реклама	164	44
Лицензионни и патентни такси	82	91
Наеми	46	11
Ваучери	8	4
Други	740	364
Общо	2,429	1,815

Предоставените заеми на трети лица в размер на 6,144 х.лв. (31.12.2018 г.: 3,303 х.лв.) са отпуснати на осем предприятия – контрагенти с цел за оборотни средства. Годишната договорена лихва по тези заеми за 2019 г. е между 2.55% и 10% (2018 г.: 4.3% и 4.7%).

Движението на коректива (провизията) за обезценка на предоставени заеми на трети лица е както следва:

	<i>31.12.2019</i> <i>BGN'000</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN'000</i>
Салдо на 1 януари	805	764
(Намаление)/увеличение на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината, нетно	(516)	41
Изписани суми по несъбираеми вземания	(271)	-
Салдо на 31 декември	18	805

Движението на коректива (провизията) за обезценка на съдебни и присъдени вземания е както следва:

	<i>31.12.2019</i> <i>BGN'000</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN'000</i>
Салдо на 1 януари	765	2,559
Намаление на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	(396)	(13)
Прехвърлени от обезценка на търговски вземания	-	322
Ефект от валутно-курсови преизчисления	15	-
Отписана обезценка	(137)	(2,103)
Салдо на 31 декември	247	765

27. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

	<i>31.12.2019</i> <i>BGN'000</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN'000</i>
Парични средства в разплащателни сметки	20,010	17,585
Обезценка на парични средства в разплащателни сметки	(166)	(166)
Краткосрочни депозити	5,653	2,813
Парични средства в каса	1,831	3,871
Краткосрочно блокирани парични средства	34	26
Парични средства и парични еквиваленти, представени в консолидирания отчет за паричните потоци	27,362	24,129
Блокирани парични средства по съдебни искове и по издадени банкови гаранции	151	444
Блокирани суми по придобиване на дъщерно дружество	-	1,009
Парични средства и парични еквиваленти, представени в консолидирания отчет за финансовото състояние	27,513	25,582

Паричните средства и парични еквиваленти, с които разполага Групата са деноминирани основно в лева, украински гривни и полски злоти (31.12.2018 г.: лева, украински гривни и евро).

Средното ниво на годишните лихвени равнища по разплащателните сметки в лева и валута е в границите от 0% до 1% (2018 г.: от 0.01% до 0.18%), а на депозитните сметки в лева и валута е основно в границите от 0.4% до 9% (2018 г.: от 0.4 % до 10%).

Краткосрочно блокираните парични средства в размер на 34 х.лв. (31.12.2018 г.: 26 х.лв.) представляват основно блокирани средства по гаранции за изпълнение.

Към 31.12.2018 г. блокираните парични средства в размер на 1,009 х. лв. представляват парични средства в специална (ескроу) сметка по договор за придобиване на дялове от Лековит ООД Сърбия.

28. СОБСТВЕН КАПИТАЛ

Основен акционерен капитал

Към 31.12.2019 г. регистрираният акционерен капитал на Софарма АД възлиза на 134,798 х.лв., разпределени в 134,797,899 акции с номинална стойност един лев за акция.

<i>Издадени и напълно платени обикновени акции</i>	<i>Акции</i>	<i>Основен капитал, нетно от обратно изкупени акции</i>
	<i>брой</i>	<i>BGN '000</i>
Салдо на 1 януари 2018 година	125,764,919	100,964
Плащания на база акции	288,500	1,082
Обратно изкупени собствени акции	(210,462)	(861)
Продадени обратно изкупени собствени акции	73,606	276
Салдо на 31 декември 2018 година	125,916,563	101,461
Салдо на 1 януари 2019 година	125,916,563	101,461
Обратно изкупени собствени акции	(232,131)	(805)
Салдо на 31 декември 2019 година	125,684,432	100,656

Акциите на Софарма АД са обикновени, безналични с право на получаване на дивидент и ликвидационен дял и са регистрирани за търговия на Българска фондова борса – София АД и Варшавската фондова борса.

Обратно изкупените собствени акции са 9,113,467 броя в размер на 34,142 х.лв. (31.12.2018 г.: 8,881,336 броя в размер на 33,337 х.лв.).

Законовите резерви в размер на 59,297 х.лв. (31.12.2018 г.: 55,967 х.лв.) са формирани от разпределение на печалбата на дружеството-майка и включват изцяло сумите за фонд “Резервен”.

Преоценъчният резерв - за имоти, машини и оборудване в размер на 28,871 х.лв. (31.12.2018 г.: 29,264 х.лв.) е формиран от положителната разлика между балансовата стойност на имотите, машините, оборудването на дружествата от Групата и техните справедливи стойности към датите на съответните редовни преоценки. Ефектът на отсрочените данъци върху преоценъчния резерв е отчетен директно, чрез други компоненти на всеобхватния доход за годината.

Резервът по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход в размер на 2,873 х.лв. (31.12.2018 г.: 2,933 х.лв.) е формиран от ефектите от оценка по справедлива стойност на другите дългосрочни капиталови инвестиции (включително консолидирания дял от изменението на този резерв в асоциирани дружества при оценката им по метода на собствения капитал). При отписване на тези инвестиции, формираният резерв не се рециклира през отчета за всеобхватния доход (през печелбата или загубата за периода).

Резервът от преизчисление във валутата на представяне на чуждестранни дейности в размер на 4,078 х.лв. (31.12.2018 г.: 834 х.лв.) е формиран от курсовите разлики, възникнали в резултат на преизчисляването на валутата на финансовите отчети на чуждестранните дружества във валутата на представяне на Групата.

Резервът „Неразпределена печалба“ включва реализирани печалби и загуби от минали години на дружества от Групата и част от генерирания общ всеобхватен доход за годината.

Към 31 декември **неразпределената печалба** е в размер на 360,656 х.лв. (31.12.2018 г.: 285,101 х.лв.), включва и признатата натрупана актюерска загуба в размер на 2,390 х.лв. (31.12.2018 г.: 2,363 х.лв.), отчетена при последващи оценки на планове с дефинирани пенсионни доходи във връзка с промяната в МСС 19 *Пенсионни и други доходи на наети лица*.

	2019	2018
Средно претеглен брой акции	125,896,515	125,798,842
Нетна печалба за годината, отнасяща се към притежателите на собствения капитал на дружеството-майка (BGN'000)	86,994	28,343
Нетна печалба на акция (BGN)	0.69	0.23

29. ДЪЛГОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ

	Договоре- на сума на заема	Падеж	31.12.2019			31.12.2018		
			Дългосро- чна част	Краткосро- чна част	Общо	Дългосро- чна част	Краткосро- чна част	Общо
			BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Кредитни линии и заеми за оборотни средства								
евро	6,500	26.07.2021	11,744	-	11,744	-	-	-
лева	16,000	30.06.2024	8,186	2,462	10,648	10,648	2,462	13,110
евро	5,210	26.05.2026	6,447	722	7,169	-	-	-
лева	4,000	20.09.2027	4,000	-	4,000	-	-	-
лева	4,330	10.07.2028	3,107	204	3,311	1,113	-	1,113
щ.д.	3,600	30.06.2023	2,865	437	3,302	1,657	131	1,788
евро	1,100	26.03.2021	2,150	-	2,150	-	-	-
евро	590	31.05.2022	640	188	828	825	188	1,013
бел.рубли	3,350	26.06.2021	499	1,012	1,511	1,425	973	2,398
лева	4,250	16.04.2023	471	207	678	680	209	889
азер.манат	23	15.04.2022	8	7	15	-	-	-
евро	300	05.07.2020	-	118	118	118	235	353
лева	120	25.08.2020	-	15	15	16	24	40
евро	33	31.05.2021	-	-	-	13	8	21
сръбски динар	6,000	25.03.2019	-	-	-	-	6	6
евро	30	30.12.2019	-	-	-	-	17	17

	Договоре- на сума на заема	Падеж	31.12.2019			31.12.2018		
			Дългосро- чна част	Краткосро- чна част	Общо	Дългосро- чна част	Краткосро- чна част	Общо
			BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Инвестиционни заеми								
евро	12,000	24.04.2024	13,064	3,701	16,765	14,995	3,386	18,381
евро	32,000	15.04.2021	2,386	7,160	9,546	9,539	7,157	16,696
евро	2,094	25.12.2023	1,250	416	1,666	-	-	-
евро	172	28.02.2021	11	67	78	78	67	145
азер.манат	35	16.03.2021	4	14	18	17	11	28
Общо			56,832	16,730	73,562	41,124	14,874	55,998

Групата постепенно е установила политика на ежегодно преговаряне на условията на първоначално договорени дългосрочни кредитни линии, вкл. падежните срокове. От датата на преговарянето удължените кредитни линии се представят като краткосрочни банкови заеми (Приложение № 35). Получените банкови заеми в евро са договорени основно при лихвен процент, определен на база EURIBOR плюс надбавка до 3% или фиксиран до 2,35%, за левовите кредити – до 4.1% фиксиран и за банков заем в азербайджански манат – 24.10% фиксиран, за банковите заеми в щатски долари – 8% фиксиран, за банковите заеми в беларуска рубла – 11.87% фиксиран (2018 г.: за евро - EURIBOR плюс надбавка до 3.5% или фиксиран до 2.35%, за левовите кредити – до 4.1% фиксиран, за банковите заеми в сръбски динар – BELIBOR плюс надбавка 0.5% и за банков заем в азербайджански манат – 24.10% фиксиран, за банковите заеми в щатски долари – 8% фиксиран, за банковите заеми в беларуска рубла – 11.50% фиксиран). Кредитите са за оборотни средства.

Инвестиционните кредити са с цел покупка на дълготрайни материални активи и разширение на дейността.

В полза на банките-кредитори за обезпечение на посочените по-горе заеми са учредени:

- Ипотеки на недвижими имоти (Приложение № 16);
- Особени залози на:
 - машини и оборудване (Приложение № 16);
 - материални запаси (Приложение № 23);
 - търговски вземания (Приложение № 24).

Равнение на движението на пасивите, произтичащи от финансовата дейност

Таблицата по-долу представя промените в пасивите от финансовата дейност, като представя както паричните, така и непаричните промени. Пасивите, произтичащи от финансовата дейност, са тези, за които паричните потоци са, или бъдещите парични потоци ще бъдат, класифицирани в отчета за парични потоци на Дружеството като парични потоци от финансова дейност.

	<i>Промени в паричните потоци от финансова дейност (*)</i>		<i>Непарични промени</i>			<i>Други промени</i>		
	<i>01/01/2019 г.</i>	<i>Придобиване на дъщерно предприятие (Приложение №44)</i>	<i>Нововъзникнали задължения през годината</i>	<i>Компенсирани с вземания по договор с факторинг</i>	<i>Признати приходи от финансиране</i>	<i>31/12/2019 г.</i>		
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	
Банкови заеми (Приложения № 29 и 35)	298,857	48,056	-	-	-	-	1,478	348,391
Факторинг (Приложение № 38)	21,791	200,396	-	-	(197,415)	-	-	24,772
Задължения по договори за лизинг (Приложение № 33)	3,682	(13,095)	-	50,282	-	-	-	40,869
Заеми от други предприятия	295	(188)	-	-	-	-	2	109
Дивиденди	681	(3,495)	-	10,259	-	-	(575)	6,870
Получени правителствени финансираня	8,262	4,355	-	-	-	(842)	124	11,899
Общо	333,568	236,029	-	60,541	(197,415)	(842)	1,029	432,910
Неконтролиращо участие при емисия на капитал в дъщерни дружества	-	655	-	-	-	-	-	-
Обратно изкупени собствени акции (Приложение № 28)	-	(805)	-	-	-	-	-	-
Нетни парични потоци от финансова дейност	-	235,879	-	-	-	-	-	-

ГРУПА СОФАРМА
КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2019 година

	01/01/2018 г.	Промени в паричните потоци от финансова дейност (*)	Непарични промени			Други промени		31/12/2018 г.
			Придобиване на дъщерно предприятие (Приложение №44)	Нововъзникнали задължения през годината	Компенсирани с вземания по договор с факторинг	Признати приходи от финансиране	BGN'000	
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000		BGN'000	BGN'000
Банкови заеми (Приложения № 29 и 35)	259,169	38,842	257	-	-	-	589	298,857
Факторинг (Приложение № 38)	19,403	153,261	-	-	(150,873)	-	-	21,791
Задължения по договори за лизинг (Приложение № 33)	3,221	(2,205)	8	2,658	-	-	-	3,682
Заеми от други предприятия)	157	(164)	-	295	-	-	7	295
Дивиденди	586	(22,613)	-	22,739	-	-	(31)	681
Получени правителствени финансираня	9,117	-	-	-	-	(889)	34	8,262
Общо	291,653	167,121	265	25,692	(150,873)	(889)	599	333,568
Неконтролиращо участие при емисия на капитал в дъщерни дружества	-	206	-	-	-	-	-	-
Обратно изкупени собствени акции (Приложение № 28)	-	(850)	-	-	-	-	-	-
Нетни парични потоци от финансова дейност	-	166,477	-	-	-	-	-	-

30. АКТИВИ И ПАСИВИ ПО ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ

Общото изменение на *активите и пасивите по отсрочени данъци* на Групата през съответната финансова година е както следва:

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Салдо на 1 януари	(10,191)	(12,362)
<i>в т.ч.: Активи по отсрочени данъци</i>	<i>1,590</i>	<i>1,342</i>
<i>в т.ч.: Пасиви по отсрочени данъци</i>	<i>(11,781)</i>	<i>(13,704)</i>
Придобити при покупка на дъщерни дружества	(132)	(754)
Признати в печалбата или загубата за годината	4,357	2,312
Признати в други компоненти на всеобхватния доход	(20)	-
Отписани при освобождаване от дъщерно дружество	413	-
Признати в отчета за собствения капитал и текущата данъчна декларация	51	477
Резерв от преизчисление във валутата на представяне	(253)	136
Салдо на 31 декември	(5,775)	(10,191)
<i>в т.ч.: Активи по отсрочени данъци</i>	<i>2,421</i>	<i>1,590</i>
<i>в т.ч.: Пасиви по отсрочени данъци</i>	<i>(8,196)</i>	<i>(11,781)</i>

Към 31.12.2019 г. Групата не е признала отсрочени данъчни активи в размер на 1,998 х.лв. (31.12.2018 г. за 3,780 х.лв.) за временни разлики с натрупване, в т.ч. данъчни загуби за пренасяне за 15,155 х. лв. (31.12.2018 г. за 23,491 х.лв.).

При признаването на отсрочените данъчни активи е взета предвид вероятността отделните разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на дружествата от Групата да генерират достатъчна данъчна печалба (*Приложение № 2.28*)

ГРУПА СОФАРМА
КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2019 година

Изменението в салдото на *активите/(пасивите) по отсрочените данъци* за 2019 г. по обекти на временни разлики е както следва:

<i>Отсрочени данъчни активи (по временни разлики)</i>	<i>Салдо на 1 януари 2019</i>	<i>Придобити при покупка на дъщерно дружество</i>	<i>Признати в печалбата или загубата за годината</i>	<i>Признати в други компоненти на всеобхватния доход</i>	<i>Отписани при освобождаване от дъщерно дружество</i>	<i>Признати в отчета за собствения капитал и текущата данъчна декларация</i>	<i>Резерв от преизчисление във валутата на представяне</i>	<i>Салдо на 31 декември 2019</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
<i>Активи/(Пасиви)</i>								<i>Активи/(Пасиви)</i>
Нематериални активи	(99)	-	59	-	-	-	26	(14)
Други дългосрочни капиталови инвестиции	(100)	-	104	-	-	-	(5)	(1)
Материални запаси	2,926	-	391	-	-	-	11	3,328
Търговски вземания	1,060	-	(127)	-	2	-	(5)	930
Парични средства	17	-	-	-	-	-	-	17
Задължения към персонала при пенсиониране	1,016	-	267	-	-	-	9	1,292
Други текущи задължения	372	-	235	-	(16)	-	1	592
Имоти, машини и оборудване	(8,565)	-	217	(20)	-	51	(103)	(8,419)
Нематериални активи при бизнес комбинации	(6,455)	(132)	3,290	-	427	-	(187)	(3,057)
Лизингови договори	-	-	91	-	-	-	(1)	90
Инвестиционни имоти	(363)	-	(170)	-	-	-	-	(533)
	(10,191)	(132)	4,357	(20)	413	51	(253)	(5,775)

Изменението в салдото на *активите/(пасивите) по отсрочените данъци* за 2018 г. по обекти на временни разлики е както следва:

<i>Отсрочени данъчни активи (по временни разлики)</i>	<i>Салдо на 1 януари 2018</i>	<i>Придобити при покупка на дъщерно дружество</i>	<i>Признати в печалбата или загубата за годината</i>	<i>Признати в други компоненти на всеобхватния доход</i>	<i>Отписани при освобождаване от дъщерно дружество</i>	<i>Признати в отчета за собствения капитал и текущата данъчна декларация</i>	<i>Резерв от преизчисление във валутата на представяне</i>	<i>Салдо на 31 декември 2018</i>
	<i>Активи/(Пасиви)</i>							<i>Активи/(Пасиви)</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Нематериални активи	192	-	(297)	-	-	-	6	(99)
Инвестиции на разположение и за продажба	(46)	-	(58)	-	-	-	4	(100)
Материални запаси	2,435	-	428	-	-	64	(1)	2,926
Търговски вземания	766	-	(18)	-	-	313	(1)	1,060
Парични средства	17	-	-	-	-	-	-	17
Задължения към персонала при пенсиониране	1,058	-	(25)	-	-	(24)	7	1,016
Други текущи задължения	179	-	166	-	-	30	(3)	372
Имоти, машини и оборудване	(9,804)	-	1,180	-	-	94	(35)	(8,565)
Нематериални активи при бизнес комбинации	(6,896)	(754)	1,036	-	-	-	159	(6,455)
Инвестиционни имоти	(263)	-	(100)	-	-	-	-	(363)
	(12,362)	(754)	2,312	-	-	477	136	(10,191)

31. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Във връзка с прилагането на МСФО 16 Лизинг от 1 януари 2019 г., в „Дългосрочни задължения към свързани лица“ са представени дългосрочните задължения към свързани лица по договори за лизинг на земи и сгради. Към 31 декември дългосрочната част на тези задължения е в размер на 2,972 х.лв.

Включените в отчета за финансовото състояние задължения по лизинг са в лева и са представени нетно от дължимата в бъдеще лихва, както следва:

	2019
	BGN'000
Салдо на 1 януари, изчислено по МСС 17	-
Суми, признати в началното салдо на задълженията по лизинг от преизчислението при модифицираното прилагане на МСФО 16 за първи път	6,174
Начално салдо на задълженията по лизинг на 1 януари (Приложение № 33)	6,174
Салдо в края на периода (Приложение № 33):	
До една година	2,045
Над една година	2,972
	5,017

Дължимите в рамките на следващите 12 месеца лизингови вноски са представени в консолидирания годишен отчет за финансовото състояние в текущите задължения, в статията „Задължения към свързани предприятия“ (Приложение № 37).

32. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА

Дългосрочните задължения към персонала към 31 декември включват:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране	6,287	5,666
Задължения по дългосрочни доходи за тантиеми	339	349
Общо	6,626	6,015

Дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране

Дългосрочните задължения към персонала включват сегашната стойност на задължението на дружествата от Групата, опериращи основно в *България и Украйна*, за изплащане на обезщетения на наетия персонал към датата на отчета за финансово състояние при настъпване на пенсионна възраст. Съгласно Кодекса на труда в *България* всеки служител има право на обезщетение в размер на две брутни заплати при пенсиониране, а ако е работил при същия работодател през последните 10 години от трудовия му стаж, обезщетението е в размер на шест брутни заплати към момента на пенсиониране (Приложение № 2.24).

Задълженията на работодателя към персонала при пенсиониране за дружествата извън България, са както следва:

- *Украйна* – работодателят има задължение да изплати между 100 и 200 украински гривни (между 6 лв. и 14 лв.) според трудовия стаж на работника и социални пенсии, които дружеството начислява след пенсиониране на служителите поради специфични условия на труд;
- *Латвия, Беларус и Молдова* – работодателят няма законово задължение към персонала при пенсиониране;
- *Казахстан* - съгласно Казахстанското законодателство работодателят няма законово задължение към персонала при пенсиониране;
- *Сърбия* – работодателят е задължен да изплати 3 средни работни заплати.

Изменението в сегашната стойност на задълженията към персонала при пенсиониране е както следва:

	2019	2018
	BGN'000	BGN '000
Сегашна стойност на задължението на 1 януари	5,666	5,177
Разходи за текущ стаж за годината	721	642
Разходи за лихви за годината	121	132
Нетна актюерска загуба, призната през годината	23	50
(Приходи) от минал стаж във връзка с извършените съкращения на персонал	(3)	-
Ефект от преизчисление	102	27
Плащания през годината	(375)	(441)
Ефекти от последващи оценки за годината, в т.ч.:	32	79
<i>Актюерски загуби от промени във финансовите предположения</i>	223	166
<i>Актюерски загуби от промени в демографските предположения</i>	21	19
<i>Актюерски загуби от корекции, дължащи се на минал опит</i>	(212)	(106)
Сегашна стойност на задължението на 31 декември	6,287	5,666

Начислените суми в консолидирания отчет за всеобхватния доход по дългосрочни доходи на персонала при пенсиониране са както следва:

	2019	2018
	BGN'000	BGN '000
Разходи за текущ стаж за годината	721	642
Разходи за лихви за годината	121	132
Нетна актюерска загуба, призната през годината (Приходи) от минал стаж във връзка с извършените съкращения на персонал	23	50
	<u>(3)</u>	<u>-</u>
Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи, признати в печалбата или загубата (Приложение № 8)	<u>862</u>	<u>824</u>
Ефекти от последващи оценки на задълженията към персонала при пенсиониране в т.ч. от: <i>Актюерски загуби от промени във финансовите предположения</i>	223	166
<i>Актюерски загуби от промени в демографски предположения</i>	21	19
<i>Актюерски загуби от корекции, дължащи се на минал опит</i>	<u>(212)</u>	<u>(106)</u>
Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи, признати в други компоненти на всеобхватния доход (Приложение № 15)	<u>32</u>	<u>79</u>
Общо	<u>894</u>	<u>903</u>

При определяне на настоящата стойност към 31.12.2019 г. за дружествата в България са направени следните актюерски предположения:

- за определяне на дисконтовия фактор е използвана норма на база годишен лихвен процент в размер на 0.6 %. (2018 г.: 1 %). Направеното предположение се базира на данните за доходността на дългосрочните ДЦК с 10 годишен матуритет;
- предположението за бъдещото ниво на работните заплати се базира на предоставената информация от ръководството на дружеството и е в размер между 0 и 5% годишен ръст спрямо предходния отчетен период (2018 г.: 3 и 5 %);
- смъртност – по таблицата за смъртност на НСИ за общата смъртност на населението на България за периода 2016 г. - 2018 г. (2018 г: 2015 г. - 2017 г.);
- темп на текучество – между 0% и 20% в зависимост от пет обособени възрастови групи (2018 г.: между 0 и 20 %).

Този план с дефинирани доходи създава експозиция на дружествата от Групата към следните рискове: инвестиционен, лихвен, риск свързан с дълголетие и риск свързан с нарастването на работните заплати. Ръководството на дружеството – майка ги определя по следния начин:

- за инвестиционния – доколкото това е нефондиран план, дружествата от Групата следва да наблюдават и текущо да балансират предстоящите плащания по него с осигуряването на достатъчен паричен ресурс. Историческият опит, а и структурата на задължението, показват, че необходимият по години ресурс не е съществен спрямо обичайно поддържаните ликвидни средства;

- за лихвения - всяко намаление на доходността на ДЦК с подобна срочност води до увеличение на задължението по плана;
- за риска, свързан с дълголетие - сегашната стойност на задължението към персонала при пенсиониране се изчислява прилагайки най-добрата преценка и актуална информация за смъртността на участниците в плана. Увеличението на продължителността на живота би повлияла за евентуално увеличение на задължението. През последните години се наблюдава относителна устойчивост на този показател; и
- за риска, свързан с нарастването на работните заплати - сегашната стойност на задължението към персонала при пенсиониране се изчислява прилагайки най-добрата преценка за бъдещото нарастване на работните заплати на участниците в плана. Такова увеличение би довело до увеличение на задължението на плана.

Анализът на чувствителността на основните актюерски предположения се основава на разумно възможните промени в тези предположения към края на отчетния период като се приема, че останалите остават непроменени.

Ефектите от изменението (увеличение или намаление) с 1 % на ръст на заплатите, дисконтовата норма и текучеството върху сумата на отчетените разходи за текущ стаж и лихви за 2019 г. и респ. върху сегашната стойност на задължението за изплащане на дефинирани доходи при пенсиониране, са оценени както следва:

Ефекти върху размера на отчетените разходи за 2019 г. от промяна на основните предположения:

	<i>Увеличение</i> BGN '000	<i>Намаление</i> BGN '000
Изменение на ръста на заплатите	86	(75)
Изменение на дисконтовата норма	(24)	27
Изменение на текучеството	(52)	61

Ефекти върху размера на отчетеното задължение към 31.12.2019 г. от промяна на основните предположения:

	<i>Увеличение</i> BGN '000	<i>Намаление</i> BGN '000
Изменение на ръста на заплатите	527	(451)
Изменение на дисконтовата норма	(462)	554
Изменение на текучеството	(362)	421

Средно претеглената дюрация на задълженията за изплащане на дефинирани доходи на персонала е в диапазона от 5.4 до 29.3 години.

Очакваните плащания на обезщетения при пенсиониране по плана с дефинирани доходи за следващите пет години е както следва:

<i>Прогнозни плащания</i>	<i>Пенсиониране по възраст и стаж BGN '000</i>	<i>Пенсиониране по болест BGN '000</i>	<i>Общо BGN '000</i>
Плащания през 2020 г	1,000	20	1,020
Плащания през 2021 г	413	20	433
Плащания през 2022 г	342	20	362
Плащания през 2023 г	542	21	563
Плащания през 2024 г	477	23	500
	2,774	104	2,878

Задължения по дългосрочни доходи за тантиеми

Към 31.12.2019 г. в стойността на дългосрочните задължения към персонала са включени и 339 х.лв. (31.12.2018 г.: 349 х.лв.), представляващи задължения към персонала, свързани с изплащането на тантиеми за период от повече от 12 м. - до 2022 г. (2018 г.: до 2021 г.).

33. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ЛИЗИНГ

	<i>Задължения по лизинг</i>	<i>Задължения по лизинг към свързани лица (Приложение № 31)</i>	<i>Общо</i>
	<i>2019 BGN'000</i>	<i>2019 BGN'000</i>	<i>2019 BGN'000</i>
Салдо на 1 януари, изчислено по МСС 17	3,682	-	3,682
Суми, признати в началното салдо на задълженията по лизинг от преизчислението при модифицираното прилагане на МСФО 16 за първи път	32,017	6,174	38,191
Начално салдо на задълженията по лизинг на 1 януари	35,699	6,174	41,873
Салдо в края на периода:			
До една година	10,012	2,045	12,057
Над една година	25,840	2,972	28,812
	35,852	5,017	40,869

Задълженията по лизинг към свързани лица са представени в Дългосрочни задължения към свързани лица (*Приложение № 31*) и Задължения към свързани предприятия (*Приложение № 37*).

В отчета за финансовото състояние, в статията Имоти, машини и оборудване са представени следните обекти и суми, свързани с договори за лизинг:

Активи право на ползване

	<i>земи</i>	<i>сгради</i>	<i>транспортни средства</i>	<i>стопански инвентар и други</i>	<i>общо</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Отчетна стойност					
Салдо на 1 януари 2019 г.	-	-	7,212	316	7,528
<i>Ефект от прилагане на МСФО 16 (Приложение № 49)</i>	-	35,655	2,524	12	38,191
<i>Салдо на 1 януари (преизчислено)</i>	-	35,655	9,736	328	45,719
Увеличения/придобити	29	12,052	3,597	178	15,856
Намаления/отписани	-	(5,982)	(783)	(297)	(7,062)
31 декември 2019 г.	29	41,725	12,550	209	54,513
<i>Натрупана амортизация</i>					
<i>1 януари 2019 г.</i>	-	-	3,026	10	3,036
Начислена амортизация за периода	1	9,121	2,644	40	11,806
Отписана амортизация	-	(595)	(631)	(6)	(1,232)
31 декември 2019 г.	1	8,526	5,039	44	13,610
Балансова стойност на 1 януари 2019 г.	-	-	4,186	306	4,492
Балансова стойност на 1 януари 2019 г. (преизчислена) (Приложение № 49)	-	35,655	6,710	318	42,683
Балансова стойност на 31 декември 2019 г. (Приложение № 16)	28	33,199	7,511	165	40,903

Разходи, признати в отчета за всеобхватния доход, в т.ч. по договори за лизинг със свързани лица

	2019
	BGN'000
Разходи за амортизация на активи „право на ползване“ (включени в разходи за амортизация)	11,806
Разходи за лихви за задълженията по лизинг (включени във финансови разходи)	1,736
Разходи, свързани с краткосрочни лизингови договори (включени в разходи за външни услуги)	1,107
Нетна печалба от курсови разлики по договори за лизинг (включени във финансови приходи)	149
Разходи, свързани с променливи лизингови плащания, които не са включени в оценката на задължението по лизинг (включени в разходи за външни услуги)	127
Разходи, свързани с лизингови договори на активи на ниски стойности (включени в разходи за външни услуги)	39

Променливи лизингови плащания

Някои договори за наем на сгради, съдържат клауза за променливи лизингови плащания на база оборот продажби, индексирани на цени в зависимост от инфлационния коефициент. Променливите плащания са свързани с редица причини, включително минимизиране на разходите по новооткрити магазини. Променливите лизингови плащания, свързани с продажбите се отчитат като текущ разход и се признават в печалбата и загубата, в периода, в който възникват и се отнасят.

Опции за удължаване и опции за прекратяване

Групата отчита няколко договора за наем, в които има опции за удължаване и опции за прекратяване. Тази опции са договорени от ръководството с цел постигане на гъвкавост при управлението на лизинговите активи и стопанските нужди на Групата.

Ръководството на дружеството-майка прилага съществени преценки при определяне дали има разумна степен на сигурност за упражняване на тези опции. Опции за удължаване и прекратяване са включени в голямата част от договорите за наем на сгради и оборудване на Групата. Основната част от опциите за удължаване и прекратяване могат да бъдат упражнени само от Групата.

Тези предположения се преглеждат, ако настъпи значително събитие или значително обстоятелство, което оказва влияние върху предположенията и ако това събитие е в рамките на контрола на Групата. През текущата година финансовият ефект от преразглеждане на лизинговите срокове с цел включване на определена опция за удължаване или прекратяване, която не е била включена преди, води до увеличаване на признатите задължения по лизинг и активи „право на ползване” в размер на 2,423 х.лв.

Краткосрочни лизингови договори и лизингови договори на активи на ниска стойност

Групата се възползва от освобождаване от изискването за признаване по стандарта за краткосрочни лизингови договори (договори, чиито срок е до 12 месеца, включително от датата на стартиране на лизинга, без право за придобиването им) на сгради и транспортни средства и за активи на ниска стойност, които включват принтери и други устройства. В Приложение № 49 е представена информация, свързана с промените, които са направени в отчета за финансовото състояние при преминаването към МСФО 16 на 1 януари 2019 г.

34. ПРАВИТЕЛСТВЕНИ ФИНАНСИРАНИЯ

Към 31 декември правителствените финансираия на дружествата от Групата включват:

	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Дългосрочна част на правителствени финансираия	10,940	7,470
Краткосрочна част на правителствени финансираия (<i>Приложение № 41</i>)	959	792
Общо	11,899	8,262

Към 31 декември получените правителствени финансираия са от следните дружества от Групата:

	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Софарма АД	5,398	5,937
Биофарм Инженеринг АД	4,120	1,813
Момина крепост	1,981	-
Ветафарм	400	512
Общо	11,899	8,262

Правителствените финансираия са по европейски оперативни програми и са свързани основно с придобиване на машини и оборудване. (*Приложение № 16*). Краткосрочната част от финансираията в размер на 959 х.лв. (31.12.2018 г.: 792 х.лв.) ще бъде призната като текущ приход през следващите 12 месеца от датата на консолидирания годишен отчет за финансовото състояние и е представена като „други текущи задължения” (*Приложение № 41*).

35. КРАТКОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ

Краткосрочните банкови заеми на Групата към 31 декември са както следва:

<i>Вид валута</i>	<i>Договорена сума</i>	<i>Падеж</i>	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
<i>Банкови заеми (овърдрафти)</i>	<i>'000</i>		<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
евро	32,000	28.02.2020	50,528	52,384
лева	20,000	29.02.2020	20,009	10,002
лева	20,000	21.05.2020	19,948	12,947
лева	24,625	29.02.2020	19,325	-
евро	10,000	28.02.2020	18,363	9,817
евро	7,500	25.07.2020	12,406	10,742
евро	5,100	26.06.2022	9,803	-
евро	5,000	25.07.2020	9,757	9,757
лева	9,779	01.06.2020	9,704	3,636
евро	4,500	31.01.2020	8,741	5,868
евро	4,500	02.09.2020	8,306	7,980
укр.гривни	128,000	18.02.2020	8,190	9,472
евро	3,883	31.01.2020	7,544	9,192
евро	3,000	25.07.2020	5,858	5,863
лева	5,000	28.02.2020	4,992	-
евро	1,500	18.04.2020	2,934	2,543
евро	1,600	31.12.2020	2,753	-
сръбски динар	141,571	01.04.2021	2,347	-
лева	20,000	31.05.2020	987	9,996
лева	1,000	20.09.2021	942	-
бел.рубли	345	20.02.2020	273	257
бел.рубли	230	29.02.2020	193	184
бел.рубли	340	27.02.2020	117	257
бел.рубли	350	16.12.2019	-	265
сръбски динар	47,000	31.01.2020	-	608
сръбски динар	40,000	29.06.2020	-	328
бел.рубли	150	26.11.2019	-	120
евро	3,500	30.09.2019	-	6,715
евро	1,100	26.06.2020	-	2,151
лева	500	20.07.2019	-	440
евро	257	08.08.2019	-	335
евро	373	02.07.2019	-	425
евро	135	24.12.2019	-	265
евро	126	28.10.2019	-	205
бел.рубли	21	30.06.2019	-	17
евро	500	06.03.2019	-	978
евро	500	11.03.2019	-	978
			224,020	174,727

<i>Вид валута</i>	<i>Договорена сума BGN'000</i>	<i>Падеж</i>	<i>31.12.2019 BGN'000</i>	<i>31.12.2018 BGN'000</i>
Кредитни линии				
лева	20,000	30.11.2020	19,782	19,254
лева	10,000	29.02.2020	10,000	10,000
евро	3,800	04.01.2021	7,206	6,507
евро	5,000	31.08.2020	6,574	-
бел.рубли	5,764	17.06.2020	4,808	4,753
евро	1,000	31.12.2020	1,810	-
лева	1,000	20.12.2023	629	128
евро	9,900	31.08.2019	-	15,908
бел.рубли	1,200	08.01.2020	-	961
бел.рубли	1,000	06.07.2020	-	791
бел.рубли	500	31.03.2020	-	396
бел.рубли	376	18.10.2021	-	298
бел.рубли	345	08.01.2020	-	273
бел.рубли	210	04.05.2021	-	168
бел.рубли	210	13.02.2021	-	166
бел.рубли	150	31.10.2020	-	101
бел.рубли	150	08.01.2020	-	117
бел.рубли	10,500	20.02.2021	-	8,311
			50,809	68,132
			274,829	242,859

Получените банкови заеми в евро са договорени основно при лихвен процент, определен на база EURIBOR плюс надбавка до 2.35% или фиксиран до 12%; за левовите кредити – референтен лихвен процент на съответната банка плюс надбавка до 2.6% и фиксиран до 2%; за сръбски динар – EURIBOR плюс надбавка до 1,55%; за беларуски рубли – до 13,8% фиксиран; за украински гривни 15% фиксиран (2018 г.: EURIBOR плюс надбавка до 2.2% или фиксиран до 12%, EONIA плюс надбавка до 2.1%; за левовите кредити – референтен лихвен процент на съответната банка плюс надбавка до 2.6% и фиксиран до 3.2%; за сръбски динар – BELIBOR плюс надбавка до 1,5%; за беларуски рубли – до 13,8% фиксиран; за украински гривни 22.4% фиксиран и за щатски долари 12% фиксиран). Кредитите са за оборотни средства.

В полза на банките кредитори за обезпечение на посочените по-горе заеми са учредени особени залози на:

- машини и оборудване (*Приложение № 16*);
- суровини, материали и готова продукция (*Приложение № 23*);
- търговски вземания (*Приложение № 24*).

Към 31.12.2019 г. са учредени особени залози върху вземания от свързани лица, подлежащи на консолидация и елиминирани за целите на консолидираня годишен финансов отчет в размер на 71,672 х.лв. (31.12.2018 г.: 66,507 х.лв.) като обезпечение по получени от Групата банкови заеми и издадени банкови гаранции (*Приложения № 29, № 35 и № 42*).

36. ТЪРГОВСКИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

<i>Търговските задължения</i> включват:	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Задължения към доставчици	115,627	123,627
Получени аванси от клиенти	780	849
Общо	116,407	124,476
<i>Задълженията към доставчици</i> са към:	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Доставчици извън РБългария	83,077	94,616
Доставчици от РБългария	32,550	29,011
Общо	115,627	123,627

Задълженията към доставчици са текущи, безлихвени и са за получени материали, стоки и услуги. Средният кредитен период, за който обичайно не се начислява лихва по търговски задължения е до 180 дни.

37. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ СВЪРЗАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

<i>Задълженията към свързани предприятия</i> включват:	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Задължения към дружества - основни акционери	3,138	58
Задължения към дружества свързани чрез основен акционер	2,864	78
Задължения към дружества свързани чрез ключов управленски персонал	1,643	293
Задължения към дружества, контролирани от асоциирано дружество	5	20
Други свързани лица	18	18
Общо	7,668	467
<i>Задълженията към свързани предприятия по видове са:</i>	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Задължения за дивиденди	3,107	-
Краткосрочни задължения по лизингови договори	2,045	-
Задължения за доставки на стоки и материали	1,150	110
Доставка на услуги	1,063	278
Задължение за доставка на дълготрайни активи	299	45
Задължения по аванси	-	34
Други	4	-
Общо	7,668	467

Задълженията към свързани предприятия са текущи, в лева, безлихвени и не са обезпечени допълнително със специален залог или гаранция от Групата.

38. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ДОГОВОР ЗА ФАКТОРИНГ

Дружество от Групата има сключен договор за факторинг с финансова институция (Фактор) от 19.01.2016 г. за прехвърляне на съществуващи неизискуеми вземания от свои клиенти. Факторът има правото на обратен иск (право на регрес) за всички авансово платени суми, независимо дали са включени или не в одобрения кредитен лимит. Одобреният кредитен лимит е 40,000 хил.лв. (2018 г.: 40,000 хил. лв.) Прехвърлените фактури се плащат авансово до 90 % (деветдесет процента) от тяхната стойност с включен ДДС. Лихвата за авансово преведените средства е 1М РЛП +1.55% на годишна база и се удържа на едномесечен период в края на всеки календарен месец.

Към 31.12.2019 г. задължението по договора за факторинг е в размер на 24,772 хил.лв. (31.12.2018 г.: 21,791 х.лв.).

Общо предоставеното финансиране през 2019 г. е в размер на 200,845 х.лв. (2018 г.: 153,574 х.лв.) (Приложение № 2.18).

39. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

Задълженията към персонала и за социалното осигуряване включват:

	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Задължения към персонала, в т.ч.:	12,443	11,474
<i>текущи задължения по възнаграждения</i>	6,048	5,733
<i>начисления за непозвани компенсируеми отпуски</i>	3,318	2,711
<i>Тантиеми</i>	3,077	3,030
Задължения по социалното осигуряване, в т.ч.:	2,975	2,702
<i>текущи задължения по вноски към социалното осигуряване</i>	2,494	2,313
<i>начисления за непозвани компенсируеми отпуски</i>	481	389
Общо	15,418	14,176

40. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДАНЪЦИ

Задълженията за данъци включват:

	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
ДДС	4,146	3,995
Данъци върху печалбата	1,509	1,092
Данъци върху доходите на физическите лица	963	857
Данъци върху разходите	523	607
Данъци при източника	7	5
Други	69	119
Общо	7,217	6,675

До датата на издаване на настоящия консолидиран годишен отчет в дружествата от Групата са извършени ревизии и проверки, както следва:

Дружество	Пълна данъчна ревизия	Ревизия по ДДС	Проверка по осигурително законодателство
Софарма АД	31.12.2011	31.12.2011	30.09.2013
Софарма Трейдинг АД	31.12.2011	31.12.2017	30.04.2018
Софармаси ЕООД	няма	30.09.2019	няма
Софармаси 2 ЕООД	няма	30.06.2019	няма
Софармаси 3 ЕООД	няма	30.11.2017	няма
Софармаси 4 ЕООД	няма	30.04.2019	няма
Софармаси 5 ЕООД	няма	30.06.2019	няма
Софармаси 6 ЕООД	няма	31.07.2019	няма
Софармаси 7 ЕООД	няма	31.05.2019	няма
Софармаси 8 ЕООД	няма	30.11.2018	няма
Софармаси 9 ЕООД	няма	30.09.2019	няма
Софармаси 10 ЕООД	няма	30.06.2019	няма
Софармаси 11 ЕООД	няма	31.08.2018	няма
Софармаси 12 ЕООД	няма	30.11.2018	няма
Софармаси 13 ЕООД	няма	30.06.2019	няма
Софармаси 14 ЕООД	няма	30.11.2018	няма
Софармаси 15 ЕООД	няма	28.02.2018	няма
Софармаси 16 ЕООД	няма	31.08.2019	няма
Биофарм Инженеринг АД	31.12.2014	31.10.2019	30.04.2009
Момина крепост АД	31.12.2005	31.10.2006	31.10.2006
Фармалогистика АД	31.12.2005	31.12.2007	няма
Софарма Билдингс АДСИЦ	няма	31.10.2019	няма
Електронкомерс ЕООД	31.12.2005	30.04.2006	няма
ПАО Витамини	31.12.2013	31.12.2013	01.04.2014
ООО Софарма Украйна	31.12.2014	31.12.2014	30.06.2016
СИА Бриз	31.12.2016	30.09.2018	31.12.2018
СООО Брититрейд	31.12.2011	31.12.2011	31.12.2011
ООО Табина	31.12.2010	31.12.2010	31.12.2006
СООО Бризфарм	31.12.2012	31.12.2012	няма
БООО СпецАфармация	31.03.2014	31.03.2014	31.12.2014
ООО Беллерофон	01.04.2010	01.04.2010	Няма
ОДО Меджел	30.04.2013	30.04.2013	31.12.2012
Вета Фарма АД	няма	30.09.2019	30.06.2016
СалюсЛайн ОДО	31.10.2007	31.10.2007	31.03.2016
ЗАО Интерфарм	30.04.2013	30.04.2013	няма
Софарма Варшава СП. З.О.О	няма	няма	06.07.2017
Софарма Трейдинг, Сърбия	31.03.2017	30.06.2017	15.04.2017

За дружествата в България данъчна ревизия се извършва в петгодишен срок от изтичане на годината, през която е подадена данъчната декларация за съответното задължение. Ревизията потвърждава окончателно данъчното задължение на съответното дружество-данъчно задължено лице, освен в изрично предвидените от законодателството случаи.

За дружествата извън България данъчна ревизия се извършва както следва: в Украйна, Латвия и Беларус в тригодишен срок, в Полша, Казахстан и Литва – в петгодишен срок, в Сърбия – в десетгодишен срок и в Молдова – в четиригодишен срок.

На дружествата Фитопалаузово АД, Аромания АД, Софармаси 17 ЕООД, Софармаси 18 ЕООД, ООО Фармацевт плюс, ТОО Софарма Казахстан, Софарма Трейдинг Фармасютикълс, Сърбия, ООО Галенафарм, ООО Здравей, ОДО Аленфарм-плюс, Рап Фарма Интернешънъл ООД и УАБ Рецесус не са провеждани пълни данъчни ревизии, ревизии по ДДС и проверки по осигурителното законодателство.

41. ДРУГИ ТЕКУЩИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

<i>Другите текущи задължения</i> включват:	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Задължения за дивиденди	3,763	681
Задължения за възстановяване	2,646	2,199
Пасиви по договори с клиенти	1,495	471
Правителствени финансираня (<i>Приложение № 34</i>)	959	792
Задължения свързани с покупка на дялове	850	-
Присъдени суми по съдебни дела	341	337
Удръжки от работните заплати	212	239
Неизплатено задължение под условие във връзка с придобиване на дялове в дъщерно дружество	-	1,009
Други	733	657
Общо	10,999	6,385

42. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ

Поръчителства и предоставени гаранции

Софарма АД

Дружеството е съдължник по получени банкови кредити, издадени банкови гаранции, сключени лизингови договори, както и е гарант пред банки и доставчици на следните дружества:

	Период на падеж	Вид валута	Размер		Състояние на дълга
			Оригинална Валута	BGN'000	31.12.2019 BGN'000
Доверие Капитал АД	2021 г.	евро	3,000	5,867	4,303
Енергоинвестмънт АД	2021 г.	лева	2,000	2,000	1,039
Минералкомерс АД	2020 г.– 2021 г.	лева	726	726	261
Фармаплант АД	2023 г.	евро	235	460	233
Общо					5,836

Банкови гаранции

Софарма Трейдинг АД

Издадените за дружеството банкови гаранции възлизат на 10,344 х.лв. (31.12.2018 г.: 14,705 х.лв.) и са за гарантиране плащане към доставчици на стоки, за добро изпълнение - гарантиране бъдещи доставки на лекарствени и медицински продукти на болници по сключени договори за доставка, митническа гаранция и участие в търгове.

Банковите гаранции са издадени от:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
ИНГ банк Н.В.	4,527	3,803
Райфайзенбанк ЕАД	3,603	5,200
SG Експресбанк АД	2,214	5,702
	<u>10,344</u>	<u>14,705</u>

Обезпечението по издадените банкови гаранции е както следва:

- Особен залог на стоки в оборот на стойност 2,934 х.лв. (31.12.2018 г.: 8,997 х.лв.) (Приложение № 23).
- Особен залог на вземания от клиенти с балансова стойност 2,347 х.лв. (31.12.2018 г.: 2,347 х.лв.) (Приложение № 24).

Електронкомерс ЕООД

Към 31.12.2019 г. няма издадени банкови гаранции за дружеството (31.12.2018 г.: 47 х.лв.).

Застраховка на гаранции за изпълнение

Софарма Трейдинг АД

Към 31.12.2019 г. Дружеството има сключени договори за застраховка на гаранции за изпълнение в търгове за доставка на лекарства и консумативи в полза на медицински заведения и Министерството на здравеопазването в размер на 4,235 х.лв.

Активи, получени на отговорно пазене

Софарма Трейдинг АД

Съгласно сключени договори за преддистрибуция, дружеството е приело на отговорно пазене стоки към 31.12.2019 г. в размер 8,666 х.лв. (31.12.2018 г.: на 6,242 х.лв.).

Значителни неотменяеми договори и ангажменти

Софарма АД

Дружеството е получило правителствени финансираня по оперативна програма Развитие на конкурентноспособността на българската икономика 2007 – 2013 г. и оперативна програма Енергийна ефективност (Приложения № 34 и 41), свързани с придобиване на дълготрайни активи, реконструкции на сгради и технологично обновление и модернизация на таблетното производство, внедряване на иновативни продукти в ампулното производство, придобиване на общообменни инсталации за вентилация и климатизация при производството на медицински продукти и внедряване на иновативни капки за очи тип „изкуствени сълзи“ (Приложение № 16).

Дружеството е поело ангажимент за срок от 5 години след приключването на съответните проекти да не претърпяват значими изменения, засягащи същността и условията за изпълнение или пораждащи неоправдани изгоди за дружеството, както и изменения, произтичащи от промяна в характера на собствеността на придобитите активи, свързани с финансирането. При неизпълнение на тези изисквания предоставените финансираня подлежат на възстановяване. Към датата на изготвяне на отчета всички изисквания по договорите са спазени.

Биофарм Инженеринг АД

Дружеството е поело ангажимент по договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за срок 5 години след приключване на проекта за придобиване на:

а) линия за производство на разтвори на аминокиселини за парентерално хранене, включваща компоненти за раздуване, пълнене и херметизиране в асептична среда, и

б) изграждане на чисти помещения (таван „омега профил”, преградни стени, врати, блокиращи устройства, осветление, климатизация и други). Срокът започва да тече от 27.04.2015 г. (датата, на която проектът окончателно е одобрен от финансиращата организация) и съгласно договора, проектът не трябва да претърпи значими изменения, засягащи неговата същност, условията за неговото изпълнение или пораждащи неоправдани изгоди за дружеството, както и изменения, произтичащи от промяна в характера на собствеността на елемент от инфраструктурата или прекратяване на производствената дейност. При неизпълнение на тези изисквания предоставеното финансиране подлежи на възстановяване. Към датата на одобрение за издаване на финансовия отчет всички изисквания по договора са спазени.

Вета Фарма АД

Дружеството е получило правителствени финансираня по оперативна програма „Развитие на конкурентноспособността на българската икономика” 2007 – 2013 г. (Приложения № 34 и 41) свързани с повишаване ефективността на предприятията и развитие на благоприятна бизнес среда (Приложение № 16). Дружеството е поело ангажимент за срок от 3 години след приключването на съответните проекти да не претърпяват значими изменения, засягащи същността и условията за изпълнение или пораждащи неоправдани изгоди за дружеството, както и изменения, произтичащи от промяна в характера на собствеността на придобитите активи, свързани с финансирането. При неизпълнение на тези изисквания предоставените финансираня подлежат на възстановяване. Към датата на изготвяне на отчета всички изисквания по договорите са спазени.

Момина крепост АД

През 2017 г. дружеството е поело ангажимент за самоучастие в размер на 2,500 х. лв. по договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по оперативна програма „Иновации и конкурентноспособност” 2014-2020, по проект за повишаване на енергийната ефективност. Проектът е на стойност 4,999 х.лв. и е със срок на изпълнение 24 месеца. Към 31.12.2019 г. е получено авансово плащане по договора в размер на 1,980 х.лв. Дружеството е поело ангажимент за срок от 5 години след приключването на съответния проект да не извършва значими изменения, засягащи същността и условията за изпълнение или пораждащи неоправдани изгоди за дружеството, както и изменения, произтичащи от промяна в характера на собствеността на придобитите активи, свързани с финансирането. При неизпълнение на тези изисквания предоставените финансираня подлежат на възстановяване. Към датата на изготвяне на отчета всички изисквания по договорите са спазени.

43. СЕГМЕНТНО ОТЧИТАНЕ

Сегментното отчитане в Групата е организирано на база два основни бизнес сегмента “производство на фармацевтични продукти” и „дистрибуция на фармацевтични продукти (стоки)”. Към група ”други” се включват производство и дистрибуция на нефармацевтични продукти.

Статиите на приходите, разходите и резултатът на бизнес сегментите, определени в Групата, включват:

	Производство на фармацевтични продукти		Дистрибуция на фармацевтични продукти (стоки)		Други		Елиминирани		Консолидиран	
	2019 BGN'000	2018 BGN'000	2019 BGN'000	2018 BGN'000	2019 BGN'000	2018 BGN'000	2019 BGN'000	2018 BGN'000	2019 BGN'000	2018 BGN'000
Външни продажби	253,155	231,922	1,009,761	929,827	18,671	17,394	-	-	1,281,587	1,179,973
Междусегментни продажби	134,478	137,785	392	50	133	143	(135,003)	(137,978)	-	-
Общо приход	387,633	369,707	1,010,153	929,877	18,804	17,537	(135,003)	(137,978)	1,281,587	1,179,143
Резултат (марж) на сегмента	208,170	126,279	70,545	103,470	5,818	4,764	(81,303)	(17,211)	203,230	217,302
Неразпределени оперативни доходи от дейността									12,421	11,837
Неразпределени оперативни разходи от дейността									(155,959)	(189,996)
Печалба от оперативната дейност									59,692	39,143
Финансови (разходи)/приходи, нетно									(1,438)	(5,694)
Обезценка на нетекущи активи									(18,949)	(186)
Печалба (загуба) от освобождаване от дъщерни дружества									4,448	-
Печалба от асоциирани дружества, нетно									44,660	2,076
Печалба преди данък върху печалбата									88,413	35,339
Разход за данък върху печалбата									(4,054)	(4,702)
Нетна печалба за годината									84,359	30,637
Отнасяща се към притежателите на собствения капитал на дружеството-майка									86,994	28,343
Неконтролиращо участие									(2,635)	2,294

ГРУПА СОФАРМА
КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2019 година

Активите и пасивите на бизнес сегментите ВКЛЮЧВАТ:

<i>Активи по бизнес сегменти</i>	<i>Производство на фармацевтични продукти</i>		<i>Дистрибуция на фармацевтични продукти (стоки)</i>		<i>Други</i>		<i>Общо</i>	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Имоти, машини, оборудване	144,884	148,109	111,718	66,317	25,027	16,282	281,629	230,708
Материални запаси	68,303	75,324	159,725	158,484	1,845	1,955	229,873	235,763
Вземания от свързани предприятия	12,781	36	(5,673)	1,337	4	3	7,112	1,376
Търговски вземания	29,283	20,700	216,084	208,236	10,293	6,975	255,660	235,911
Парични средства и парични еквиваленти	6,955	10,540	19,209	12,110	1,198	1,526	27,362	24,176
Активи на сегмента	262,206	254,709	501,063	446,484	38,367	26,741	801,636	727,934
Неразпределени активи							373,636	282,669
Общо активи							1,175,272	1,010,603

<i>Пасиви по бизнес сегменти</i>	<i>Производство на фармацевтични продукти</i>		<i>Дистрибуция на фармацевтични продукти (стоки)</i>		<i>Други</i>		<i>Общо</i>	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Задължения към персонала и за социалното осигуряване	1,788	1,586	7,542	6,511	401	393	9,731	8,490
Търговски задължения	7,032	9,741	109,222	114,626	153	109	116,407	124,476
Задължения към свързани предприятия	6,536	348	1,128	81	4	38	7,668	467
Банкови заеми	125,246	92,564	223,145	206,293	-	-	348,391	298,857
Пасиви на сегмента	140,602	104,239	341,037	327,511	558	540	482,197	432,290
Неразпределени пасиви							117,303	69,784
Общо пасиви							599,500	502,074

Капиталовите разходи, амортизациите и непаричните разходи, различни от амортизации по бизнес сегменти ВКЛЮЧВАТ:

	<i>Производство на фармацевтични продукти</i>		<i>Дистрибуция на фармацевтични продукти (стоки)</i>		<i>Други</i>		<i>Общо</i>	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Капиталови разходи	12,362	5,408	40,406	20,186	6,157	1,653	58,925	27,247
Амортизация	12,351	12,339	22,945	13,243	1,041	1,095	36,337	26,677
Непарични разходи, различни от амортизация	5,678	3,585	14,403	1,605	99	-	20,180	5,190

Разпределението на приходите на Групата *по видове и по географски области* е както следва:

	<i>България</i>		<i>Европа</i>		<i>Други страни</i>		<i>Общо</i>	
	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Приходи от продажба на готова продукция	101,087	94,926	165,651	132,966	21,787	22,917	288,525	250,809
Приходи от продажба на стоки	714,511	657,068	278,546	271,265	5	1	993,062	928,334
	815,598	751,994	444,197	404,231	21,792	22,918	1,281,587	1,179,143

Балансовата стойност към 31 декември на нетекущите активи на Групата, различни от финансови инструменти, *разпределени по географски области* е както следва:

	<i>България</i>		<i>Европа</i>		<i>Други страни</i>		<i>Общо</i>	
	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Имоти, машини, оборудване	329,859	299,778	48,463	24,540	303	207	378,625	324,525
Нематериални активи	30,124	43,268	12,593	18,915	112	12	42,829	62,195
Репутация	4,419	6,960	11,490	16,556	-	-	15,909	23,516
Инвестиционни имоти	10,856	10,427	-	-	-	-	10,856	10,427
	375,258	360,433	72,546	60,011	415	219	448,219	420,664

Общите приходи от сделки с най-големите клиенти на Групата и съответния бизнес сегмент са както следва:

	<i>2019</i>	<i>%</i>	<i>2018</i>	<i>%</i>
	<i>BGN'000</i>		<i>BGN'000</i>	
Клиент 1	118,410	9%	117,428	10%

Клиент 1 представлява обединение на група предприятия с еднакви бизнес характеристики, които са с общ принципал българската държава.

44. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК

В хода на обичайната си стопанска дейност Групата може да бъде изложена на различни финансови рискове, най-важните от които са: пазарен риск (включващ валутен риск, риск от промяна на справедливата стойност и ценови риск), кредитен риск, ликвиден риск и риск на лихвено-обвързани парични потоци.

Общото управление на риска е фокусирано върху трудностите при прогнозиране на финансовите пазари и достигане минимизиране на потенциалните отрицателни ефекти, които могат да се отразят върху финансовите резултати и състояние на Групата.

Текущо финансовите рискове се идентифицират, измерват и наблюдават с помощта на различни контролни механизми, въведени, за да се определят адекватни цени на продуктите и услугите на дружествата от Групата и на привличения от тях заеман капитал, както и да се оценят адекватно пазарните обстоятелства на правените от тях инвестиции и формите за поддържане на свободните ликвидни средства, без да се допуска неоправдана концентрация на даден риск.

Управлението на рисковете се осъществява текущо от ръководството на дружеството-майка и респективно ръководствата на дъщерните дружества съгласно политиката, определена от Съвета на директорите на дружеството-майка. Съветът на директорите е приел основни принципи за общото управление на финансовия риск, на базата на които са разработени конкретни процедури за управление на отделните специфични рискове, като валутен, ценови, лихвен, кредитен и ликвиден, и за риска при използването на недеривативни инструменти.

Структурата на финансовите активи и пасиви към 31.12.2019 г. е както следва:

Категории финансови инструменти:	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Финансови активи		
Финансови активи по амортизирана стойност в т.ч.:	394,200	297,620
<i>Вземания и заеми (Приложения № 21, № 22, № 24, № 25 и № 26)</i>	366,838	273,491
<i>Парични средства и парични еквиваленти (Приложение № 27)</i>	27,362	24,129
Финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход в т.ч.:	10,079	8,598
<i>Капиталови инвестиции (Приложение № 20)</i>	10,079	8,598
Общо финансови активи	404,279	306,218
Финансови пасиви		
Финансови пасиви по амортизирана стойност в т.ч.:	538,250	451,066
<i>Краткосрочни и дългосрочни банкови заеми (Приложения № 29 и № 35)</i>	348,391	298,857
<i>Други заеми и задължения (Приложения № 36, № 37, № 38 и № 41)</i>	154,007	148,527
<i>Задължения по лизинг (Приложение № 33)</i>	35,852	3,682
Общо финансови пасиви	538,250	451,066

Нетният ефект от начислени/(възстановени) обезценки, свързани с финансови активи и финансови гаранции, признати в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата) е както следва:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Търговски и други вземания, включително от свързани лица	(932)	1,575
Съдебни и присъдени вземания	(396)	(13)
Предоставени заеми по амортизируема стойност	(460)	133
Общо	(1,788)	1,695

Кредитен риск

Кредитен е рискът, при който клиентите на Групата няма да бъдат в състояние да изплатят изцяло и в обичайно предвидените срокове дължимите от тях суми по търговските вземания.

Кредитният риск на Групата възниква както от основната ѝ дейност, чрез търговските вземания, така и от нейната финансова дейност, включваща предоставяне на заеми на свързани и трети лица, поети ангажименти по заеми и гаранции и депозити в банки. В Групата са разработени политики, процедури и правила за контрол и мониторинг на поведението на кредитния риск.

Търговски вземания

В своята търговска практика Групата е прилагала различни схеми на дистрибуция, докато постигне сегашния ефективен подход, съобразен с пазарната обстановка на работа, с разнообразните начини на плащане, както и с включването на търговски работи. Групата работи с контрагенти с история на взаимоотношенията на основните си пазари, като си партнира с над 70 български и чуждестранни лицензирани търговци на лекарства.

Работата с НЗОК и с дистрибутори, които работят с държавните болнични заведения също изискват политика на отложени плащания в България. В този смисъл независимо, че е налице концентрация на кредитен риск, той се контролира посредством подбор, текущо наблюдение върху ликвидността и финансовия стабилитет на търговските партньори, както и пряка комуникация с тях и търсене на бързи мерки при първи индикатори за проблеми.

Кредитната политика на Групата предвижда всеки нов клиент да се проучва за кредитоспособност преди да се предложат стандартните условия на доставка и плащане.

Групата използва матрици за провизиране на очакваните кредитни загуби на търговските вземания и активите по договори с клиенти. Последните са групирани в групи (портфейли) от различни сегменти клиенти, които имат сходни характеристики, вкл. за кредитен риск.

Прилаганите в матриците проценти на провизиране се базират на дните просрочие за всеки отделен портфейл.

Първоначално процентите на всяка матрица се определят на база исторически данни, наблюдавани от дружествата от Групата, за период от три години. В основата на метода е анализа на историята и оценката на поведението на всяка фактура в дадена група, издадени за последните поне три години в аспект на дни просрочие, преминаване по периоди между различните диапазони на просрочие, плащанията и несъбрани суми и т.н. На тази база се определя процентът на загубата като несъбираемостта на дадена група фактури към просрочените фактури по дни. Периодът за възникване на икономическа загуба от несъбираемост се определя по клиентски портфейли: търговци на едро, аптечен пазар, болничен пазар и по географски региони. Този период се изследва и преценява исторически. Групата няма практика да изисква обезпечение по вземанията от своите клиенти, както и не ги застрахова. На второ място, Групата прецизира матриците за провизиране на обезценка на всеки портфейл като коригира определените проценти на база исторически данни за поведението на плащанията по издадените фактури и историческите загуби от несъбираемост чрез включване на прогнозна информация за определени макрофактори. Историческите проценти се коригират, за да отразят ефекта от бъдещо поведение на макроикономически фактори, за които е установена статистическа зависимост и за които се смята, че оказват влияние на способността на клиентите да обслужват и уреждат задълженията си.

Съдебни и присъдени вземания

При преценката на събираемостта на съдебните и присъдените вземания ръководството прави индивидуален анализ на цялата експозиция от всеки контрагент (тип контрагент) с оглед установяване на реалната възможност за събирането им. При установяване на висока несигурност относно събираемостта на дадено вземане (група вземания) се прави преценка каква част от него (тях) е обезпечена (залог, ипотека, поръчителства, банкова гаранция) и по този начин е гарантирана събираемостта им (чрез бъдещо възможно реализиране на обезпечението или плащане от поръчител). Вземанията или частта от тях, за които ръководството преценява, че съществува много висока несигурност за събирането им и не са обезпечени, се обезценяват на 100 %.

Предоставени заеми и финансови гаранции

Оценката на всяка кредитна експозиция за целите на управлението на риска е процес, който изисква използването на модели, които да отразяват влиянието върху експозицията на промените в пазарните условия, очакваните парични потоци и времето до падеж. Оценката на кредитния риск на предоставените заеми води до по-нататъшни преценки за вероятността от възникване на неизпълнение, на свързаните с тези преценки коефициенти на загуба и на корелациите между контрагентите. Групата измерва кредитния риск като използва вероятността за неизпълнение (PD), експозицията при неизпълнение (EAD) и загубата при неизпълнение (LGD).

За определяне на кредитния риск на предоставени заеми и финансови гаранции, както и на определени индивидуални вземания, ръководството на Групата е разработило методика, която включва два основни компонента: определяне на кредитен рейтинг на длъжника, и статистически модели за изчисляване на маргинални PD по години за всеки рейтинг. Относно рейтинга то използва вътрешни оценки за кредитния рейтинг на отделните контрагенти на база глобални методологии на водещи световни рейтингови агенции. Рейтингът отразява финансови съотношения за задлъжнялост, ликвидност, рентабилност и др., количествени (например нива на продажби) и качествени (например финансова политика, диверсификация и т.н.) критерии според съответната методология и индустрия.

Чрез статистически модели, базирани на исторически глобални данни за вероятности за неизпълнение (PD) и преходи между различни рейтинги, както и на прогнози за ключови макроикономически показатели (растеж на БВП, инфлация и т.н.) се определят нужните маргинални PD по години за всеки рейтинг.

На база установения конкретен рейтинг и анализа на характеристики на длъжника и заема/гаранцията, вкл измененията, които са настъпили в тях, спрямо предходния период се определя етапът на инструмента (Етап 1, Етап 2 или Етап 3). Групата счита, че даден финансов инструмент е претърпял *значително увеличение на кредитния риск*, когато са изпълнени един или повече от следните количествени или качествени критерии:

Количествени критерии:

- Увеличение на вероятността от неизпълнение (PD) за целия живот на финансовия актив към отчетната дата спрямо вероятността от неизпълнение за целия живот към датата, на която активът е признат за първи път;
- Заемополучателят е в просрочие над 30 дни, но по-малко от 90 дни;

- Действителни или очаквани значителни неблагоприятни промени в оперативните резултати на заемополучателя, над допустимия диапазон на изменение, измерени през основни финансови и оперативни показатели на длъжника;
- Значителна промяна в стойността на обезпечението, което обстоятелство се очаква да увеличи загубата и риска от неизпълнение.

Качествени критерии:

- Значителни неблагоприятни промени в бизнес, финансови и / или икономически условия, при които кредитополучателят оперира;
- Действителни или очаквани значителни неблагоприятни промени в оперативните резултати на кредитополучателя;
- Значителна промяна в стойността на обезпечението, която се очаква да увеличи риска от неизпълнение;
- Ранни признаци на проблеми с паричния поток / ликвидност, като забавяне в обслужването на търговските кредитори / кредити.

Критериите, използвани за определяне на значително нарастване на кредитния риск, се наблюдават и преразглеждат периодично за целесъобразност от финансовия директор на Групата.

Групата определя финансов инструмент *в неизпълнение и с настъпила кредитна загуба*, когато отговаря на един или повече от следните критерии :

Количествени критерии

- Заемополучателят е с просрочие над 90 дни по своите договорни плащания;
- Настъпили или предстоящи съществени неблагоприятни промени и събития в бизнеса, финансовите условия и стопанската среда на заемополучателят, измерени през сериозен спад на основни финансови и оперативни показатели на длъжника;
- Заемополучателят отчита поредица загуби и отрицателни нетни активи;
- Настъпили или предстоящи съществени неблагоприятни промени в стойността на ключово обезпечение по заема, вкл. загуби на обезпечения.

Качествени критерии

Заемополучателят е в невъзможност да плаща поради значителни финансови затруднения.

Това са случаи, когато:

- Заемополучателят е в нарушение на финансовия договор, напр. лихвени плащания, обезпечения;
- Негативни промени в бизнеса на заемополучателя;
- Направени отстъпки във връзка с финансови затруднения на заемополучателя;
- Вероятно е заемополучателя да бъде обявен в несъстоятелност.

Дефиницията за неизпълнение е приложена последователно за моделиране на вероятността от неизпълнение (PD), експозицията при неизпълнение (EAD) и загубата при неизпълнение (LGD) през изчисленията на очакваните загуби на Групата.

Очакваните кредитни загуби са изчислени чрез дисконтиране на получената стойност от производението на: вероятността от неизпълнение (PD), експозицията при неизпълнение (EAD) и загубата при неизпълнение (LGD), определени както следва:

- PD представя вероятността заемополучателят да не изпълни финансовото си задължение или през следващите 12 месеца, или през целия живот на финансовия актив (PD за целия живот), определени на база на публични данни за PD на общоприети източници и статистически модели за ефектите от прогнозни макроикономически фактори. Също така ръководството на дружеството е извършило исторически анализ и е идентифицирало основните икономически променливи, влияещи върху кредитния риск и очакваните кредитни загуби за всеки вид заем (портфейл);
- EAD е сумата, която е дължима на Групата от заемополучателя в момента на неизпълнението, през следващите 12 месеца или през остатъчния период на заема, определена съгласно конкретните характеристики на инструмента (дължима сума, погасителни планове, лихви, срок и др.);
- LGD представлява очакването на Групата за размера на загуба при експозиция в неизпълнение. LGD варира според вида на контрагента, вида и старшинството на претенцията и наличието на обезпечение или друга кредитна подкрепа. LGD се измерва като процент загуба за откритата експозиция към момента на неизпълнение;
- Дисконтовият процент, използван при изчисляването на очакваната кредитна загуба (ECL), е първоначалният ефективен лихвен процент по заема или в случай на финансови гаранции и други инструменти без приложим лихвен процент – безрискова норма за съответния период, валута и т.н..

Групата прилага редица политики и практики за намаляване на кредитния риск от предоставени заеми. Най-често срещано е приемането на обезпечение. Групата възлага изготвяне на оценка от външни експерти – независими оценители на полученото обезпечение като част от процеса по предоставянето на заеми. Тази оценка се преразглежда периодично, но поне веднъж годишно.

Таблицата по – долу представя качеството на финансовите активи и активите по договори на Групата, а също така и максималната експозиция, изложена на кредитен риск според приетата оценка за кредитен рейтинг:

<i>31.12.2019 г</i>	<i>Приложения</i>	<i>Вътрешна категория за кредитен риск</i>	<i>Очаквани кредитни загуби (МСФО 9)</i>	<i>Брутна балансова стойност BGN '000</i>	<i>Загуба от обезценка (коректив) BGN '000</i>	<i>Балансова стойност BGN '000</i>
Предоставени дългосрочни заеми на свързани предприятия	21	Първоначално-договорени заеми Етап 1	За целия живот (кредитно обезпечение)	84,826	(111)	84,715
Предоставени дългосрочни заеми на свързани предприятия	21	Предоговаряни Етап 2	За целия живот (кредитно обезпечение)	6,897	(7)	6,890
Предоставени краткосрочни заеми на свързани предприятия	25	Предоговаряни Етап 2	За целия живот (кредитно обезпечение)	6,054	(6)	6,048
Предоставени дългосрочни заеми на трети лица	22	Първоначално-договорени заеми Етап 1	За целия живот (кредитно обезпечение)	16	(1)	15
Предоставени дългосрочни заеми на трети лица	22	Предоговаряни Етап 2	За целия живот (кредитно обезпечение)	6,672	(148)	6,524
Предоставени краткосрочни заеми на трети лица	26	Първоначално-договорени заеми Етап 1	За целия живот (кредитно обезпечение)	4,554	(5)	4,549
Предоставени краткосрочни заеми на трети лица	26	Предоговаряни Етап 2	За целия живот (кредитно обезпечение)	555	0	555
Предоставени краткосрочни заеми на трети лица	26	Трудносъбираеми Етап 3	За целия живот (кредитно обезпечение)	1,053	(13)	1,040
Търговски и други вземания от свързани предприятия	25	непреложимо	За 12 - месечен период	1,297	(44)	1,253
Търговски и други вземания от трети лица	24, 26	непреложимо	За 12 - месечен период	261,078	(5,829)	255,249
<i>в т.ч. съдебни вземания</i>	24, 26			<u>2,423</u>	<u>(247)</u>	<u>2,176</u>
Финансови активи				<u>373,002</u>	<u>(6,164)</u>	<u>366,838</u>

31.12.2018 г.	Приложения	Вътрешна категория за кредитен риск	Очаквани кредитни загуби (МСФО 9)	Брутна балансова стойност BGN '000	Загуба от обезценка (коректив) BGN '000	Балансова стойност BGN '000
Предоставени дългосрочни заеми на свързани предприятия	21	Предоговаряни Етап 2	За целия живот (кредитно обезпечение)	22,977	(116)	22,861
Предоставени краткосрочни заеми на свързани предприятия	25	Предоговаряни Етап 2	За целия живот (кредитно обезпечение)	8,596	(30)	8,566
Предоставени дългосрочни заеми на трети лица	22	Предоговаряни Етап 2	За целия живот (кредитно обезпечение)	2,641	(71)	2,570
Предоставени краткосрочни заеми на трети лица	26	Предоговаряни Етап 2	За целия живот (кредитно обезпечение)	441	(1)	440
Предоставени краткосрочни заеми на трети лица	26	Трудносьбираеми Етап 3	За целия живот (кредитно обезпечение)	3,667	(804)	2,863
Търговски и други вземания от свързани предприятия	25	неприложимо	За 12 - месечен период	1,578	(8)	1,570
Търговски и други вземания от трети лица	24, 26	неприложимо	За 12 - месечен период	241,549	(6,928)	234,621
в т.ч. съдебни вземания	24, 26			6,569	(765)	5,804
Финансови активи				281,449	(7,958)	273,491

Таблицата по – долу предоставя информация за експозицията на Групата към кредитен риск и обезценките по кредитните загуби за предоставените заеми, търговските вземания и други вземания към 31.12.2019 г.:

Категория	Съответствие с външен кредитен рейтинг	Осреднен процент на очаквана загуба от обезценк	Брутна стойност BGN '000	Загуба от обезценка (коректив) BGN '000
Първоначално-договорени заеми (Етап 1)	B3	0.14%	82,125	(111)
Предоговаряни заеми (Етап 2)	B3	1.21%	12,736	(154)
Предоговаряни заеми (Етап 2)	B2	0.13%	7,789	(10)
Първоначално-договорени заеми (Етап 1)	B2	0.11%	4,554	(5)
Първоначално-договорени заеми (Етап 1)	Ba2	0.04%	2,717	(1)
Предоговаряни заеми (Етап 2)	Ba2	0.00%	496	-
Предоговаряни заеми (Етап 3)	Saa1	6.21%	161	(10)
Предоговаряни заеми (Етап 2)	B1	0.00%	49	-
Търговски и други вземания (Етап 1)		2.16%	259,952	(5,626)
Трудносьбираеми вземания (съдебни и присъдени вземания)		10.20%	2,423	(247)
Общо			373,002	(6,164)

Групата има концентрация на вземания от свързани лица (търговски вземания и заеми), както следва:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Клиент 1	82.91%	53.00%
Клиент 2	6.97%	16.00%
Клиент 3	6.08%	16.00%

Групата текущо управлява концентрацията на вземанията от свързани лица чрез прилагане на кредитни лимити и допълнителни обезпечения под формата на залог на ценни книжа и други активи и прилагане на записи на заповед.

Концентрацията на първите пет клиента в търговските вземания на Групата е както следва:

	% кредитна експозиция спрямо общата сума на търговските вземания		% кредитна експозиция спрямо общата сума на търговските вземания	
	31.12.2019		31.12.2018	
	BGN'000	%	BGN'000	%
Клиент 1	15,243	6%	13,691	6%
Клиент 2	13,579	6%	11,327	5%
Клиент 3	10,135	4%	9,947	4%
Клиент 4	9,140	4%	5,308	2%
Клиент 5	6,350	3%	5,236	2%

Парични средства

Паричните средства на Групата и разплащателните операции са съсредоточени основно в различни първокласни банки. За изчислението на очакваните кредитни загуби по *паричните средства и еквиваленти* се прилага рейтингов модел, като се използват рейтингите на банките, определени от международно признати рейтингови фирми като Moody's, Fitch, S&P, BCRA и Bloomberg и референтните публични данни за PD (вероятности за неизпълнение), отговарящи на рейтинга на съответната банка. Ръководството следи текущо промяната на рейтинга на съответната банка, за да оценява наличието на завишен кредитен риск, текущото управление на входящите и изходящи парични потоци и разпределението на наличностите по банкови сметки и банки.

Валутен риск

Дружествата от Групата извършват своята дейност при активен обмен с чуждестранни доставчици и клиенти и поради това те са изложени на валутен риск.

Групата чрез дружествата в Беларус, Украйна и Сърбия осъществява стопански операции в тези страни и съответно има съществени експозиции в беларуски рубли, украински гривни и сръбски динар. Валутният риск е свързан с негативното движение на валутния курс на тези валути спрямо българския лев при бъдещите стопански операции, по признатите валутни активи и пасиви, и относно нетните инвестиции в чуждестранни дружества. Останалите дружествата в чужбина реализират продажбите си предимно на местните пазари, което води до валутен риск и спрямо техните валути - полска злота, щатски долар, английски паунд и казахстанско тенге.

ГРУПА СОФАРМА
КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2019 година

Повечето от операциите на дружествата от Групата обичайно са деноминирани в български лева, като българският лев е фиксирани към евро, което редуцира потенциалната валутна волатилност за тези дружества от Групата. За контролиране на валутния риск има въведена система в цялата Група на планиране на доставките от внос, за продажбите в чуждестранна валута, както и процедури за ежедневно наблюдение на движенията във валутния курс на щатския долар и контрол върху предстоящи плащания. Експозициите на почти всички дъщерни дружества в България към валутен риск са незначителни, тъй като почти всички продажби са реализирани на местния пазар в български лева. Вносът на стоки е основно осъществен в евро. Заемите, когато са деноминирани в чуждестранна валута, са отпуснати основно в евро.

Активите и пасивите на Групата, деноминирани в български левове, представени по различните чуждестранни валути, са както следва:

31 декември 2019 г.	в							Общо BGN '000
	в BGN BGN '000	в EUR BGN '000	в RSD BGN '000	в BYN BGN '000	в USD BGN '000	в UAH BGN '000	в друга валута BGN '000	
Капиталови инвестиции	8,082	1,953	-	-	44	-	-	10,079
Финансови активи по амортизирана стойност в т.ч.:	271,910	43,954	41,125	8,694	6,387	12,556	9,574	394,200
Вземания и заеми	260,634	42,737	38,990	7,923	5,584	4,796	6,174	366,838
Парични средства и парични еквиваленти	11,276	1,217	2,135	771	803	7,760	3,400	27,362
Общо финансови активи	279,992	45,907	41,125	8,694	6,431	12,556	9,574	404,279
Краткосрочни и дългосрочни банкови заеми	134,379	188,780	-	13,707	3,302	8,190	33	348,391
Други заеми и задължения	68,926	52,748	14,303	12,955	3,679	175	1,221	154,007
Задължения по лизинг	23,773	9,682	-	893	1,207	-	297	35,852
Общо финансови пасиви	227,078	251,210	14,303	27,555	8,188	8,365	1,551	538,250
31 декември 2018 г.	в							Общо BGN '000
	в BGN BGN '000	в EUR BGN '000	в RSD BGN '000	в BYN BGN '000	в USD BGN '000	в UAH BGN '000	в друга валута BGN '000	
Капиталови инвестиции	6,119	1,484	-	546	449	-	-	8,598
Финансови активи по амортизирана стойност в т.ч.:	177,538	54,205	35,423	12,149	5,474	5,226	7,605	297,620
Вземания и заеми	166,756	50,384	34,611	10,944	4,851	1,173	4,772	273,491
Парични средства и парични еквиваленти	10,782	3,821	812	1,205	623	4,053	2,833	24,129
Общо финансови активи	183,657	55,689	35,423	12,695	5,923	5,226	7,605	306,218
Краткосрочни и дългосрочни банкови заеми	102,555	168,961	936	15,100	1,805	9,472	28	298,857
Други заеми и задължения	53,202	52,392	15,177	17,448	7,161	169	2,978	148,527
Задължения по лизинг	3,202	207	-	254	-	-	19	3,682
Общо финансови пасиви	158,959	221,560	16,113	32,802	8,966	9,641	3,025	451,066

Анализ на валутната чувствителност

Валутната чувствителност на експозициите на Групата е основно свързана с украинската гривна, беларуската рубла и сръбския динар. Спрямо останалите валути, в които оперира Групата или в които функционират определени дружества от Групата - полска злота, щатски долар и казахстанско тенге, валутният риск на Групата е лимитиран, тъй като техните експозиции в тези валути са относително малки и по-лесно регулируеми от страна на ръководствата на съответните дъщерни дружества.

Ефектът от валутната чувствителност при 10 % увеличение/намаление на текущите обменни курсове на българския лев спрямо сръбския динар, беларуската рубла, украинската гривна, щатския долар и общо спрямо другите валутни експозиции на база структурата на валутните активи и пасиви към 31 декември и при предположение, че се игнорира влиянието на останалите променливи величини е измерен и представен като влияние върху консолидирания годишен финансов резултат след облагане с данъци и върху собствения капитал, принадлежащ на Групата.

Влиянието за 2019 г. при 10% увеличение/намаление на курсовете на сръбския динар, беларуската рубла, украинската гривна, щатския долар спрямо българския лев върху печалбата на Групата (след облагане) е:

	31.12.2019				31.12.2018			
	RSD	BYN	USD	UAH	RSD	BYN	USD	UAH
Финансов резултат	2,280	(1,547)	(158)	344	1,641	(1,649)	(274)	(362)
Неразпределена печалба	2,280	(1,547)	(158)	344	1,641	(1,649)	(274)	(362)

В друга валута са включени основно: 4,365 х.лв. в полски злоти, 1,670 х.лв. в молдовски леи и 1 х.лв. в руски рубли нетни финансови активи (към 31.12.2018 г.: 4,482 х.лв. в полски злоти, 1,303 х.лв. в молдовски леи нетни финансови активи и 1,702 х.лв. в руски рубли нетни финансови пасиви).

При увеличение/намаление с 10%, респективно на курса на полската злота, молдовската лея и руската рубла спрямо българския лев крайният ефект върху печалбата на Групата (след облагане) е:

	31.12.2019			31.12.2018		
	PLN	MDL BGN '000	RUB	PLN	MDL BGN '000	RUB
Финансов резултат	354	147	-	363	115	(140)
Неразпределена печалба	354	147	-	363	115	(140)

Ефектът върху собствения капитал е на същата стойност и в посока намаление и рефлектира в компонента „неразпределена печалба“.

Групата прави анализ на валутната експозиция и предприема своевременни мерки за намаляването на ефектите ѝ върху резултатите за Групата.

Ценови риск

Дружествата от Групата са изложени на ценови риск за материални запаси от три основни фактора:

- а) евентуално нарастване на доставните цени на суровините, материалите, доколкото значителна част от използваните суровини са от внос и заемат съществен дял от разходите за производство;
- б) евентуално нарастване на доставните цени на стоките; и
- в) нарастващата конкуренция на българския фармацевтичен пазар, намираща отражение и в цените на лекарствата.

За минимизиране на това влияние ръководството на Групата прилага фирмена стратегия, целяща оптимизиране на производствените разходи, валидиране на алтернативни доставчици предлагащи изгодни търговски условия, разширяване на номенклатурата чрез разработване на нови за пазара генерични продукти и не на последно място гъвкава маркетингова и ценова политика. Ценовата политика е функция от три основни фактора - структура на разходите, цени на конкуренти и покупателна възможност на потребителите.

Групата е изложена на значителен ценови риск и по отношение на притежаваните от нея акции, класифицирани като други дългосрочни капиталови инвестиции, най-вече чрез дружеството-майка. За целта неговото ръководство следи и анализира всички промени на пазара на ценни книжа, както и използва консултантските услуги на един от най-авторитетните в страната инвестиционни посредници. Допълнително, към настоящия етап, ръководството е взело решение за редуциране на операциите на фондовите пазари, задържане на закупените акции в по-дългосрочен хоризонт при текущо наблюдение на докладваните от съответния емитент финансови и бизнес показатели, както и развитието на дейността в условията на криза.

Ликвиден риск

Ликвидният риск се изразява в негативната ситуация Групата да не бъде в състояние да посрещне безусловно всички свои задължения съгласно техния падеж.

Групата генерира и поддържа значителен обем на ликвидни средства. Вътрешен източник на ликвидни средства за Групата е основната стопанска дейност на дружествата от нея, генерираща достатъчни оперативни потоци. Външни източници на финансиране са банките и други постоянни партньори. С цел изолиране евентуалния общ ликвиден риск, Групата работи със система от алтернативни механизми за действие и прогнози, крайният ефект от което е поддържането на добра ликвидност, респективно способност за финансиране на стопанската си дейност. Това се допълва от текущо наблюдение на матуритетите на активите и пасивите, контрол върху изходящите парични потоци и осигуряване на текущото им балансиране спрямо входящите, вкл. предоговаряне на падежите и оптимизиране структурата на дълговете, увеличаване и вътрешно реструктуриране на собствено генерирани средства и тяхното инвестиране.

Матуритетен анализ

По-долу са представени финансовите недеривативни пасиви на Групата, класифицирани по остатъчен матуритет, определен спрямо договорения матуритет към датата на консолидирания годишен отчет. Таблицата е изготвена на база на недисконтирани парични потоци и най-ранна дата, на която задължението е изискуемо. Сумите включват главници и лихви.

Матуритетен анализ

<i>31 декември 2019 г.</i>	<i>до 1 м</i>	<i>от 1 до 3 м</i>	<i>от 3 до 6 м</i>	<i>от 6 до 12 м</i>	<i>от 1 до 2 г</i>	<i>от 2 до 5 г</i>	<i>над 5 г</i>	<i>Общо</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Краткосрочни и дългосрочни банкови заеми	9,545	128,349	57,026	84,548	35,016	36,070	2,796	353,350
Други заеми и задължения	84,537	47,199	14,315	4,729	2,679	605	-	154,064
Задължения по лизинг	907	2,006	2,916	6,270	9,224	13,761	3,778	38,862
Общо пасиви	94,989	177,554	74,257	95,547	46,919	50,436	6,574	546,276
<i>31 декември 2018 г.</i>	<i>до 1 м</i>	<i>от 1 до 3 м</i>	<i>от 3 до 6 м</i>	<i>от 6 до 12 м</i>	<i>от 1 до 2 г</i>	<i>от 2 до 5 г</i>	<i>над 5 г</i>	<i>Общо</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Краткосрочни и дългосрочни банкови заеми	92,359	8,204	89,041	66,547	22,145	26,660	473	305,429
Други заеми и задължения	88,961	43,409	15,160	890	107	-	-	148,527
Задължения по лизинг	-	12	1,498	787	387	1,175	-	3,859
Общо пасиви	181,320	51,625	105,699	68,224	22,639	27,835	473	457,815

Риск на лихвоносни парични потоци

В структурата на активите на Групата лихвоносните активи са: парични средства, банкови депозити и предоставени заеми, които са с фиксиран лихвен процент.

От друга страна, привлечените средства от Групата под формата на дългосрочни и краткосрочни заеми са обичайно с променлив лихвен процент. Това обстоятелство частично поставя паричните потоци на Групата в зависимост от лихвен риск. Покриването на този риск се постига по два начина:

а) оптимизиране на източниците и структурата на кредитни ресурси за постигане на относително по-ниска цена на привлечените средства; и б) комбинирана структура на самите лихвени проценти по кредитите, която съдържа два компонента – постоянен и променлив, съотношението между които, а и абсолютната им стойност се поддържат в благоприятен размер за дружествата от Групата. Постоянната компонента е с относително ниска абсолютна стойност и достатъчно голям относителен дял в общия лихвен процент. Това обстоятелство премахва вероятността от значителна промяна в лихвените равнища при евентуална актуализация на променливата компонента. Така се минимизира и вероятността от промяна в неблагоприятна посока на паричните потоци.

Ръководствата на дружествата от Групата, заедно с това на дружеството-майка, текущо наблюдават и анализират експозицията на съответното дружество спрямо промените в лихвените равнища. Симулират се различни сценарии на рефинансиране, подновяване на съществуващи позиции и алтернативно финансиране. На база на тези сценарии се измерва ефектът върху финансовия резултат и собствения капитал при промяна с определени пунктове или проценти. За всяка симулация, едно и също предположение за промяна на лихвения процент се прилага за всички основни валути. Изчисленията се правят за значителните лихвоносни позиции.

ГРУПА СОФАРМА
КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2019 година

<i>Лихвен анализ</i> <i>31 декември 2019 г.</i>	<i>безлихвени</i>	<i>с плаващ</i>	<i>с фиксиран</i>	<i>Общо</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>лихвен %</i> <i>BGN '000</i>	<i>лихвен %</i> <i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Капиталови инвестиции	10,079	-	-	10,079
Финансови активи по амортизирана стойност в т.ч.:	251,917	5,571	136,712	394,200
<i>Вземания и заеми</i>	<i>236,569</i>	<i>15</i>	<i>130,254</i>	<i>366,838</i>
<i>Парични средства и парични еквиваленти</i>	<i>15,348</i>	<i>5,556</i>	<i>6,458</i>	<i>27,362</i>
Общо финансови активи	261,996	5,571	136,712	404,279
Краткосрочни и дългосрочни банкови заеми	-	269,786	78,605	348,391
Други заеми и задължения	122,936	24,772	6,299	154,007
Задължения по лизинг	-	2,162	33,690	35,852
Общо финансови пасиви	122,936	296,720	118,594	538,250
<i>Лихвен анализ</i> <i>31 декември 2018 г.</i>	<i>безлихвени</i>	<i>с плаващ</i>	<i>с фиксиран</i>	<i>Общо</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>лихвен %</i> <i>BGN '000</i>	<i>лихвен %</i> <i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Капиталови инвестиции	8,598	-	-	8,598
Финансови активи по амортизирана стойност в т.ч.:	226,519	28,631	42,470	297,620
<i>Вземания и заеми</i>	<i>219,874</i>	<i>16,620</i>	<i>36,997</i>	<i>273,491</i>
<i>Парични средства и парични еквиваленти</i>	<i>6,645</i>	<i>12,011</i>	<i>5,473</i>	<i>24,129</i>
Общо финансови активи	235,117	28,631	42,470	306,218
Краткосрочни и дългосрочни банкови заеми	-	247,282	51,575	298,857
Други заеми и задължения	126,872	20,950	705	148,527
Задължения по лизинг	-	3,401	281	3,682
Общо финансови пасиви	126,872	271,633	52,561	451,066

Таблицата по-долу показва чувствителността на Групата при възможни промени с 0,50 пункта в лихвения процент на база структурата на активите и пасивите към 31 декември и при предположение, че се игнорира влиянието на останалите променливи величини. Ефектът е измерен и представен като влияние върху финансовия резултат след облагане с данъци и върху собствения капитал.

Увеличение/намаление на лихвения процент

	<i>Ефект върху финансовия резултат и собствения капитал след облагане печалба/(загуба)</i>	
	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Увеличение	(1,335)	(1,358)
Намаление	1,335	1,358

Управление на капиталовия риск

С управлението на капитала Групата цели да създаде и поддържа възможности тя да продължи да функционира като действащо предприятие и да осигурява съответната възвращаемост на инвестираните средства на акционерите, стопански ползи на другите заинтересовани лица и участници в нейния бизнес, както и да поддържа оптимална капиталова структура, за да се редуцират разходите за капитала. Аналогичен подход се прилага и на ниво индивидуално дружество от Групата по отношение на неговата капиталова структура и финансиране.

Групата текущо наблюдава осигуреността и структурата на капитала на база съотношението на задлъжнялост. Това съотношение се изчислява между нетния дългов капитал към общата сума на ангажирания капитал. Нетният дългов капитал се определя като разлика между всички привлечени заемни средства (краткосрочни и дългосрочни) така, както са посочени в консолидирания годишен отчет за финансовото състояние и паричните средства и паричните еквиваленти. Общата сума на ангажирания капитал е равна на собствения капитал (вкл. неконтролиращото участие) и нетния дългов капитал. Характерното и за двата представени периода е, че Групата финансира дейността си както от собствените си генерирани печалби, така и като поддържа определено ниво на търговски и други краткосрочни задължения и заеми (банкови, търговски). През 2019 г. стратегията на ръководството на дружеството-майка е да се поддържа съотношение в рамките на 35-40% на ниво “група” (2018 г.: 25-37%).

В таблицата по-долу са представени съотношенията на задлъжнялост на база структура на капитала:

	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Общо дългов капитал, в т.ч:	409,015	324,330
<i>Заеми от банки</i>	348,391	298,857
<i>Заеми и задължения по лизинг и факторинг</i>	65,641	25,473
Намален с: паричните средства и паричните еквиваленти	(27,362)	(24,129)
Нетен дългов капитал	386,670	300,201
Общо собствен капитал, принадлежащ на групата	575,772	508,529
Общо капитал, принадлежащ на групата	962,442	808,730
Съотношение на задлъжнялост	0.40	0.37

Показаните задължения в таблицата по-горе са оповестени в *Приложения № 29, № 33, № 35 и №38*).

Оценяване по справедлива стойност

Концепцията за справедливата стойност предполага реализиране на финансови инструменти чрез продажба, на база позицията, предположенията и преценките на независими пазарни участници на основен или най-изгоден за даден актив или пасив пазар. В повечето случаи, обаче, особено по отношение на търговските вземания и задължения, кредитите и банковите депозити, Групата очаква да реализира тези финансови активи и чрез тяхното цялостно обратно изплащане или респективно погасяване във времето. Затова те се представят по тяхната амортизируема стойност.

Също така, голяма част от финансовите активи и пасиви са или краткосрочни по своята същност (търговски вземания и задължения, краткосрочни заеми), или са отразени в консолидирания годишен отчет за финансово състояние на база пазарна стойност (предоставени банкови депозити, инвестиции в ценни книжа, кредити с променлив лихвен процент) и поради това тяхната справедлива стойност е приблизително равна на балансовата им стойност.

При вземанията и заемите с фиксиран лихвен процент прилаганата методика за неговото определяне използва като отправна точка за изчисленията текущите наблюдения на Групата по отношение на пазарните лихвени равнища.

Доколкото все още не съществува достатъчно разработен пазар, със стабилност и ликвидност за покупки и продажби на някои финансови активи и пасиви, за тях няма на разположение достатъчно и надеждни котировки на пазарни цени, поради което се използват други алтернативни оценъчни методи и техники.

Ръководството на дружеството-майка счита, че при съществуващите обстоятелства представените в отчета за финансово състояние оценки на финансовите активи и пасиви са възможно най-надеждни, адекватни и достоверни за целите на финансовата отчетност.

45. ПРИДОБИВАНИЯ И УВЕЛИЧЕНИЯ НА УЧАСТИЯ В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА

45.1 Придобиване на дъщерни дружества

През 2019 г. Групата, чрез дъщерното си дружество Софарма Трейдинг АД, е учредила с вноска за 100% дялово участие в капитала на дружествата:

	дата на придобиване	ефективен % участие	Стойност на вноската в капитала BGN'000
<i>Чрез Софарма Трейдинг АД</i>			
Софармаси 18 ЕООД	28.2.2019	72.96%	5

През 2019 г. Групата е придобила следните нови дъщерни дружества:

	дата на придобиване	ефективен % участие	придобити нетни активи по справедлива стойност BGN'000
<i>Чрез Бриз СИА и СООО Брититрейд:</i>			
ООО Беллерофон	7.3.2019	47.70%	276
УАБ Рецесус	29.9.2019	34.74%	107

През 2018 г. Групата, чрез дъщерното си дружество Софарма Трейдинг АД, е учредила с вноска за 100% дялово участие в капитала на дружествата:

	дата на придобиване	ефективен % участие	Стойност на вноската в капитала BGN'000
<i>Чрез Софарма Трейдинг АД</i>			
Софармаси 16 ЕООД	15.05.2018	72.89%	5
Софармаси 17 ЕООД	15.05.2018	72.89%	5

Чрез дъщерните си дружества ООО Ариенс и ООО Ивем и К Групата е учредила дружеството ООО Заботливая аптека с вноски за 50% дялово участие на всяко от тях в капитала на дружеството:

	дата на придобиване	ефективен % участие	Стойност на вноската в капитала BGN'000
<i>Чрез ООО Ариенс и ООО Ивем и К:</i>			
ООО Заботливая аптека	03.04.2018	39.01%	1

През 2018 г. Групата е придобила следните нови дъщерни дружества:

	дата на придобиване	ефективен % участие	придобити нетни активи по справедлива стойност BGN'000
<i>Чрез Бриз СИА и СООО Брититрейд:</i>			
ООО Мед-дент	16.08.2018	46.29%	532
БООО СпецАфармация	16.08.2018	46.29%	1,321

Предметът на дейност на придобитите дъщерни дружества е оповестен в Приложение № 1.2. Балансовите и справедливите стойности на нетните активи при придобиване на новите дъщерни дружества (Приложение № 2.3.2) са представени по-долу:

През 2019 година:

	справедлива стойност BGN'000	балансова стойност BGN'000
Имоти, машини и оборудване (Приложение № 16)	72	72
Нематериални активи (Приложение № 17)	762	-
Материални запаси	442	442
Други вземания и активи	272	272
Парични средства и парични еквиваленти	30	30
Търговски задължения	(523)	(523)
Пасиви по отсрочени данъци	(132)	-
Други задължения	(35)	(35)
Общо нетни активи	888	258

	Общо нетни активи по:			Дял на неконтролиращо участие		Придобити нетни активи от Групата	
	справедлива стойност	балансова стойност	Неконтро-лиращо участие	справедлива стойност	балансова стойност	справедлива стойност	балансова стойност
	BGN'000	BGN'000	%	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
ООО Беллерофон	579	85	52.30%	303	44	276	41
УАБ Рецесус	309	173	65.26%	202	113	107	60
	888	258		505	157	383	101

През 2018 година:

	справедлива стойност BGN'000	балансова стойност BGN'000
Имоти, машини и оборудване (Приложение № 16)	285	285
Нематериални активи (Приложение № 17)	4,184	-
Материални запаси	968	968
Други вземания и активи	76	76
Парични средства и парични еквиваленти	30	30
Заеми	(285)	(285)
Търговски задължения	(435)	(435)
Пасиви по отсрочени данъци	(754)	-
Други задължения	(66)	(66)
Общо нетни активи	4,003	573

	Общо нетни активи по:			Дял на неконтролиращо участие		Придобити нетни активи от Групата	
	справедлива стойност	балансова стойност	Неконтро-лиращо участие	справедлива стойност	балансова стойност	справедлива стойност	балансова стойност
	BGN'000	BGN'000	%	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
ООО Мед-дент	1,150	186	53.71%	618	100	532	86
БООО СпецАфармация	2,853	387	53.71%	1,532	208	1,321	179
	4,003	573		2,150	308	1,853	265

Цената на инвестицията при придобиването на дъщерните дружества и възникналата репутацията към датите на сделката по придобиване на контрол от самото дружество-майка са следните:

През 2019 година:

Цена на придобиване	ООО	УАБ Репесус	Общо
	Беллерофон	Литва	
	Беларус	Литва	
	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Трансфер от съвместни дружества	46	-	46
Оценка до справедлива стойност на предишните участия до датата на придобиване на контрол	243	-	243
Платени суми в текущ период	69	160	229
Платен аванс в предишен период	277	-	277
Дял на неконтролиращо участие в инвестицията при индиректно придобиване	(249)	(51)	(300)
Общо цена на придобиване	386	109	495
Справедлива стойност на придобитите нетни активи	(276)	(107)	(383)
Репутация	110	2	112

Групата, чрез Софарма Трейдинг АД, е учредила дружеството Софармаси 18 ЕООД, с капитал 5 х.лв.

През 2018 година:

Цена на придобиване	ООО Меддент	БООО	Общо
	Беларус	СпецАфармация	
	Беларус	Беларус	
	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Трансфер от съвместни дружества	275	1,059	1,334
Оценка до справедлива стойност на предишните участия до датата на придобиване на контрол	300	367	667
Платени суми в текущ период	310	730	1,040
Дял на неконтролиращо участие в инвестицията при индиректно придобиване	(341)	(827)	(1,168)
Общо цена на придобиване	544	1,329	1,873
Справедлива стойност на придобитите нетни активи	(532)	(1,321)	(1,853)
Репутация	12	8	20

Групата, чрез Софарма Трейдинг АД, е учредила дружествата Софармаси 16 ЕООД, Софармаси 17 ЕООД, всяко с капитал 5 х.лв и чрез ООО Ариенс и ООО Ивем и К ООО Заботливая аптека с капитал 1 х.лв.

Изходящите парични потоци от придобиване на контрол са както следва:

През 2019 година:

Парични потоци при придобиване на контрол

	ООО Беллерофон	УАБ Рецесус	Общо
	Беларус BGN'000	Литва BGN'000	BGN'000
Платени парични средства за придобиване на контрол	69	160	229
Парични средства и парични еквиваленти в придобитите дружества	(26)	(4)	(30)
Изходящ паричен поток при придобиване на контрол, нетно	43	156	199

През 2018 година:

Парични потоци при придобиване на контрол

	ООО Мед-дент	БООО СпецАфармация	ООО Беллерофон	Общо
	Беларус BGN'000	Беларус BGN'000	Беларус BGN'000	BGN'000
Платени парични средства за придобиване на контрол	310	730	-	1,040
Парични средства и парични еквиваленти в придобитите дружества	(12)	(18)	-	(30)
Платен аванс за придобиване на дъщерно дружество	-	-	277	277
Изходящ паричен поток при придобиване на контрол, нетно	298	712	277	1,287

45.2 Увеличения на участия (покупки от неконтролиращо участие)

Групата е извършила сделки по покупка на допълнителни дялове от неконтролиращото участие.

През 2019 г. Групата е придобила следните дялове:

Увеличения на участия (покупки от неконтролиращо участие)	дата на сделка	% промяна участие	придобити нетни активи
			BGN '000
Софарма Трейдинг АД	31.12.2019	1,27%	966
Софарма Трейдинг Д.о.о.(Лековит Д.о.о)	31.12.2019	23,16%	9,272
СИА Бриз	25.04.2019	2,01%	1,005
ООО Ивем и К	23.04.2019	28,08%	348
ООО Ариенс	23.04.2019	28,31%	243
ООО Фарматея	23.04.2019	28,67%	237
СООО Брититрейд	25.04.2019	1,61%	191
Рап Фарма Интернешънъл ООД	25.11.2019	29,00%	99
ООО Здравей	28.10.2019	7,44%	21
ООО Фармацевт плюс	15.10.2019	0,56%	18
ОДО СалюсЛайн	25.04.2019	1,55%	9
СООО Бризфарм	09.09.2019	20,57%	9
БООО СпецАфармация	25.04.2019	1,41%	7
ЗАО Интерфарм	25.04.2019	1,81%	7
ООО Беллерофон	21.10.2019	13,63%	7
ОДО Меджел	25.04.2019	1,64%	2
ООО Галенафарм	25.04.2019	1,82%	2
ПАО Витамины	19.08.2019	0,44%	-
ООО Табина	25.04.2019	1,61%	(22)
ОДО Аленфарм-плюс	21.03.2019	7,14%	(65)
			12,356

През 2018 г. Групата е придобила следните дялове:

Увеличения на участия (покупки от неконтролиращо участие)	дата на сделка	% промяна участие	придобити нетни активи
			BGN '000
ОДО Аленфарм-плюс	22.11.2018	3,30%	41
ООО Ариенс	11.05.2018	4,53%	27
СООО Бризфарм	11.05.2018	4,40%	17
ООО Галенафарм	22.11.2018	5,29%	61
ООО Фармацевт плюс	11.05.2018	5,12%	153
ООО Здравей	11.05.2018	3,94%	18
Софарма Трейдинг АД	19.12.2018	0,11%	68
Момина крепост АД	22.06.2018	0,01%	-
			385

Цената на придобиване на закупените допълнителни дялове през 2019 г., ефектите и изходящите парични потоци по тези операции, са както следва:

Увеличения на участия (покупки от неконтролиращо участие)	Общо BGN'000
Директно придобиване	8,211
Инди­ректно придобиване през дъщерно дружество	8,911
Дял на неконтролиращо участие при инди­ректно придобиване	(2,682)
Обща цена на придобиване	14,440
Справедлива стойност на придобитите нетни активи	(12,356)
Ефекти, поети от Групата за сметка на груповия резерв - "натрупана печалба"	2,084
Изходящ паричен поток при увеличения на участия (покупки от неконтролиращо участие)	7,307
в т. ч. изходящ паричен поток за увеличения на участия през 2019 г.	7,307

Цената на придобиване на закупените допълнителни дялове през 2018 г., ефектите и изходящите парични потоци по тези операции, са както следва:

Увеличения на участия (покупки от неконтролиращо участие)	Общо BGN'000
Директно придобиване	2,962
Инди­ректно придобиване през дъщерно дружество	1,705
Дял на неконтролиращо участие при инди­ректно придобиване	(2,479)
Обща цена на придобиване	2,188
Справедлива стойност на придобитите нетни активи	(385)
Ефекти, поети от Групата за сметка на груповия резерв - "натрупана печалба"	1,803
Изходящ паричен поток при увеличения на участия (покупки от неконтролиращо участие)	3,183
в т. ч. изходящ паричен поток за увеличения на участия през 2018 г.	2,814
в т. ч. изходящ паричен поток за увеличения на участия през 2017г.	369

46. ОСВОБОЖДАВАНЕ ОТ ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА И НАМАЛЕНИЯ НА УЧАСТИЯТА В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА

46.1 Пълно освобождаване от дъщерни дружества

През 2019 г. Групата е отчела освобождаване на участието си в следните дъщерни дружества:

Дружество	Дата на продажба	Ефективен % участие освободен
ООО Ивем и К	19.09.2019	57.73%
ООО Ариенс	19.09.2019	68.14%
ООО Заботливая аптека	19.09.2019	62.94%
ООО Фарматея	19.09.2019	64.47%
УАБ ТБС Фарма	27.12.2019	34.75%

През 2018 г. Групата няма освобождаване на участия в дъщерни дружества.

Нетните активи на освободените дружества през 2019 г. са представени както следва:

Освобождаване със загуба на контрол	
Дата на освобождаване от участие	31.12.2019
	BGN'000
Имоти, машини и оборудване (Приложение № 16)	4,718
Нематериални активи (Приложение № 17)	2,297
Материални запаси	5,464
Търговски вземания	789
Други вземания и активи	1,131
Парични средства и парични еквиваленти	249
Нетекущи задължения по лизинг	(3,077)
Пасиви по отсрочени данъци	(413)
Търговски задължения	(3,525)
Краткосрочни банкови заеми	(3,252)
Други задължения и пасиви	(1,372)
Нетни активи	3,009

Финансовият резултат от освобождаването на дъщерни дружества е както следва:

	2019
	BGN'000
Приходи от освобождаване на дъщерни дружества	7,789
Намалено с:	
Отписани нетни активи	3,009
Репутация	86
Дял на неконтролиращото участие	288
Резерв от преизчисление във валутата на представяне на чуждестранни дейности	(42)
Печалба от освобождаване на дъщерни дружества	4,448
Нетни парични потоци от освобождаване на дъщерни дружества	
Получени парични средства	7,779
Намалено с:	
Парични средства на освободените дружества	(249)
Нетни парични потоци от освобождаване на дъщерни дружества	7,530

46.2 Намаление на участия (продажби на неконтролиращо участие)

През 2019 година:

Дружество	дата на сделка	% промяна участие	продадени нетни активи
Момина крепост АД	31.12.2019	-30.44%	1,426
			1,426

Намаления на участия (продажби на неконтролиращо участие)	Общо
	BGN'000
Приходи от частично освобождаване на дялове от дъщерни дружества за Групата	1,529
Балансова стойност на дела на Групата в нетните активи към датата на частичното освобождаване	<u>(1,426)</u>
Ефекти за Групата	103
Входящ паричен поток от частично освобождаване на дялове от дъщерни дружества	<u>1,627</u>

През 2018 година:

	дата на сделка	% промяна участие	продадени нетни активи
Дружество			
ООО Ивем и К	19.11.2018	-9.97%	77
ОДО Меджел	22.11.2018	-1.32%	17
ООО Фарматея	19.11.2018	-2.38%	18
ОДО СалюсЛайн	23.11.2018	-1.32%	41
ООО Табина	22.11.2018	-1.32%	(7)
ООО Заботливая аптека	19.11.2018	-4.27%	-
			<u>146</u>

Намаления на участия (продажби на неконтролиращо участие)	Общо
	BGN'000
Приходи от частично освобождаване на дялове от дъщерни дружества за Групата	671
Балансова стойност на дела на Групата в нетните активи към датата на частичното освобождаване	<u>(146)</u>
Ефекти за Групата	525
Входящ паричен поток от частично освобождаване на дялове от дъщерни дружества	<u>1,037</u>

47. СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Свързани лица	Вид на свързаност	Период на свързаност	
Телекомплект Инвест АД	Дружество - основен акционер	2019 г.	2018 г.
Донев инвестмънтс холдинг АД	Дружество - основен акционер	2019 г.	2018 г.
Софарма Имоти АДСИЦ	Дружество, свързано чрез основен акционер	2019 г.	2018 г.
Софпринт груп АД	Дружество, свързано чрез основен акционер	2019 г.	2018 г.
Елфарма АД – в ликвидация	Дружество, свързано чрез ключов управленски персонал	2019 г.	2018 г.
Телекомплект АД	Дружество, свързано чрез ключов управленски персонал	2019 г.	2018 г.

<i>Доставки от свързани лица:</i>	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
<i>Доставки на материални запаси от:</i>		
Дружества, свързани чрез основен акционер	10,274	9,304
Дружества, контролирани от асоциирано дружество	64	112
Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	40	15
	10,378	9,431
<i>Доставки на услуги от:</i>		
Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	3,137	3,145
Дружества, контролирани от асоциирано дружество	900	1,143
Дружества свързани чрез основен акционер	365	2,356
Дружества основни акционери	333	341
	4,735	6,985
<i>Доставки за придобиване на инвестиционни имоти от:</i>		
Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	251	-
	251	-
<i>Доставки на дълготрайни материални активи от:</i>		
Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	96	72
Дружества свързани чрез основен акционер	-	46
Дружества, контролирани от асоциирано дружество	-	1
	96	119
<i>Доставки за придобиване на дълготрайни активи:</i>		
Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	50	2,313
Дружества, контролирани от асоциирано дружество	-	198
	50	2,511
<i>Други доставки от:</i>		
Дружества, контролирани от асоциирано дружество	242	-
Дружества, свързани чрез основен акционер	22	-
Дружества основни акционери	-	6
	264	6
<i>Придобити акции / дялове в:</i>		
Дружества, свързани чрез основен акционер	322	-
	322	-
<i>Разходи за лихви :</i>		
Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	14	-
	14	-

	2019 BGN '000	2018 BGN '000
<i>Доставки, свързани с активи на оперативен лизинг от:</i>		
Дружества, свързани чрез основен акционер	1,904	-
Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	257	-
	2,161	-
<i>Начислени дивиденди на:</i>		
Дружества основни акционери	3,107	6,777
Дружества, контролирани от асоциирано дружество	471	-
Ключов управленски персонал	449	221
Асоциирани дружества	2	-
	4,029	6,998
	22,300	26,050
<i>Продажби на свързани лица</i>		
<i>Продажби на материални запаси за:</i>		
Дружества, свързани чрез основен акционер	826	740
Дружества, контролирани от асоциирано дружество	738	1,352
Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	-	1
Съвместни дружества	-	3,301
	1,564	5,394
<i>Продажби на услуги за:</i>		
Дружества, контролирани от асоциирано дружество	258	289
Дружества, свързани чрез основен акционер	189	51
Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	8	16
Асоциирани дружества	7	7
	462	363
<i>Продажби на дълготрайни активи за:</i>		
Дружества, контролирани от асоциирано дружество	10	24
	10	24
<i>Други продажби за:</i>		
Дружества, свързани чрез основен акционер	-	215
	-	215
<i>Приходи от дивиденди от:</i>		
Дружества, свързани чрез основен акционер	100	49
	100	49

	2019 BGN '000	2018 BGN '000
<i>Лихви по предоставени заеми:</i>		
Дружества, контролирани от асоциирано дружество	2,137	199
Асоциирани дружества	353	602
Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	26	107
	<u>2,516</u>	<u>908</u>
	<u>4,652</u>	<u>6,953</u>

Разчетите със свързани предприятия са оповестени в *Приложения № 21 и № 25*.

Съставът на ключовия управленски персонал на Групата включва оповестения в Приложение № 1.1 изпълнителен директор и членове на Съвета на директорите на дружеството-майка.

Възнагражденията и другите доходи на ключовия управленски персонал и на изпълнителните директори, членовете на Съвета на директорите и управителите на дъщерните дружества от Групата са в размер на 6,869 х.лв. (2018 г.: 5,889 х.лв.), в т.ч.:

- текущи възнаграждения – 6,356 х.лв. (2018 г.: 5,312 х.лв.);
- тантиеми – 513 х.лв. (2018 г.: 575 х.лв.);
- плащания на база акции – няма (2018 г.: 2 х.лв.);

Възнагражденията и другите доходи на ключовия управленски персонал на дружеството – майка са в размер на 1,242 х.лв. (2018 г.: 1,401 х.лв.), в т.ч.:

- текущи възнаграждения – 909 х.лв. (2018 г.: 970 х.лв.);
- тантиеми – 333 х.лв. (2018 г.: 429 х.лв.);
- плащания на база акции – няма (2018 г.: 2 х.лв.).

48. ОБОБЩЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА

Таблицата по-долу представя групирането на дъщерните дружества според наличието или не на неконтролиращо участие (НКУ):

	31.12.2019 брой	31.12.2018 брой
Дъщерни дружества, изцяло притежавани от Групата	5	4
Дъщерни дружества със съществено неконтролиращо участие за Групата	7	8
Дъщерни дружества с несъществено неконтролиращо участие за Групата	37	40
	<u>49</u>	<u>52</u>

ГРУПА СОФАРМА
КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2019 година

Таблиците по-долу представят обобщена финансова информация за дъщерните дружества, в които има съществени неконтролиращи дялови участия за Групата. Сумите в таблиците за показателите от отчетите за всеобхватния доход и отчетите за финансовото състояние са преди елиминирането на вътрешногруповите разчети и операции, след ефектите от направени корекции за унифициране спрямо груповата счетоводна политика и ефектите от преоценката на активите и пасивите по справедлива стойност към датата на придобиване.

Финансови показатели от отчетите за всеобхватния доход за 2019 г.:

<i>Държава и дъщерното дружество</i>	<i>Дял на НКУ в собствеността</i>		<i>Печалба/ (загуба), разпределена за НКУ</i>		<i>НКУ към 31 декември</i>	
	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>%</i>	<i>%</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
<i>България</i>						
Софарма Трейдинг АД	25.77	27.04	5,178	4,859	25,572	21,602
Софармаси ЕООД	25.77	27.04	(111)	(163)	1,743	1,945
Момина крепост АД	36.88	-	(48)	-	1,727	-
			5,019	4,696	29,042	23,547
<i>Латвия</i>						
СИА Бриз	31.86	33.87	1,648	678	15,930	15,989
<i>Сърбия</i>						
Софарма Трейдинг Д.о.о. (Лековит Д.о.о)	25.77	48.93	(1,277)	(279)	6,680	11,220
<i>Беларус</i>						
ООО Фармацевт плюс	58.72	59.28	37	(149)	1,797	1,770
СООО Брититрейд	45.49	47.10	219	211	5,046	3,999
ОДО Салюс Лайн	-	49.08	-	(122)	-	1,519
БООО СпецАфармация	-	53.71	-	(26)	-	1,417
			256	(86)	6,843	8,705

Финансови показатели от отчетите за финансовото състояние към 31.12.2019 г.:

	<i>Софарма Трейдинг АД</i>	<i>Софармаси ЕООД</i>	<i>Момина крепост АД</i>	<i>СИА Бриз</i>	<i>Софарма Трейдинг Д.о.о. (Лековит Д.о.о)</i>	<i>ООО Фармацевт плюс</i>	<i>СООО Брититрейд</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Текущи активи	319,830	5,584	4,349	27,293	65,828	14,569	33,511
Нетекущи активи	94,776	15,634	10,028	56,774	27,458	2,855	32,128
Текущи задължения	(283,458)	(13,803)	(3,230)	(29,342)	(44,457)	(14,311)	(51,052)
Нетекущи задължения	(31,918)	(652)	(6,463)	(4,724)	(22,909)	(53)	(3,495)
Собствен капитал, отнасящ се към:	99,230	6,763	4,684	50,001	25,920	3,060	11,092
<i>Притежателите на собствения капитал на дружеството - майка</i>	<i>73,658</i>	<i>5,020</i>	<i>2,957</i>	<i>34,071</i>	<i>19,240</i>	<i>1,263</i>	<i>6,046</i>
<i>Неконтролиращо участие</i>	<i>25,572</i>	<i>1,743</i>	<i>1,727</i>	<i>15,930</i>	<i>6,680</i>	<i>1,797</i>	<i>5,046</i>

ГРУПА СОФАРМА
КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2019 година

Обобщен отчет за всеобхватния доход за годината, завършваща на 31 декември 2019 г.

	Софарма Трейдинг АД	Софармаси ЕООД	Момина крепост АД	СИА Бриз	Софарма Трейдинг Д.о.о. (Лековит Д.о.о)	ООО Фармацевт плюс	СООО Брититрейд
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Приходи	776,528	8,369	2,179	38,158	137,788	33,651	82,642
Нетна печалба за годината, отнасяща се към:	20,095	(429)	(130)	5,173	(4,954)	63	481
Притежателите на собствения капитал на дружеството - майка	14,917	(318)	(82)	3,525	(3,677)	26	262
Неконтролиращо участие	5,178	(111)	(48)	1,648	(1,277)	37	219
Общ всеобхватен доход за годината, отнасящ се към:	19,847	(429)	(130)	5,173	(4,954)	63	481
Притежателите на собствения капитал на дружеството - майка	14,732	(318)	(82)	3,525	(3,677)	26	262
Неконтролиращо участие	5,115	(111)	(48)	1,648	(1,277)	37	219
Дивиденди изплатени на неконтролиращите участия	(2,579)	-	-	(731)	-	(53)	-

Обобщен отчет за паричните потоци за годината, завършваща на 31 декември 2019 г.

	Софарма Трейдинг АД	Софармаси ЕООД	Момина крепост АД	СИА Бриз	Софарма Трейдинг Д.о.о. (Лековит Д.о.о)	ООО Фармацевт плюс	СООО Брититрейд
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Нетни парични потоци от/(използвани в) оперативна дейност	(179,881)	3,934	(2,344)	(1,316)	(7,554)	(3,511)	(821)
Нетни парични потоци от/(използвани в) инвестиционната дейност	(17,776)	(3,483)	(4,840)	2,240	(10,305)	2,884	(2,639)
Нетни парични потоци от/(използвани във) финансовата дейност	197,644	(180)	7,198	(748)	19,054	441	3,492
Ефект от преизчисления на дъщерни дружества в чужбина	-	-	-	-	4	11	7
Нетно увеличение/(намаление) на паричните средства и паричните еквиваленти	(13)	271	14	176	1,199	(175)	39

49. ЕФЕКТИ ОТ ПЪРВОНАЧАЛНО ПРИЛАГАНЕ НА МСФО 16

Групата прилага МСФО 16 Лизинг от 1 януари 2019 г., като за преминаването е избрала модифицирания ретроспективен подход, при който сравнителната информация за 2018 г. остава непроменена. Групата е избрала да приложи практическото облекчение да не преоценява дали даден договор е или съдържа компонент лизинг към 1 януари 2019 г., като е приела да приложи стандарт МСФО 16 само към тези договори, които преди това са били идентифицирани за лизингови съгласно МСС17 и КРМСФО 4 на датата на прилагането за първи път. По отношение на лизингови договори, които по МСС 17 са отчитани като “финансови”, балансовата стойност на актива “право на ползване” и пасива по лизинг към датата на първоначалното прилагане е балансовата стойност на актива и пасива по лизинг, измерена непосредствено преди датата съгласно МСС 17. При прилагането на МСФО 16, Групата е признала задължения по лизинг, които преди това са квалифицирани като “оперативни лизинги”, съгласно МСС 17 Лизинг. Тези задължения са оценени по настояща стойност на оставащите лизингови плащания, дисконтирани с диференциални лихвени проценти на Групата към 1 януари 2019 г. Диференциалните лихвени проценти на Групата, приложени към задълженията по лизинг на 1 януари 2019 по държави са, както следва:

България	1.20%- 3.10%
Сърбия	1.60%
Беларус	11.50%
Украйна	18.6%(UAH); 4.5%(USD)
Казахстан	9.25%
Латвия	2.40%
Литва	2.40%
Молдова	9.30%
Полша	3.1%(PLN); 3.6%(EUR)
	2019
	BGN'000
Суми по отворени договори по оперативен лизинг към 31 декември 2018 г.	45,676
(Намаления): краткосрочни лизингови договори признати по линеен метод	(1,158)
(Намаления): лизингови договори, основният актив на които е с ниска стойност, признавани по линеен метод	(260)
Увеличения/(Намаления): корекции, в резултат на различно третиране на опциите за удължаване и прекратяване	(223)
Увеличения/(Намаления): корекции, в резултат на индекси или проценти, свързани с променливи лизингови плащания	(57)
Общо: недисконтирани суми по отворени договори за оперативен лизинг	43,978
Ефект от дисконтиране на горните суми със съответния лихвен процент	(5,787)
Ефект от прилагането на МСФО 16 (Приложения № 16, 33)	38,191
Увеличения: Задължения по финансов лизинг, признати към 31 декември 2018 г.	3,682
Настояща стойност на задължение по лизинг, признато към 1 януари 2019 г.	41,873
<i>в т.ч.</i>	
Дългосрочна част	31,228
Краткосрочна част	10,645

Ефектите от прилагането на МСФО 16 за първи път към 01.01.2019 г. увеличения/ (намаления) са представени по-долу:

	01.01.2019
	BGN'000
Активи	
Имоти, машини и оборудване (Приложения № 16, 33)	38,191
Задължения	
Дългосрочни задължения към свързани лица по договори за лизинг (Приложение № 31)	4,330
Задължения по лизинг (Приложение № 33)	24,412
Задължения към свързани предприятия по договори за лизинг (Приложение № 37)	1,844
Краткосрочна част на задължения по лизинг (Приложение № 33)	<u>7,605</u>
Общо задължения	<u><u>38,191</u></u>

Бележки:

1. Активите „право на ползване“ на 01.01.2019 г. са оценени със стойност равна на настоящата стойност на задълженията по лизинг на същата дата в размер на 38,191 х. лв., коригирана със сума равна на всички авансови лизингови плащания, начислени към 31.12.2018 г.
2. Задълженията по лизинг на 01.01.2019 г. в размер на 41,873 х. лв., включват сбора от настоящата стойност на задълженията по лизинг на 01.01.2019 г. в размер на 38,191 х. лв. и задълженията по финансов лизинг по МСС 17 към 31.12.2018 г., които към 01.01.2019 г. се класифицират като задължения по лизинг.

При прилагането на МСФО 16 Лизинги за първи път Групата се е възползвала от следните практически целесъобразни мерки, позволени от стандарта:

- Използване на един дисконтов процент за портфейл от лизингови договори със сходни характеристики;
- Отчита лизинговите договори, чийто срок изтича в рамките на 12 месеца от 1 януари 2019 г. като краткосрочни лизингови договори;
- Изключване на първоначалните преки разходи от оценката на активите „право на ползване“ към датата на първоначалното прилагане – 1 януари 2019 г.
- Използването на последваща оценка при определянето на срока на лизинговия договор, за договори, които съдържат опции за удължаване или прекратяване.

Групата е избрала да не прилага МСФО 16 за договори, които преди това не са били определени като съдържащи елементи на лизинг съгласно МСС 17 Лизинг и КРМСФО 4 *Определяне дали дадено споразумение съдържа лизинг*.

50. СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД

На 10.01.2020 г. е вписано увеличение на капитала на дъщерното дружество Софармаси ЕООД на 18,072 х.лв.

На 21.01.2020 г. е регистрирано вливането на СООО Бризфарм, Беларус в ООО Беллерофон, Беларус чрез обединяване на активите и пасивите на двете дружества. Дейността на влялото дружество СООО Бризфарм се прекратява и всичките му права и задължения към момента на вливането се поемат от ООО Беллерофон, Беларус.

На 11 март 2020 Световната Здравна Организация обяви пандемия от корона вирус, впоследствие всяко от правителствата в Държавите където дружества от Групата извършват дейност обяви различни мерки за ограничаване на заразата. Въведените мерки включват: работа от къщи, временно затваряне на училища, университети, ресторанти, кина, театри, музеи и спортни съоръжения, търговци на дребно с изключение на търговци на дребно на хранителни стоки, магазини за хранителни стоки и аптеки.

Ръководството на Групата внимателно анализира потенциалните ефекти от пандемията и ограниченията, наложени от правителствата, като се очаква като цяло намаление на икономическата активност и ликвидност в икономиките на страните, в които Дружествата от Групата извършват дейност, което се очаква да се отрази и върху дейността на Групата.

Ефектите върху дейността на Групата в резултат на настъпилите събития може да включват: намаление на приходите, забава с изпълнение на проекти, планирани инвестиции, оценка на активи по справедлива стойност и др.

Въз основа на публично достъпната информация към датата на консолидирания финансов отчет, Ръководството предприе действия, целящи ограничаването на отрицателните последици от събитията свързани с пандемията, които включват:

Осигуряване на непрекъснат режим на работа при спазване на мерките за ограничаване на разпространението на COVID-19, включително – строг пропускателен режим и измерване на температурата на служителите и посетителите, забрана за струпване на хора и разпределяне на работните места в производството по подходящ начин, който гарантира отсъствието на близък контакт между служителите, разделяне на потоците на движение в сградите и в пространствата между тях и т.н.;

Преговори с доставчиците за запазване на ритмичността на постъпване на суровини и материали, както и задоволяване на нуждите на предприятието от специфични суровини произведени от търсенето на конкретни лекарствени средства и медицински консумативи необходими за справянето с пандемията;

Предоставяне на информация на клиентите относно начините на работа с цел запазване на графика за доставки на стоки;

Преговори с финансовите институции партньори на Групата и предоставянето на адекватна информация към тях, за да е възможно навременно допълнително финансиране при нужда или при някои предприятия в Групата отлагане на плащания по кредити, ако е необходимо, за гарантиране на паричните потоци и други.

Ръководството счита за подходящ принципът на действащо предприятие по отношение на настоящия консолидиран финансов отчет, тъй като Групата като цяло разполага с достатъчно ликвидни ресурси за да продължи дейността си в обозримо бъдеще. Към датата на този консолидиран финансов отчет ръководството на Групата няма намерение да преустановява отделни дейности извършвани от Дружества в Групата.

На 19.03.2020 г. дъщерното дружество Софарма Трейдинг обяви сключването на договор за придобиване на групата аптеки “ЕС СИ ЕС Франчайз”. Групата аптеки обединени в “ЕС СИ ЕС Франчайз” има операции на българския аптекен пазар от 13 години и включва в своята концепция над 150 обекта в цялата страна. Групата е припозната като лоялен доставчик на здравни услуги, спазващ високи професионални стандарти.

Към датата на изготвяне на настоящия годишен консолидиран финансов отчет са възстановени предоставени заеми на асоциирано дружество и контролирано от него дружество в размер на 30,000 хил. лв.

Няма други съществени събития възникнали след 31 декември 2019 г., които да изискват допълнителни корекции и/или оповестявания в настоящия консолидиран финансов отчет към 31 декември 2019 г.